

Rapport

Een gebruikersevaluatie van het RadioSwap-Project uit de periode 2004-2005

Prof. Dr. Nico Carpentier
M.m.v Nathalie Col soul, Nathalie Gonzalez,
Andries Fluit, Laura Schuerwegen en Jozefien
Vanhaverbeke

Research Center
Communication for Social Change
Katholieke Universiteit Brussel

Juni 2006

Inhoud

INHOUD	3
TEN GELEIDE	7
INLEIDING	11
DEEL 1: METHODE EN VERLOOP	13
DEEL 2: HET THEORETISCH MODEL OVER COMMUNITY RADIO	17
1. Inleiding.....	17
2. De eerste benadering: Ten dienste van een gemeenschap.....	18
Het belang van community media in de eerste benadering.....	20
Bedreigingen voor community media in de eerste benadering.....	21
3. De tweede benadering: Community media als een alternatief voor mainstream media	21
Het belang van community media in de tweede benadering.....	22
Bedreigingen voor community media in de tweede benadering.....	22
4. De derde benadering: Community media verbinden met de civiele maatschappij.....	23
Het belang van community media in de derde benadering.....	24
Bedreigingen voor community media in de derde benadering.....	24
5. De vierde benadering: Community media als rizoom.....	25
Het belang van community media in de vierde benadering.....	26
Bedreigingen voor community media in de vierde benadering.....	27
6. Conclusie van het theoretisch hoofdstuk.....	30
DEEL 3: RADIOSWAP: EEN EERSTE SCHETS	33
Hoofdstuk 1: De zes kernradio's	33
1. Radio Campus.....	33
Ontstaansgeschiedenis.....	33
Beheer en financiën.....	34
2. Urgent.....	35
Ontstaansgeschiedenis.....	35
Beheer en financiën.....	36
3. RUN.....	36
Ontstaansgeschiedenis.....	36
Bestuur en financiën.....	37
4. Panik.....	38
Ontstaansgeschiedenis.....	38
Bestuur en financiën.....	39
5. Centraal.....	39
Ontstaansgeschiedenis.....	39
Beheer en financiën.....	40
6. FM Brussel.....	40
Ontstaansgeschiedenis.....	40
Beheer en financiën.....	41

Hoofdstuk 2: Een schets van RadioSwap	42
1. Het project	42
2. RadioSwap: de doelstellingen.....	43
3. Enkele met RadioSwap vergelijkbare projecten	45
Stream on the Fly	46
Radia	48
One World Radio.....	49
A-Infos Radio Project	50
Programme Exchange Initiative	51
Archive.org.....	53
DEEL 4: DE SWOT-ANALYSE VAN RADIOSWAP.....	55
Hoofdstuk 1: Methodologie	55
Hoofdstuk 2: SWOT analyse: de administratoren.....	56
1. Strengths	56
Website	56
Netwerk	57
Verbetering.....	58
2. Weaknesses.....	58
Website	58
Upload	59
Download	60
Flow.....	61
Project-inherente problemen.....	61
3. Opportunities	63
Open voor het grote publiek.....	64
Groter, beter, sterker	64
RadioSwap als netwerk: de kans voor kleine zenders!?......	65
4. Threats	65
Moeder, waarom swappen wij?	65
Money, money, money.....	66
Publiek.....	66
Radio	67
Hoofdstuk 3: SWOT analyse: de 'gewone' gebruikers.....	68
1. Strengths	68
Het materiële	68
Programma's met meerwaarde	69
Grotere verspreiding.....	69
Netwerk	70
Financieel voordeel	71
2. Weaknesses	71
Upload: gebrek aan systematiek	71
Downloaden van content: verschillende patronen.....	72
Downloaden ja, uitzenden nee	74
Beperkingen van het uitwisselbare: Taal als dubbel issue	75
Technologische beperkingen	76
Community als niet te forceren element	78
Nood aan informatie.....	79
Motivatie	79
3. Opportunities	79
Openen van de database: opportunity of threat?	80
Zendtijd voor RadioSwap	82
Impact op beleid.....	82

Integreren van onafhankelijke producenten	83
Diverse mogelijke toepassingen	83
4. Threats	83
Continuïteit binnen de zenders.....	83
Lange testfase	84
Zichtbaarheid, bekendheid.....	84
Toekomst van de radio	84
DEEL 5: CONCLUSIE	87
BIBLIOGRAFIE	91
BIJLAGEN	97
Bijlage 1: Book Proposal Open University Press	99
Bijlage 2: Beyond the confinements of locality. The on-line community media database RadioSwap as a translocal tool to broaden the communicative rhizome	101
Bijlage 3: Interviews met RadioSwap admins: vragenlijst.....	123
Bijlage 4: Scherm van gebruikersdagboek.....	133
Bijlage 5: Executive Summary – evaluation phase July / August 2005.....	135
Bijlage 6: Interviews met RadioSwap gewone gebruikers: vragenlijst.....	141

Ten Geleide

In dit rapport wordt verslag uitgebracht van de gebruikersanalyse van het RadioSwap-project dat door het Center for Communication for Social Change van de Katholieke Universiteit Brussel werd uitgevoerd. Zoals het onderstaande fragment uit de onderzoeksopdracht duidelijk maakt, heeft het CSC binnen dit onderzoek een tweeledige taak uitgevoerd.

The CSC will take on the responsibility of two tasks:

1. User analysis:

First the CSC will perform a SWOT analysis of the take-up of Radioswap.net system by the six original partner radio stations, taking into account the different categories of users (radio station staff member, radio station collaborator, independent producer).

As independence is valued highly in community media stations, and these media organizations also rely heavily on voluntary labour, the establishment of a network has put major strains on the organizational structure, despite the obvious benefits.

- This research project thus focuses on the distinct **mediation processes** that take place in the six radio stations.
- More specifically this project aims to clarify how exactly the perceived opportunities offered by the Radioswap.net project are integrated into the daily practices of the partner radio stations and **how the strengths and weakness of the project are perceived by the users**, contextualising them by relating them to other activities.
- Finally the **perceived threats** towards the Radioswap.net project and towards the radio station are analysed. Next to the daily routines of the users, special attention will be given to the so-called 'programming events' as they partially disrupt these daily radio station routines and potentially offer new insights.

In order to achieve these aims, the research methodology will combine (or 'triangulate') in-depth interviews, focus group interviews and participant observation.

2. Resource partner for extension and sustainability:

Secondly, the CSC will act as resource organisation in assisting in the identification of potential partner radios, in facilitating the transferability of the system to community radios in developing countries, and in researching the organizational conditions of the opportunities regarding the sustainability of the system. The Radioswap.net project ambitions in respect to these areas are highly dependant on the selection of stable partner radio stations. Secondly, the success of the Radioswap.net project is also highly dependant on the identification of 'local' organizations that can mediate in the search for potential partner radio stations, that can further support the project's integration in the partner radio stations and that can provide the basis for the project's long term sustainability. On both accounts the CSC will act as a resource organisation, assisting in these identification processes.

In het eindrapport wordt uitgebreid gerapporteerd over dit onderzoeksluik. Dit eindrapport is echter niet de enige tekst die over dit onderzoek rapporteert. Ten eerste werden drie vorderingsverslagen aan de projectcoördinatoren overgemaakt. Ten tweede werd over dit onderzoek gerapporteerd op een nationale workshop, en op vier internationale congressen (zie bijlage 2 voor deze congrespaper). Ook werd drie keer over dit thema een lezing op een buitenlandse universiteit gegeven. Hieronder is de lijst met deze mondelinge rapporteringen terug te vinden.

- Deelname VUB/KUB-workshop omtrent globalisering op 17 december 2004
- Lezing 'Audience participation & the mainstream media', London School of Economics and Political Science, U.K., 1 november 2004.
- Lezing in de reeks 'New directions in communication studies', 'Community media and identity', Department of Journalism and Communication, University of Tartu, 20 februari 2005.
- Lezing 'Community media and identity', University of Helsinki, 24 februari 2005.
- Congrespaper op The Landscapes of Cultural Studies. First Alpe-Adria Cultural Studies Conference, Klagenfurt, Oostenrijk (13-15 Oktober 2005).
- Congrespaper op 'Media and Change' conference, Moscow State University, (20-23 Oktober 2005) (op uitnodiging).
- Congrespaper op 'Community Radio: People, Places and Processes' conference, Mary Immaculate College, Limerick, Ierland (3 November 2005).
- Congrespaper op Fourth Annual Meeting of the Cultural Studies Association (U.S.), George Mason University, Arlington, VA, USA (April 19 - 22, 2006).

Ten derde werden uit deze congresdeelnames twee teksten gedistilleerd, die gepland zijn om in de volgende publicaties te verschijnen.

- CARPENTIER, NICO (2006) The on-line community media database RadioSwap as a translocal tool to broaden the communicative rhizome, *Community Radio: People, Places and Processes*, R. Day (ed.), in review.
- CARPENTIER, NICO (2006) Expanding community media beyond the confinements of locality. *Translocalism and the growth of the communicative rhizome*, *Media and Change*, in E. Vartanova (ed.), in review.

Tot slot is met de Britse academische uitgeverij Open University Press een boekcontract genegotieerd. In dit boek (zie bijlage 1) zal het RadioSwap onderzoek een hoofdstuk vormen.

- BAILEY, OLGA, CAMMAERTS BART, CARPENTIER, NICO (2006) *Understanding alternative media*, Open University Press, Milton Keynes, in preparation.

Naast het onderzoeksluik heeft het CSC ook zijn rol als netwerkstimulator gespeeld, door met de volgende actoren contacten te leggen.

- Annabelle Sreberny en Anshuman Rane ivm een Soas-radio project (School of Oriental and African Studies): OpenAir Radio in London
- Het Sarai-netwerk (India)
- Voormalige bestuursleden van Amarc-Europe
- Bruce Girard (comunica.org) als contactpersoon naar Latijns-Amerikaanse rurale radios
- Chris Schuepp (unicef) als contactpersoon youthful-media groep
- Archive.org (wereld archief mediaproducten)
- Janusz Adamowski, Institute of Journalism, in Warsaw universiteit, voorzitter studentenradio en link naar Poolse universiteitsradio's
- Nessa McGann, CRAOL, Ierse community radio organisatie
- Rosemary Day, Universiteit van Limerick en Wired FM (Ierland)
- Activistengroepen in San Francisco (oa Media Alliance en Reclaim the Media)

In het kader van deze rol als netwerkstimulator werd ook informatie ter beschikking gesteld aan de RadioSwap-coördinatoren over de volgende gelijkaardige projecten en organisaties:

- De projecten van de Community Media Association: Showcase (<http://www.commedia.org.uk/about-cma/cmas-projects/the-showcase/>) en het nieuwe Programme Exchange Initiative (<http://www.commedia.org.uk/about-cma/cmas-projects/the-showcase/programme-exchange/>)
- De projecten van de Australische Community Media Association (<http://www.cbaa.org.au/>)

Inleiding

Alvorens de eigenlijke analyse van de gebruikersstandpunten en –praktijken start, wordt in deel 1 beknopt de gehanteerde methode en het verloop van het onderzoek toegelicht.

Vervolgens wordt in deel 2 van dit rapport een samenvatting van het theoretisch kader dat in de analyse gebruikt werd, geschetst. Vier benaderingen worden hierbij aangereikt.

Deel 3 levert de context van dit onderzoek. We staan stil bij de geschiedenis van de zes kernradio's, die aan de oorsprong lagen van het RadioSwap-project. Hierbij wordt ook geschetst hoe deze radio's georganiseerd zijn op vlak van financiën en beheer. Tegelijk bevat dit hoofdstuk een eerste schets van het RadioSwap-project. Hier wordt het project omschreven, haar doelstellingen uitgelegd en wordt het project vergeleken met een aantal andere online databases.

Deel 4 behandelt tenslotte de SWOT-analyse van het RadioSwap-project in de periode 2004-2005. Hier wordt eerst meer uitgebreid stilgestaan bij de kenmerken van een SWOT-analyse. Daarna worden twee SWOT-analyses van RadioSwap gerapporteerd, eerst op basis van de interviews met de administratoren, en vervolgens op basis van de interviews met de 'gewone' gebruikers. Hier wordt ook nagegaan of en hoe de vooropgestelde doelstellingen in de praktijk vervuld worden.

In deel 5 is de conclusie van dit onderzoek opgenomen.

Deel 1: Methode en verloop

In dit eerste deel worden de gehanteerde onderzoeksmethoden en het onderzoeksverloop geschetst. Dit onderzoek kende zeven onderzoeksfasen.

1. Theoretisch-conceptuele fase
2. Verkennende onderzoeksfase
3. Fase van design kernonderzoek en ontwikkeling onderzoekstool
4. Testfase van het ontwikkelde onderzoekstool
5. (Kern)onderzoeksfase: dataverzameling en -analyse
6. Eerste tussentijdse rapportages en feedback
7. Een laatste focusgroep?
8. Eindrapportage

1. In de theoretisch-conceptuele fase werd de bestaande theoretische expertise uitgebreid met een gericht literatuuronderzoek (Zie Deel 2).

2. De verkennende onderzoeksfase bestond uit zeer uitgebreide diepte-interviews met de zes coördinatoren van de zes originele partners, die hieronder opgesomd worden. Deze interviews betreffen de RadioSwap-interface uit de periode 2004-2005 en werden afgenomen door door twee jobstudenten (Andries Fluit en Jozefien Vanhaverbeke). De Nederlandstalige 10-pagina's tellende vragenlijst van deze interviews bevindt zich in bijlage 3¹.

Naam	Datum	Duur
Interviews met de administrators (alfabetisch)		
Anthony van Hoe	10-2004	1:30:00
Karl Noben	10-2004	2:39:00
Koen Verbert	08-2004	1:48:00
Michel Goedart	10-2004	3:12:00
Pierre De Jaeger	10-2004	2:38:00
Wim Geeraerts	10-2004	1:54:00

3. De derde fase betreft het design van het kernonderzoek en de daaruit voortvloeiende ontwikkeling van de onderzoekstools. Gezien de moeilijkheid om deze doelgroep effectief te bevragen – het gaat vaak om vrijwilligers, die niet altijd even bereid zijn om veel (vrije) tijd te investeren in een onderzoek, en sowieso behoort de interne cultuur van deze radio's niet tot de eenvoudigste om wetenschappelijk onderzoek uit te voeren - werd gekozen voor een dubbele strategie. Enerzijds werd gekozen om gebruik te maken van traditionele interviews, en werd de vragenlijst voor de administrators omgevormd tot een vragenlijst die ook geschikt was voor de 'gewone' gebruikers van RadioSwap. Gezien het gebruik van een kwalitatieve onderzoeksmethode bevat deze vragenlijst louter open vragen.

¹ Om de interviews optimaal te laten verlopen werden alle vragenlijsten ook in het Frans (en waar nodig in het Engels) vertaald, maar deze vertalingen werden niet in bijlage opgenomen.

Anderzijds werd geopteerd om een dagboekonderzoek te organiseren. De RadioSwap gebruikers bleken (als vrijwillig medewerkers van de radio's) te onregelmatig aanwezig te zijn in de gebouwen van de radio's om een participerende observatie te kunnen uitvoeren, en een dagboekonderzoek levert hierbij een degelijk alternatief (zie Alasuutari, 1995; Gray, 2003; Stokes, 2003). Aangezien verondersteld kon worden dat de RadioSwap-gebruikers voldoende vertrouwd zijn met ICT (en gezien de vele voordelen voor de onderzoekers), werd ervoor gekozen om deze dagboeken in elektronische vorm te laten invullen, door gebruik te maken van een reeks zogenaamde weblogs of blogs.

4. In een eerste testfase werd een zestal gebruikers gevraagd deze blog , die hun concreet gebruik van RadioSwap beschrijft, twee maanden lang in te vullen (mits een kleine vergoeding). Dit waren:

- Anne van Campus (X)
- Knut van Resonance
- Daniël van Centraal (X)
- Simon van RUN (X)
- Henk van Worm
- Nicolas van Campus & Panik

Slechts drie van de zes gebruikers (aangeduid met x) hebben uiteindelijk de dagboeken ingevuld. Bovendien gebeurde dit op een relatief onregelmatige manier. Om deze laatste reden werd de duurtijd van deze onderzoeksfase met twee maanden verlengd. Als eindresultaat telde de testfase 18 dagboekfragmenten, die ondanks de vermelde beperkingen een interessante inzicht opleverden in het concrete gebruik van RadioSwap.

Als voorbeeld is in bijlage 4 een scherm van het dagboekonderzoek opgenomen. Hieronder volgt de lijst van dagboekfragmenten, waarbij wel rekening gehouden dient te worden met het feit dat de vermelde datum, de datum van het posten op de blog is, en niet direct verwijst naar de periode waarover het dagboekfragment gaat.

Tuesday, April 12, 2005, 15:13	Thursday, December 30, 2004, 16:45
Tuesday, April 12, 2005, 15:12	Monday, December 27, 2004, 17:14
Tuesday, April 12, 2005, 15:12	Monday, December 27, 2004, 17:03
Tuesday, April 12, 2005, 15:11	Wednesday, December 22, 2004, 12:03
Tuesday, April 12, 2005, 15:10	vendredi, décembre 17, 2004, 17:08
Wednesday, March 9, 2005, 15:54	jeudi, décembre 9, 2004, 16:42
Wednesday, March 2, 2005, 15:36	Tuesday, December 7, 2004, 09:47
Wednesday, February 23, 2005, 21:07	Tuesday, December 7, 2004, 09:48
Thursday, December 30, 2004, 16:46	Thursday, December 2, 2004, 16:07

Na afloop werden deze drie gebruikers ook over de RadioSwap-interface uit de periode 2004-2005 geïnterviewd, zodat de hierboven beschreven vragenlijst verder geoptimaliseerd kon worden.

Naam	Datum	Duur
Interviews met 'gewone' gebruikers in combinatie met dagboek (alfabetisch)		
Anne Van Wichelen	29-03-2005	0:44:04
Daniel Renders	14-04-2005	0:32:45
Simon Collet	4-04-2005	0:32:21

Op basis van de zelfevaluatie van de bloggers en een procesevaluatie werd echter besloten om in de verdere onderzoeksfasen louter interviews af te nemen van de RadioSwap gebruikers.

5. De geoptimaliseerde vragenlijst (zie bijlage 6) werd in de volgende onderzoeksfase gebruikt om alle actieve 'gewone' gebruikers te bevragen, in de periode van juli tot augustus 2005 (met enkele uitlopers in september 2005). De selectie van deze 23 actieve gebruikers gebeurde op basis van een gebruikerslijst die door de RadioSwap-coördinatoren ter beschikking werd gesteld. 'Slapende' gebruikers van RadioSwap werden niet geselecteerd, alle anderen gebruikers werden wel gecontacteerd voor een interview. Twee personen werden gecontacteerd maar wensten niet mee te werken, vijf anderen reageerden niet.

De 16 interviews werden afgenomen door vier jobstudenten - Nathalie Gonzalez, Nathalie Col soul, Andries Fluit en Laura Schuerwegen. De Belgische deelnemers werden face-to-face bevestigd, de buitenlandse respondenten telefonisch. Opnieuw betrof het hier de RadioSwap-interface uit de periode 2004-2005. De 16 respondenten worden hieronder opgesomd:

Naam	Datum	Duurtijd
Interviews met 'gewone' gebruikers (alfabetisch)		
Bart Cammaerts	30-08-2005	0:27:35
Benoit Deuxant	28-07-2005	0:42:41
Bernard Dubuisson	18-07-2005	1:41:08
Chris Weaver	28-07-2005	0:20:02
Diana McCarty	27-07-2005	0:39:43
Elisabeth Zimmerman	31-08-2005	0:24:36
Frédéric Mignon	2-08-2005	1:08:18
Graziella Van Loo	14-07-2005	0:44:34
Gregory Beck	16-09-2005	0:19:00
Jean-Christophe Poncelet	1-08-2005	1:12:42
Konstantin Petrov	1-09-2005	0:18:17
Peter Gonda	24-07-2005	0:23:25
Philippe Cunat	1-09-2005	1:18:09
Ricardo Reis	19-07-2005	0:34:41
Rokia Bamba	28-07-2005	1:36:46
Wendy Van Wynsberghe	18-07-2005	0:36:02

Gezien het belang van het Stream on the Fly project voor RadioSwap, werd één aanvullend kort expertinterview met Thomas Thurner afgenomen.

Naam	Datum	Duur
Expertinterview		
Thomas Thurner	09-2004	0:06:48

Het verzamelde materiaal (de interviews met de 6 administratoren, de 3 bloggers, de 16 'gewone' gebruikers, de STOF-expert en de dagboeken) werden in een volgende onderzoeksfase geanalyseerd. Hierbij werd gebruik gemaakt van de kwalitatieve inhoudsanalyse, zoals beschreven door Wester (1987, 1995, 1996) en Maso (1989), en werd de SWOT-analyse (Start & Hovland, 2004) als hoofdstructuur gebruikt

6. Een werkversie van de onderzoeksrapportage werd vervolgens einde september voor feedback ter beschikking gesteld aan de RadioSwap-coördinatoren. Deze feedback werd vervolgens verwerkt in de rapportage.

Tegelijk werd op 22 september 2005 een onderzoeksnota (zie bijlage 5) aan de RadioSwap-coördinatoren ter beschikking gesteld, die de belangrijkste standpunten van de geïnterviewden bevatte, om op deze manier de ontwikkeling van de nieuwe RadioSwap interface te ondersteunen. Om dezelfde reden werd een nieuwe werkversie van de onderzoeksrapportage op 3 januari 2006 aan de RadioSwap-coördinatoren bezorgd. De zes administratoren werden ook de onderdelen over 'hun' radio ter controle en aanvulling voorgelegd.

Naam	Datum	Duur
Feedback van de coördinatoren		
Didier Demorcy	22-09-2005	Email
Pierre De Jaeger	10-01-2006	Email
Koen Verbert	19-01-2006	Email

7. Een laatste focusgroep met de (in België verblijvende) geïnterviewden was gepland op 29 april 2006, op de KUB, van 10 tot 14u. Hier zou eerst de nieuwe RadioSwap-interface door Pierre De Jaeger aan de deelnemers voorgesteld worden, waarna de deelnemers de nieuwe interface hadden kunnen testen. In een laatste fase zou dan de feitelijke focusgroep doorgedaan zijn, zodat de participanten hun gebruikersindrukken (in groep) konden bespreken. Ondanks intense pogingen van de betrokken onderzoekers konden geen RadioSwap-participanten bereid gevonden worden om aan deze focusgroep deel te nemen, en op 28 april 2006 werd besloten deze focusgroep af te gelasten.

8. In de laatste fase werd het eindrapport van dit project opgemaakt. Door het wegvallen van de laatste focusgroep (zie punt 7) komt de afsluitdatum van de teksten die in dit rapport zijn opgenomen op 15 januari 2006.

Deel 2: Het theoretisch model over community radio

In dit deel reiken we een theoretisch model aan waardoor we het concept van community media beter kunnen begrijpen. Dit hoofdstuk steunt ten dele op eerdere analyses van Nico Carpentier, Rico Lie en Jan Servaes (2003a; 2003b; 2003c).

1. Inleiding

Het concept 'community media' is een moeilijk te vatten concept. Een veelvoud aan mediaorganisaties valt onder deze noemer. Veel theoretische benaderingen focussen zich daarom op bepaalde eigenschappen van community media en moeten door deze keuze andere eigenschappen links laten liggen. In eerdere publicaties (Carpentier, et al., 2003a, 2003b, 2003c) hebben wij er steeds voor gepleit om de verschillende theoretische benaderingen te combineren, om op die manier tot een zo volledig mogelijk begrip van dit soort mediaorganisaties te komen. Concreet worden er vier theoretische benaderingen gecombineerd, wat mogelijk moet maken om zowel de specificiteit als de verscheidenheid van het verschijnsel community media te vatten.

Er zijn natuurlijk wel degelijk gelijkenissen tussen de vier theoretische benaderingen (zie figuur). De eerste en de tweede benadering zijn mediagecentreerd, terwijl de derde en de vierde benadering maatschappijgecentreerd zijn. De onderlinge verschillen tussen de twee mediagecentreerde benaderingen en de twee maatschappijgecentreerde benaderingen zijn gebaseerd op het gebruik van een meer essentialistisch kader (benadering een en drie), ten opzicht van een meer relationalistische benadering (benadering twee en vier). Bij de eerste en de derde benadering wordt de identiteit van community radio met andere woorden als autonoom gedefinieerd, terwijl bij de tweede en de vierde benadering community media in relatie tot andere identiteiten gedefinieerd worden. De onderlinge verbanden worden samengevat in onderstaande tabel.

	Media-centred	Society-centred
Autonomous Identity of CM (Essentialist)	<u>Approach I:</u> Serving the community	<div style="border: 1px dashed black; padding: 5px; width: fit-content; margin: 0 auto;"> <u>Approach III:</u> Part of civil society </div>
Identity of CM in relation to other identities (Relationalist)	<u>Approach II:</u> An alternative to mainstream	<u>Approach IV:</u> Rhizome

(Carpentier et al., 2003a: 53)

Het combineren van de vier theoretische benaderingen laat zowel toe het belang van community radio op een hele reeks gebieden te benadrukken, alsook de zwakheden van en bedreigingen voor deze radio's te analyseren. In het volgende overzicht zullen we in eerste instantie de verschillende benaderingen beschrijven, waarna we bij elke benadering de voor- en nadelen van community radio (die vanuit het specifieke perspectief benadrukt worden) weergeven.

Een goed startpunt voor dit hoofdstuk is de definitie van community radio die AMARC-Europe, de Europese tak van de World Association of Community Radio Broadcasters, geeft. Deze organisatie groepeert radiostations verspreid over de hele wereld. AMARC-Europe (1994: 4) omschrijft een community radio als 'a non-profit station, currently broadcasting, which offers a service to the community in which it is located, or to which it broadcasts, while promoting the participation of this community in the radio'.

2. De eerste benadering: Ten dienste van een gemeenschap

Uit deze definitie van AMARC-Europe blijkt de sterke nadruk die gelegd wordt op op het concept 'community', oftewel gemeenschap. Het concept 'gemeenschap' heeft een lange traditie binnen de sociologische en antropologische disciplines: reeds in de vorige eeuw maakte Tönnies (reprint 1963) een onderscheid tussen een gemeenschap (community) en een maatschappij (society). Een gemeenschap wordt bepaald door de aanwezigheid van hechte menselijke banden en een gemeenschappelijke identiteit, terwijl een maatschappij gekenmerkt wordt door de afwezigheid van identificerende groepsrelaties. (Zie ook Martin-Barbero, 1993: 29)

Leunissen (1986) argumenteert dat 'gemeenschap' meestal geconceptualiseerd wordt door het verwijzen naar vormen van geografische en/of etnische nabijheid. Latere modellen hebben het concept uitgebreid en genuanceerd, mede door het geografische te overstijgen. De introductie van

het begrip 'community of interest' is hier een voorbeeld van. Het hebben van een gemeenschappelijk belang (en niet de geografische nabijheid) is hier de ontstaansreden voor een gemeenschap. Bovendien heeft ook het denken over cyberspace (en virtuele gemeenschappen) het begrip gemeenschap verruimd. Geografische nabijheid is dan ook geen sine qua non meer voor het ontstaan van een gemeenschap. Wat wel een bepalend kenmerk van een gemeenschap is, is het directe en frequente contact tussen de verschillende leden, ondersteund door de idee van samenhang. Een tweede nuancering legt de klemtoon op de subjectieve constructie van een gemeenschap. Een gemeenschap is niet iets dat mensen opgelegd wordt van buitenaf, maar iets dat actief geconstrueerd wordt en betekenis gegeven wordt door zijn leden, die er hun identiteit aan ontleen.

Het voorgaande wordt samengevat door de volgende tabel.

<i>Community as close and concrete human ties, as 'communion', as a collective identity, with identifying group relations.</i>		
Traditional	Re-conceptualization 1: Supplementing the geographical with the non-geographical	Re-conceptualization 2: Supplementing the structural/material with the cultural
<ul style="list-style-type: none"> • Geography • Ethnicity 	<ul style="list-style-type: none"> • Community of interest • Virtual or online community 	<ul style="list-style-type: none"> • Interpretative community • Community of meaning

(Carpentier et al., 2003a: 54)

Ongeacht de precieze aard van een gemeenschap, is de essentie van community media volgens deze eerste benadering dat ze gericht zijn op een gemeenschap. Maar de relatie tussen community media en die gemeenschap overstijgt de klassieke eenrichtingscommunicatie. Zoals aangetoond wordt door de definitie van AMARC-Europe, wordt de relatie tussen de radiomaker en de gemeenschap gedefinieerd als een vorm van tweerichtingscommunicatie.

Toegang door en participatie van de leden van de gemeenschap zijn hierbij sleutelwoorden, zoals geïllustreerd wordt door Berrigan (1979: 8): 'Community media are media to which members of the community have access, for information, education, entertainment, when they want access. They are media in which the community participates, as planners, producers, performers. They are the means of expression of the community, rather than for the community.' Berrigan verbindt 'toegang' met de receptie van informatie, educatie en entertainment die relevant is voor de gemeenschap.

Een gezaghebbende definitie van toegang wordt geformuleerd tijdens de Unesco-bijeenkomst van 1977: 'Access may be defined in terms of the opportunities available to the public to choose varied and relevant programs, and to have a means of feedback to transmit its reactions and demands to production organisations.' (Servaes, 1999: 85) Andere auteurs leggen meer

nadruk op de gebruikerskant en definiëren 'toegang' als 'the processes that permit users to provide relatively open and unedited input to the mass media.' (Lewis, 1993: 12) Zowel de productie- als de receptiebenadering van 'toegang' (voor een overzicht zie de onderstaande tabel) is relevant voor de definitie van community media.

Production of meaning	Reception of meaning
<i>Access to the content-producing organization</i> → Ability to produce content and have it broadcast/published	<i>Access to the content considered relevant</i> → Ability to receive and interpret content
<i>Participation in the produced content</i> → Co-deciding on content	
<i>Participation in the content-producing organization</i> → Co-deciding on policy	→ Evaluating the content

(Carpentier et al., 2003a: 55)

'Participatie' wordt hierbij gezien als een proces waarbij de deelnemers een zekere invloed hebben op het resultaat van dat proces. (Pateman, 1970: 71) Community media gaan in deze eerste benadering de participatie van de gemeenschap niet alleen toelaten, maar juist bevorderen. Deze publieksparticipatie vindt op twee niveau's plaats: op het niveau van de geproduceerde inhoud en op het niveau van de organisatie die die inhoud produceert. Prehn (1991: 259) drukt dit laatste als volgt uit: 'Participation implies a wider range of activities related to involving people directly in station programming, administration and policy activities'.

Het belang van community media in de eerste benadering

In deze eerste benadering wordt de relatie tussen de radiomaker en de gemeenschap op de voorgrond geplaatst. Het publiek wordt niet gedefinieerd als een groep individuen die enkele socio-demografische of economische kenmerken gemeenschappelijk hebben, maar als een collectief van mensen die reeds over een reeks identificerende groepsrelaties beschikken. Community media hebben dan ook de ambitie en kracht 'hun' gemeenschap te versterken.

Het doel van community media in deze benadering is het verbeteren van de toegang tot en de participatie aan het medium, door de leden van de gemeenschap waarop ze zich richten. Er wordt hier met andere woorden een forum geboden aan 'gewone mensen'. Onderwerpen die deze leden van de gemeenschap belangrijk vinden, kunnen besproken worden door de gemeenschap via het medium in kwestie. Vooral achtergestelde groepen die gestigmatiseerd, onderdrukt of genegeerd worden, kunnen hun maatschappelijke positie verbeteren dankzij community media.

Bedreigingen voor community media in de eerste benadering

Deze verbondenheid met een gemeenschap houdt tegelijk ook een bedreiging in. Community media zijn immers afhankelijk van 'hun' gemeenschap, aangezien tweerichtingscommunicatie twee partners veronderstelt die allebei evenzeer geïnteresseerd zijn in het communiceren. Tweerichtingscommunicatie is echter niet evident, mede omdat de klassieke communicatietechnologie gericht is op eenrichtingscommunicatie. Bovendien is het niet vanzelfsprekend dat er in de gemeenschap voldoende vaardigheden en interesse aanwezig zijn om tweerichtingscommunicatie mogelijk te maken.

Daarbij komt dat het concept 'gemeenschap' in het kader van community media al te vaak herleid wordt tot zijn enge geografische betekenis. Door deze verenging worden community media vaak gevangen in de positie van een kleinschalige, lokale radio, waarbij hun rol ten dienste van de gemeenschap verwaarloosd wordt. Vaak is het kopiëren van het format van de traditionele commerciële radio dan nog de enige mogelijkheid om te overleven.

3. De tweede benadering: Community media als een alternatief voor mainstream media

De tweede theoretische benadering van community media is gebaseerd op het concept van alternatieve media. Deze benadering is gebaseerd op een onderscheid tussen mainstream en alternatieve media, waarbij alternatieve media gezien worden als het tegengestelde van mainstream media. Aangezien het concept 'alternatieve media' meestal in relatie tot zijn tegenhanger 'mainstream media' gedefinieerd wordt, is het essentieel te wijzen op de contingentie en veranderlijkheid van het begrip 'alternatieve media'. Wat op een bepaald moment (of plaats) gedefinieerd wordt als alternatief, kan op een ander moment (of plaats) evengoed beschouwd worden als mainstream.

Vandaag worden in West-Europa mainstream media meestal beschouwd als grootschalige media, die zich richten op een groot, homogeen publiek. Het zijn ofwel commerciële bedrijven ofwel publieke omroepen, ze zijn verticaal gestructureerd en er werken voornamelijk mediaprofessionals. Tenslotte zijn zij vaak de dragers van dominante discours. Alternatieve media staan aan de andere zijde van het spectrum: ze zijn kleinschalig en gericht op specifieke gemeenschappen, onafhankelijk van staat en markt, horizontaal gestructureerd en dragers van oppositionele discours.

Het belang van community media in de tweede benadering

De tweede benadering definieert community media als een alternatief voor de mainstream media. Op het niveau van de organisatie toont het bestaan van community media aan dat media onafhankelijk van staat en markt kunnen bestaan, of met andere woorden onafhankelijk van reclame-inkomsten en overheidssubsidies. Met de steeds groeiende druk op de publieke mainstream media om zich op de markt te begeven, tonen community media dat er wel degelijk nog een 'derde weg' bestaat. Hetzelfde geldt voor de interne structuur van de mediaorganisaties. Mainstream media zijn meestal verticaal gestructureerd, terwijl community media tonen dat een meer horizontale structuur - waar meer inspraak heerst - mogelijk is.

Op het niveau van de inhoud bieden community media representaties en discours aan die verschillen van de mainstream media. De voornaamste oorzaak van dat verschil ligt in de hogere participatiegraad van een diversiteit aan maatschappelijke groepen. Mainstream media hebben de neiging zich te richten op elites, wat zich bijvoorbeeld uit in het veelvuldig gebruik van officiële bronnen in hun nieuwsuitzendingen. Community media geven dan weer meer en vaker het woord aan sociale bewegingen en minderheden, aan groepen die bij de traditionele media uit de boot vallen.

Daarbij komt nog dat community media zich kritisch opstellen tegenover de mediaprofessionele waarden en werkwijzen van de mainstream media, wat leidt tot andere praktijken, formats en genres. Hierdoor zijn community media vaak een kweekvijver voor vernieuwing.

Bedreigingen voor community media in de tweede benadering

Als community media tegenover mainstream media geplaatst worden, komen de eerste vaak in een nadelige positie terecht. Hun kleinschalige, onafhankelijke en horizontaal gestructureerde instelling garandeert weinig financiële of institutionele stabiliteit.

Community media worden ook vaak verweten onprofessioneel, inefficiënt en even marginaal te zijn als de groepen die ze vertegenwoordigen. Bovendien wordt vaak ontkend dat er nood is aan een alternatief, aangezien traditionele media er vanuit gaan dat ze reeds alle noodzakelijke functies vervullen.

Een belangrijk gevolg van het marginaliseren van community media is dat er weinig politieke aandacht geschonken wordt aan deze media en hun functioneren. Dit zorgt voor een vicieuze cirkel, aangezien deze media niet de middelen aangereikt worden om deze marginale positie te verlaten.

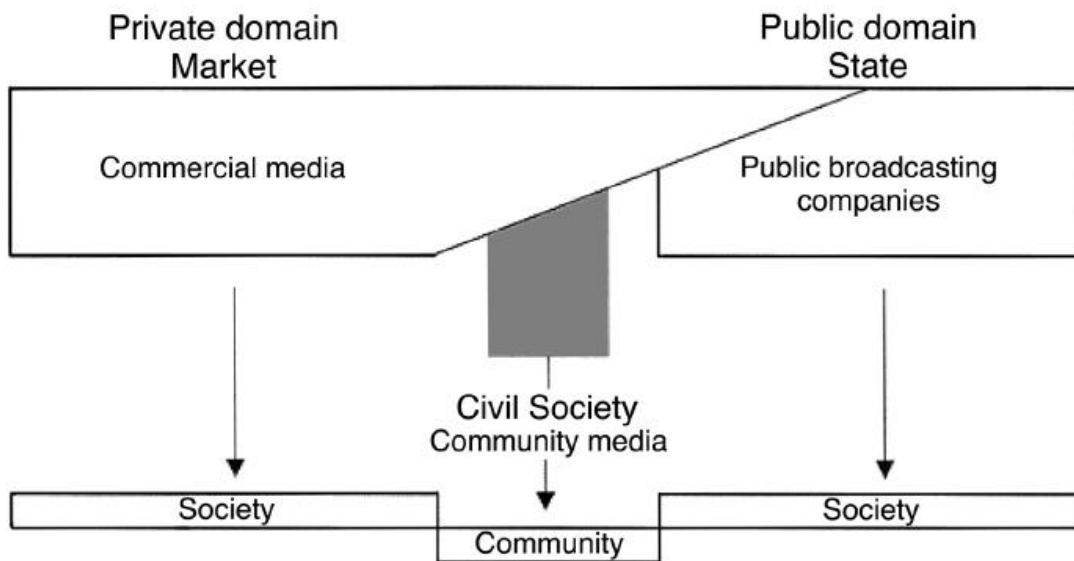
4. De derde benadering: Community media verbinden met de civiele maatschappij

Community media worden in veel definities als onafhankelijk van de staat en de markt gezien. Dit ondersteunt de visie dat community media een onderdeel zijn van de civiele maatschappij. De civiele maatschappij heeft een reeks belangrijke functies in een samenleving, waaronder het verstevigen van de democratie. Door community media als een onderdeel van de civiele maatschappij te definiëren, kunnen ze beschouwd worden als een onderdeel van de 'derde weg', ditmaal tussen markt en staat (in de brede zin).

Het vertrekpunt om community media als een deel van de civiele maatschappij te definiëren, kan gevonden worden in het model van Thompson (1995), waarin een onderscheid gemaakt wordt tussen het publieke en het private domein in hedendaagse Westerse maatschappijen. Organisaties die verbonden zijn aan de staat, maken dan het publieke domein uit, terwijl persoonlijke en familierelaties, en economische organisaties, die privé-eigendom zijn en commerciële doeleinden hebben, het private domein vormen.

Gebaseerd op dit onderscheid, kan de civiele maatschappij gedefinieerd worden als een groep intermediaire organisaties, tussen het publieke en het private domein. Alhoewel de aard en de structuur van de civiele maatschappij verschilt van land tot land, is dit (op het Westen geïnspireerde) model in de meeste samenlevingen van toepassing.

Om Thompson's model te gebruiken voor mediaorganisaties dient het op een aantal punten aangepast te worden. Mediaderegulering heeft ertoe geleid dat publieke omroepen een meer marktgerichte politiek gingen voeren, onder andere door de nadruk te leggen op kijkcijfers. Dit zorgt ervoor dat deze omroepen, net als de commerciële media, zich meer op de 'maatschappij' en minder op de 'gemeenschap' gingen richten. Hierdoor blijven er enkel de community media over die zich sterk op de 'gemeenschap' richten, zoals onderstaande figuur illustreert.

(Carpentier et al., 2003a: 59)

Het belang van community media in de derde benadering

De derde benadering definieert community media als een onderdeel van de civiele maatschappij. De civiele maatschappij wordt als cruciaal beschouwd voor de democratische leefbaarheid, wat meteen ook het belang van community media in een democratie onderstreept.

Community media kunnen gezien worden als een 'gewoon' onderdeel van de civiele maatschappij, als één van de vele organisaties die actief zijn in de civiele maatschappij. Op dit niveau laat de democratisering van de media (Wasko & Mosco, 1992) burgers toe actief te zijn in de media, in een maatschappelijke sector die een grote rol speelt in het dagelijkse leven. Deze vorm van participatie is ook van indirect belang, aangezien dit toelaat een democratische houding aan te leren. Immers, 'we learn to participate by participating'. (Held, 1978: 280)

Als we de specificiteit van community media bovendien in acht nemen, worden community media belangrijk aangezien ze bijdragen tot de democratisering van de maatschappij door de media (Wasko & Mosco, 1992). Community media bieden verschillende maatschappelijke groepen de kans deel te nemen aan het publieke debat en zichzelf en hun verlangens kenbaar te maken aan de buitenwereld.

Bedreigingen voor community media in de derde benadering

Een mogelijke bedreiging voor community media in deze benadering is de strijd tussen community media, de staat en de markt. Immers, commerciële en publieke media zien community media vaak als een concurrent. Daarnaast

maakt het afwijzen van adverteerders als voornaamste bron van inkomsten community media financieel zeer kwetsbaar. De situatie van community media wordt nog slechter als ze – als onderdeel van de civiele maatschappij – als een bedreiging worden beschouwd door een (repressieve) staat. In sommige landen worden radiomakers met de dood bedreigd omwille van hun activiteiten.

Als naar de interne structuur en werking van community media gekeken wordt, moet erop gewezen worden dat interne democratie garanderen een zware opdracht is, die constante aandacht nodig heeft. Horizontaal gestructureerde organisaties die gericht zijn op participatie hebben onvermijdelijk te kampen met een zekere mate van inefficiëntie. Dit kan zelfs zo ver gaan dat het functioneren van de organisatie en het realiseren van haar doelen onmogelijk wordt gemaakt.

5. De vierde benadering: Community media als rizoom

Alhoewel de vorige benadering community media definieert in relatie tot de staat en de markt, is ze gebaseerd op de autonomie van deze verschillende maatschappelijke sectoren en gaat ze voorbij aan de veranderlijkheid van en de wederzijdse beïnvloeding tussen deze sectoren. Daarom wordt hier een vierde benadering ontwikkeld, geïnspireerd door het rizomatisch denken van Deleuze en Guattari's (1987). Deze vierde benadering laat toe de beperkingen van het tweede model (community media als alternatieve media) en het derde model (community media als onderdeel van de civiele maatschappij) te overstijgen.

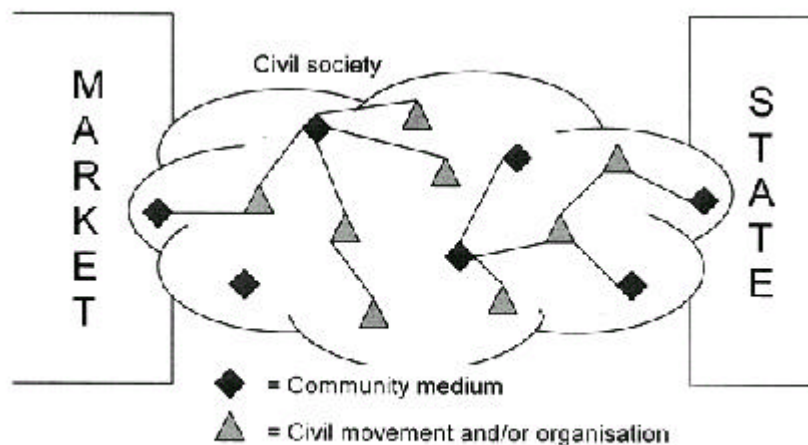
Deze vierde benadering is gebaseerd op de vergelijking tussen het rizomatische en het arbolische denken. Dit arbolisch denken is lineair, hiërarchisch en sedentair. We kunnen het voorstellen als 'the tree-like structure of genealogy, branches that continue to subdivide into smaller and lesser categories'. (Wray, 1998: 3) Rizomatische denken is daarentegen niet-lineair, archaisch en nomadisch. 'Unlike trees or their roots, the rhizome connects any point to any other point...' (Deleuze & Guattari, 1987: 19)

Het beeld van het rizoom laat toe rekening te houden met de hoge graad van veranderlijkheid die community media bij uitstek karakteriseren. In deze vierde benadering wordt geargumenteed dat dit contingente en veranderlijke juist de belangrijkste kenmerken zijn van community media.

Net zoals rizomen overbruggen community media kloven en verbinden ze verschillende onderdelen van het sociale weefsel met elkaar. Het is deze mogelijkheid die community media toelaat een centrale rol in de civiele maatschappij te spelen, door verschillende actoren uit het maatschappelijk middenveld samen te brengen en te verbinden.

Tegelijk stelt het rizomatische aspect van community media hen ook in staat om banden te creëren met actoren gerelateerd aan de staat en de markt, zonder daarbij hun eigen identiteit te verliezen. Community media staan met andere woorden niet geheel buiten de staat en de markt, alhoewel ze vaak (in de andere benaderingen) beschouwd worden als de tegenhanger ervan. Vanuit deze overbruggende rol confronteren community media mainstream media ook met hun alternatieve ziens- en werkwijzen, hetgeen potentieel destabiliserend werkt (of zoals Deleuze en Guattari het noemen: deterritorialiserend).

Dit wordt geïllustreerd aan de hand van de volgende figuur.

Het belang van community media in de vierde benadering

De belangrijkste functie die community media in deze benadering toebedeeld krijgen, is de centrale rol die ze kunnen spelen binnen de civiele maatschappij. Community media kunnen dienen als de plaats waar mensen van verschillende sociale bewegingen zoals vrouwenbewegingen, studentenverenigingen, antiracismeverenigingen, ... elkaar ontmoeten en met elkaar samenwerken. Op deze manier zijn community media niet enkel de stem van deze bewegingen, maar brengen ze de verschillende bewegingen ook met elkaar in contact.

In deze vierde benadering wordt ook de veranderlijkheid en de beweeglijkheid van de organisationele structuur van community media benadrukt, in tegenstelling tot de rigide structuren waar de traditionele mainstream media meestal mee kampen. Deze veranderlijkheid maakt ook dat community media moeilijk te controleren zijn, wat mee hun onafhankelijkheid garandeert.

Bedreigingen voor community media in de vierde benadering

Deze vierde benadering laat ons toe nog enkele bedreigingen voor het functioneren en het bestaan van community media aan de lijst toe te voegen. Ten eerste is het mogelijk dat deze media hun rol als kruispunt voor sociale bewegingen niet willen of kunnen vervullen. En omgekeerd kan deze rol ook de mediaorganisatie in gevaar brengen als de doelen van de radiomaker al te zeer verschillen van die van de sociale organisaties, en zij een incorporerende reflex hanteren. Ten tweede houdt ook de complexe relatie met de staat en de markt het risico van incorporatie in, waardoor community media hun onafhankelijkheid kunnen verliezen. Ten derde wordt het in deze benadering opnieuw duidelijk dat community media niet onder één noemer te vatten zijn. Er bestaat een enorme verscheidenheid aan organisaties die als community media kunnen beschouwd worden. Deze verscheidenheid maakt het oprichten van organisaties die de belangen van community media als sector verdedigen erg moeilijk. Bovendien bemoeilijkt dit ook het uitstippelen van een overheidsbeleid ten aanzien van deze media.

In de onderstaande tabel worden de sterktes en bedreigingen van de vier benaderingen samengevat.

Benaderingen van community media	1	2	3	4
	Ten dienste van een gemeenschap	Community media als een alternatief voor de mainstream media	Community media als onderdeel van de civiele maatschappij	Community media als rizoom
Belang van community media	<ul style="list-style-type: none"> - Valideren en versterken van de gemeenschap. - Het publiek definiëren als gesitueerd in de gemeenschap - Toegang en participatie door leden van de gemeenschap mogelijk maken en vergemakkelijken. - Onderwerpen die als relevant worden gezien door de gemeenschap laten bespreken door de gemeenschap. - Een communicatiekanaal openen voor misgerepresenteerde, gestigmatiseerde of onderdrukte sociale groepen. 	<ul style="list-style-type: none"> - Community media tonen dat de 'derde weg' nog steeds open is voor mediaorganisaties. - Alternatieve organisatievormen en meer gebalanceerde en/of horizontale structuren zijn praktisch mogelijk. - Community media kunnen representaties en discours aanbieden die variëren van die in de mainstream media zijn terug te vinden. - Nadruk op zelfrepresentatie, die resulteert in een multiplicitéit van maatschappelijke stemmen. - Diversiteit aan formats en genres, experimenteerteruimte. 	<ul style="list-style-type: none"> - Belang van het maatschappelijke middenveld op zich voor een democratie, met community media als deel van de civiele maatschappij. - Democratisering van de media in relatie van micro- en macro participatie. - Democratisering door de media: toegenomen participatie in publieke debatten en de mogelijkheid tot zelfrepresentatie in de (een) publieke sfeer. 	<ul style="list-style-type: none"> - Community media als het kruispunt waar mensen uit verschillende sociale bewegingen en strijden elkaar ontmoeten en strijden. - Het verdiepen van een democratie door verschillende sociale strijden met elkaar te verbinden. - De fluiditeit en beweeglijkheid van mediaorganisaties benadrukken. - Het in vraag stellen en destabiliseren van de rigiditeiten en zekerheden van publieke en commerciële media, maar tegelijk ruimte laten voor samenwerking en partnerschappen. - Ongrijpbaarheid maakt community media (als sector) moeilijk te controleren en in te kapselen, een garantie voor hun onafhankelijkheid.

Benaderingen van community media	1	2	3	4
	Ten dienste van een gemeenschap	Community media als een alternatief voor de mainstream media	Community media als onderdeel van de civiele maatschappij	Community media als rizoom
Bedreigingen voor community media	<ul style="list-style-type: none"> - Afhangelijkheid van de gemeenschap - De interesse wekken van de gemeenschap in tweerichtingscommunicatie wanneer het dominante denken op eenrichtingsverkeer is gebaseerd - Gebrek aan vaardigheden voor tweerichtingscommunicatie - Gebrek aan technologie voor tweerichtingscommunicatie - Reductie van de gemeenschap tot zijn geografische betekenis, waardoor community media opgesloten worden in de positie van kleinschalige lokale media, en waardoor ze hun rol ten opzichte van de gemeenschap gradueel uit het oog verliezen. 	<ul style="list-style-type: none"> - Gebrek aan financiële en organisationele stabiliteit, omdat ze kleinschalige, onafhankelijke en horizontaal-gestructureerde organisaties zijn. - Gearticuleerd als onprofessioneel, inefficiënt, beperkt in hun capaciteit om 'het grote publiek' te bereiken, en even marginaal als de maatschappelijke groepen die ze een stem willen bieden. - Beperkte politieke prioriteit voor het 'marginale'. 	<ul style="list-style-type: none"> - Community media als concurrenten voor commerciële media. - Afwijzing van reclame als belangrijkste inkomensbron leidt tot financieel moeilijke situaties. - Gevaren van een repressieve staat. - Omgaan met een zekere mate van inefficiëntie - Democratisch functioneren vraagt constante aandacht. 	<ul style="list-style-type: none"> - Hun rol als kruispunt niet vervullen. - Afwijkende of conflicterende objectieven ten opzichte van civiele organisaties, die de onafhankelijkheid van community media ten opzichte van deze organisaties bedreigt - Incorporatie door organisaties verbonden aan staat en markt, of verlies aan onafhankelijkheid ten opzichte van deze organisaties. - Gebrek aan een duidelijk gemeenschappelijk project, met een gebrek aan beleid tot gevolg, en met functioneringsmoeilijkheden voor representatieve organisaties.

6. Conclusie van het theoretisch hoofdstuk

Het is niet gemakkelijk de identiteit van community media te vatten. Uit de diversiteit van het fenomeen blijkt de noodzaak om verschillende theoretische benaderingen te combineren. Toch moet er speciale aandacht besteed worden aan de vierde benadering, die de tweede en derde benadering versterkt.

Het gebruik van het rizomatische model heeft een aantal belangrijke voordelen. Ten eerste gebruikt dit denken een benadering die meer maatschappijgericht is. In de communicatiewetenschappen bestaat er een lange traditie waarin de media centraal gesteld werden, wat in se niet verkeerd is, maar wat het risico oplevert dat de samenleving en de media als twee apart staande entiteiten bekeken worden.

Ten tweede staat de vergelijking met het rizoom toe om de rigide scheidingen tussen community media aan de ene kant en traditionele mainstream media gerelateerd aan markt en staat aan de andere kant, te overstijgen. Community media proberen zich zowel op inhoudelijk, institutioneel en politiek niveau te onderscheiden van de traditionele mainstream media. Deze voortdurende strijd heeft ervoor gezorgd dat community media in een geïsoleerde, verzwakte en kwetsbare positie zijn terechtgekomen. Door de rizomatische benadering op de voorgrond te plaatsen, wordt er ruimte gecreëerd voor voorzichtige samenwerkingen met de traditionele staats- en marktorganisaties, die onafhankelijkheid van community media respecteren en waarderen. Door het aangaan van strategische bondgenootschappen kan op deze manier het overleven van de community media beter gegarandeerd worden. Vanuit dit opzicht komt het RadioSwap-project voor het eerst in beeld, omdat dit project de illustratie bij uitstek is van een rizomatische vermenging van civiele media en overheid.

Tenslotte laat de rizomatische benadering toe de derde benadering, die community media als onderdeel van de civiele maatschappij ziet, uit te diepen. Op die manier worden niet alleen complexiteit en veranderlijkheid bepalende elementen van community media, maar komt er extra nadruk te liggen op de rol die community media kunnen spelen in het met elkaar in contact brengen van actoren uit het maatschappelijke middenveld. Zoals in eerdere publicaties (Carpentier et al., 2003b) werd geargumenteed laat deze benadering ook toe de verbondenheid met andere mediaorganisaties te benadrukken. Deze 'alternatieve' netwerkvorming is op zijn beurt van cruciaal belang om één van de belangrijkste nadelen van community media, namelijk hun beperking tot het lokale, te overstijgen zonder dat zij hun lokale ingebedheid verliezen (Carpentier, 2005, zie ook bijlage 2). Het is deze netwerkvorming die deze media toelaat om **transnationale** mediaorganisaties te worden. En juist op dit punt levert RadioSwap zijn belangrijkste (potentiële) bijdrage, namelijk het helpen overstijgen van de

grenzen van het lokale, door allerlei vormen van uitwisseling en interactie mogelijk te maken. Alvorens echter op deze potentiële mogelijkheid (en de beperkingen die hierachter opnieuw schuilgaan) in te gaan, dienen we eerst de klemtoon te leggen op de zes community media die het RadioSwap-project schragen, en op de basisconcepten van het RadioSwap-project.

Deel 3: RadioSwap: een eerste schets

Nadat we in het voorgaande het concept community media nader bekeken hebben, wordt in dit hoofdstuk het RadioSwap-project beschreven. Hierbij komen eerst de zes kernradio's aan bod, en vervolgens komen de doelstellingen van RadioSwap aan bod. We gaan ook na in welke mate dit project de doelstellingen van het theoretische model zou kunnen realiseren. Tot slot vergelijken we RadioSwap met vergelijkbare initiatieven in binnen- en buitenland.

Hoofdstuk 1: De zes kernradio's

Dit eerste hoofdstuk behandelt de zes radio's die vanaf het ontstaan van RadioSwap bij het project betrokken waren. Deze radio's zijn Radio Campus, Urgent, Radio Universitaire Namuroise (RUN), Radio Panik, Radio Centraal en FM Brussel. Deze radio's worden verder ook benoemd als de partnerradio's of de kernradio's. Het zijn stuk voor stuk Belgische radiozenders, die als community radio's bestempeld kunnen worden. Drie van de kernradio's zijn Nederlandstalig en drie zijn Franstalig. De beknopte geschiedenissen van deze radio's zijn geconstrueerd op basis van de interviews met de administratoren van het RadioSwap-project en met de 'gewone' gebruikers die een dagboek hebben ingevuld. Ook de websites van de betrokken radio's werden gebruikt om dit historisch overzicht op te bouwen. We staan hier niet alleen stil bij de ontstaansgeschiedenis van deze radio's, maar besteden ook aandacht aan hun bestuursvorm, financiën, publiek en doelstellingen.

1. Radio Campus

Ontstaansgeschiedenis

Radio Campus is ontstaan uit een illegale vrije radio die vanaf mei 1968 uitzond van op de campus van de Université Libre de Bruxelles (ULB). De feitelijke Radio Campus werd op 14 mei 1980 opgericht door Patrick Degrez, een student Politieke Wetenschappen aan de ULB. De radio kreeg zijn naam van Christian Dejean, Algemeen Secretaris van de ULB.

In het begin was Radio Campus een 'zuivere' studentenradio. Het oorspronkelijke doel van Radio Campus luidde als volgt: 'être une radio de qualité, vitrine de l'Université, au service de la communauté universitaire, résolument non commerciale et ne cédant ni aux modes passagères ni au militantisme facile pas plus qu'aux pressions extérieures qu'elles soient

d'ailleurs politiques ou culturelles². Vanaf 1985 werden dagelijks zes uitzendingen voorbehouden om universitaire informatie uit te zenden. Pas in 1986 werd een vzw opgericht en werd de radio officieel erkend.

Radio Campus is steeds blijven groeien en ook het doelpubliek werd uitgebreid. Tegenwoordig is Radio Campus niet meer enkel de studentenzender zoals bij haar ontstaan. Illustratief hiervoor zijn de uitzendingen gemaakt voor en door de diverse migrantengemeenschappen in Brussel. Zo hebben Portugezen, Spanjaarden, Arabieren, Congolezen en Iraniërs elk hun eigen uitzending. De radio zorgt ook op regelmatige basis voor redactionele uitzendingen.

Gedurende haar twintigjarig bestaan is Radio Campus twee keer verhuisd: de eerste keer nam ze haar intrek in een appartement in de avenue Buyl, de tweede keer verhuisde ze naar de campus van de ULB.

Beheer en financiën

Vanaf haar ontstaan was de ULB betrokken bij de besluitvorming van deze radio. Zo werd de raad van beheer steeds paritair samengesteld uit vijf vertegenwoordigers van de radiomakers en vijf vertegenwoordigers van de ULB. Oorspronkelijk zetelde er in de raad van beheer een vertegenwoordiger van elk orgaan van de universiteit, vandaag worden de vijf vertegenwoordigers afgevaardigd door de rector. De dagelijkse leiding van de radio is in handen van een uitvoerende raad, bestaande uit verkozen vrijwilligers. Deze raad wordt gecontroleerd door de raad van beheer.

Ongeveer 150 vrijwilligers werken mee aan Radio Campus. Daarnaast stelt de ULB – buiten het jaarlijkse budget - een studio, een secretaresse en vier deeltijdse journalisten (20% elk) ter beschikking. Deze journalisten maken een vulgariserend wetenschappelijk programma. Daartoe nodigen zij onderzoekers van de ULB uit om over hun werk en onderzoek te komen praten.

Tot 1985 werd Radio Campus uitsluitend gefinancierd door de ULB, maar tengevolge van de precaire financiële toestand van de universiteit in dat jaar ging Radio Campus vanaf toen ook op zoek naar reclame-inkomsten. Op 25 december van datzelfde jaar werd Radio Campus erkend door de Franse Gemeenschap. Af en toe krijgt Radio Campus subsidies van de Franse Gemeenschap naar aanleiding van specifieke projecten. In 1994 stelde de toenmalige rector van de ULB, Thaïs Clément, Radio Campus de nodige middelen ter beschikking om een tweede studio te bouwen, wat de radio de mogelijkheid gaf ook meer (technisch) ingewikkelde programma's te

² <http://radiocampus.ulb.ac.be/about/debuts.html>

produceren (Interview administrator Campus, oktober 2004, feedback administrator januari 2005).³

2. Urgent

Ontstaansgeschiedenis

De Gentse radio 'Urgent' is ontstaan in 1996 toen twee studenten Rechten met de steun van de Gentse Universiteit radio begonnen te maken. Daarvoor waren er in Gent al studentenradio's geweest en deze studenten wilden dat concept in het Gentse nieuw leven inblazen.

In de beginperiode werd er slechts twee uur per dag uitgezonden. Daarna werd er vijf jaar lang van zeven uur 's avonds tot zes uur de volgende ochtend uitgezonden op de frequentie van de lokale radio Superstar. Urgent verhuisde ook van een kelderstudio naar een eigen gebouw in de Sint-Pietersnieuwstraat.

Naar aanleiding van de herverdeling van de lokale frequenties, kreeg Urgent begin 2004 een nieuwe frequentie toegewezen. Dit laat de zender toe om het hele jaar de klok rond uit te zenden. Bovendien kan men zowel op het Internet als via de ether afstemmen op Urgent. Tachtig tot negentig procent van de uitgezonden programma's zijn muziekprogramma's. Urgent.fm serveert hierbij een mix van allerlei genres, waarbij vooral wordt aandacht besteed aan nieuw en lokaal talent.

De nieuws- en informatievoorziening die Urgent.fm voorziet, is tweeledig. Enerzijds wordt het nieuws opgesplitst volgens het regionaal, lokaal en studentikoos karakter. Anderzijds wordt er een politieke, sociale en culturele indeling gemaakt. De kerninformatie komt aan bod in de nieuwsuitzendingen. De verdere duiding en uitdieping van deze materie gebeurt dan in de 'woordprogramma's' zoals een studentenmagazine, een cultureel programma, een filmmagazine, een lifestylemagazine, een radioshow met algemeen pop- en rocknieuws...

Urgent werkt ook projectmatig. Op 13 juni 2005 startte Urgent met 'Radio Transmission', dat door Urgent omschreven wordt als een integratiecursus via de radio, voor en door allochtonen, en dit in vijf verschillende talen: Arabisch, Turks, Russisch, Pools en Engels. Door middel van korte radiojingles in deze talen worden verschillende thema's zoals studeren, werken en wonen in Gent aangekaart. Op die manier tracht Urgent.fm allochtone luisteraars te informeren in hun eigen taal en zo hun participatie in de Gentse samenleving te bevorderen. Om dit project te verwezenlijken rekruteert Urgent.fm

³ Zie ook radiocampus.ulb.ac.be

allochtonen die studeren in Gent. Dit project wordt gesteund door het Centrum voor gelijkheid van kansen en voor racismebestrijding.

De zender richt zich voornamelijk op een specifieke doelgroep, meer bepaald jongeren van 17 tot 30 jaar uit Gent en omstreken. Toch blijven vooral studenten het publiek van deze radio uitmaken. Mede om deze reden onderhoudt Urgent goede contacten met de Gentse universiteit en hogescholen en met de diverse studentenverenigingen, die op Urgent hun evenementen komen voorstellen. Tegelijk beschouwt deze radio zichzelf als volledig onafhankelijk.

Beheer en financiën

De zender werkt uitsluitend met vrijwilligers. Momenteel telt de radio ongeveer 150 medewerkers.

Recent werd de beheersstructuur van Urgent aangepast, met de ambitie om van een studentenvereniging naar een 'volwaardig radiostation' te evolueren. Het dagelijks bestuur van Urgent wordt waargenomen door een kernbestuur, bestaande uit de celhoofden (die verantwoording moeten afleggen over hun cel aan de coördinator en het bestuur), de coördinator en de assistent-coördinator. Onder het kernbestuur bevindt zich het gewone bestuur, bestaande uit mensen die deel uitmaken van de cellen (vb. de cel productie, de cel marketing,...). De belangrijkste beslissingen worden echter door het kernbestuur genomen; zij beslissen bijvoorbeeld over welke programma's er worden uitgezonden en beheren de financiën.

Urgent wordt voornamelijk gefinancierd door de Gentse universiteit en de hogescholen. Daarnaast wordt de radio ook gesponsord door ING, Unizo en Fnac. Verder puurt de radio regelmatig inkomsten uit reclame voor winkels en ketens uit het Gentse (Interview administrator Urgent, oktober 2004).⁴

3. RUN

Ontstaansgeschiedenis

Radio Universitaire Namuroise (RUN) is twaalf jaar geleden ontstaan, toen een groep Naamse universiteitsstudenten een alternatieve muziekradio wou oprichten. Eenmaal ze een frequentie en een gebouw toegewezen hadden gekregen, zijn ze effectief van start gegaan. Men zond toen van 's morgens tot 's avonds uit. Na enige tijd heeft RUN ervoor gekozen om enkel nog 's avonds uit te zenden. Van maandag tot vrijdag is RUN te beluisteren van 18h tot 1h 's morgens.

⁴ zie ook www.urgent.fm

Run deelt zijn frequentie met radio Equinoxe, die in het weekend uitzendt. Equinoxe ontstond in dezelfde periode als RUN. Tegenwoordig onderhandelt RUN met Equinoxe over een mogelijke fusie. De Franse Gemeenschap heeft immers beslist geen gedeelde frequenties meer te geven.

RUN heeft als doelstelling een alternatief te bieden voor de andere media, zowel op het gebied van muziek, als van informatie. RUN probeert allerlei muziekstijlen aan bod te laten komen, samen met alternatieve socio-culturele projecten die elders geen forum krijgen. Ook de integratie van andere gemeenschappen wordt als een belangrijk agendapunt door de RUN administrator naar voren geschoven.

Het voornaamste publiek van RUN is de universitaire gemeenschap, en meer bepaald de studenten. Toch richt de radio zich ook op de inwoners van Namen in het algemeen. In dit verband zou RUN graag meer aandacht besteden aan de lokale actualiteit in de stad, maar door geldgebrek lukt dit niet. Toch zijn er nauwe contacten met Namen, via verschillende vzw's die programma's maken voor RUN. Zo maakt de universiteit voor de derde leeftijd een programma gericht op ouderen. Verder zijn er ook programma's van een vereniging voor Maghrebijnse integratie en van een vereniging die ijvert voor de integratie van gehandicapten. Ook bij RUN is er – aldus de administrator - geen sprake van één publiek, maar eerder van een publiek dat varieert van uitzending tot uitzending.

Bestuur en financiën

Momenteel werkt RUN volledig met vrijwilligers. Het is nochtans de bedoeling tenminste één voltijdse werkracht aan te nemen, die zich zou kunnen bezighouden met redactioneel werk. De nieuwsbulletins worden momenteel gemaakt op basis van persoverzichten. Voorlopig is er echter niet genoeg geld om iemand in dienst te nemen.

Typisch voor een studentenradio als RUN is het grote verloop onder de medewerkers, aangezien zeker de helft van de ongeveer veertig medewerkers studenten zijn die op het einde van het academiejaar of op het einde van hun studies vertrekken. De onafhankelijkheid van RUN wordt door de universiteit gegarandeerd. Er zijn geen plaatsen in de raad van beheer gereserveerd voor vertegenwoordigers van de universiteit. Op crisismomenten is echter reeds duidelijk geworden dat de universiteit toch inspraak vraagt. Tegelijk stelt de administrator van Run dat de universiteit zich nooit bemoeit heeft met de inhoud van de programma's.

Het merendeel van de inkomsten van RUN zijn afkomstig van de universiteit van Namen. Elk jaar opnieuw wordt er onderhandeld over de grootte van de toelage. Het is ook de universiteit die RUN onderdak geeft. 50 procent van de inkomsten van RUN is afkomstig van de sociaal-culturele sector van de

universiteit. Daarnaast ontvangt RUN ongeveer 30 procent van haar inkomsten van de studentenverenigingen. De overige inkomsten zijn afkomstig van publiciteit en samenwerkingen met vzw's in Namen. Het aandeel publiciteit is echter beperkt. Dagelijks zijn er gemiddeld slechts drie à vier reclamespots. (Interview administrator RUN, Oktober 2004)⁵

4. Panik

Ontstaansgeschiedenis

De Brusselse Radio Panik werd in 1983 opgericht door verschillende verenigingen die opkwamen tegen racisme en voor mensenrechten. Hun motivatie, die nog steeds als actueel wordt gezien, werd als volgt verwoord in de statuten van de radio: 'L'objet de l'association est de contribuer - avant tout par le moyen de la radiodiffusion - à la promotion socioculturelle de la population dans la région bruxelloise. Elle a comme but l'émancipation réelle des individus dans le respect des différences culturelles et des procédures démocratiques.'⁶ De bedoeling was een stem te geven aan mensen die in de traditionele media niet aan bod komen, zoals allochtonen, vrouwen en jongeren. Radio Panik heeft van in haar beginfase ruimte gegeven aan de verschillende etnische gemeenschappen in Brussel, alsook aan vertegenwoordigers van verschillende culturele gemeenschappen en muziekstijlen. De meeste uitzendingen gebeuren in het Frans, alhoewel er ook uitzendingen zijn in de taal van de minderheden die ze maken. Nieuwsberichten worden niet uitgezonden. Wel probeert Radio Panik op de voet te volgen wat er leeft in Brussel en bij haar inwoners. Het doel van Radio Panik is elke luisteraar de mogelijkheid te geven zelf ook radiomaker te worden, door het ter beschikking stellen van het nodige materiaal. Radio Panik wil een alternatieve radio zijn, die op geen enkele manier de publieke en commerciële radio wil imiteren.

Radio Panik heeft van op verschillende locaties in Sint-Joost en Schaarbeek uitgezonden. In juli 2003 verloor Radio Panik door geldgebrek haar studio. Na verscheidene maanden van onderhandeling, bood de Franse Gemeenschap de radiomakers gratis een gebouw aan in het hart van Sint-Joost. De nodige renovaties aan het gebouw werden beëindigd in november 2004, waarna de studio geïnstalleerd werd. Sinds maart 2005 is Radio Panik herbegonnen met rechtstreekse uitzendingen.

Ook het publiek van Radio Panik verschilt – aldus de administrator - van uitzending tot uitzending. Deze radio heeft geen luisteraars die 24 uur op 24 op deze radio afstemmen, maar eerder mensen die naar een bepaald programma luisteren.

⁵ zie ook www.run.be

⁶ http://www.radiopanik.org/spip/article.php3?id_article=6

Bestuur en financiën

De vzw wordt geleid door een algemene vergadering die voornamelijk uit radiomakers bestaat. Zij verkiezen dan de raad van bestuur. Door de jaren heen werden de banden tussen Radio Panik en de verenigingen die haar in de jaren tachtig opgericht hadden, losser. Wel komen deze verenigingen nog geregeld in bepaalde uitzendingen van de radio aan bod. Radio Panik tracht deze verenigingen ertoe te brengen hen financieel te ondersteunen, vooralsnog zonder succes. De radio wordt momenteel voornamelijk gefinancierd door de giften van de vrijwilligers die er werken. Af en toe worden er feesten georganiseerd om extra financiële middelen te genereren. De inkomsten uit publiciteit blijven tot een minimum beperkt, aangezien Radio Panik slechts selectief reclame toelaat. Bovendien blijken de grote adverteerders – aldus de administrator – niet geïnteresseerd in een kleinschalig project als Radio Panik.

De weinige inkomsten uit sponsoring en publiciteit blijven ver ondergeschikt aan de andere inkomsten. Behalve twee betaalde halftijds werkende krachten, draait Radio Panik volledig op een honderdtal vrijwilligers. De betaalde werknemers houden zich vooral bezig met de administratie en de technische aspecten van de radio (Interview administrator Radio Panik, oktober 2004).⁷

5. Centraal

Ontstaansgeschiedenis

'Et Radio Centraal (...) ils sont franchement une radio un petit peu anarchiste et un petit peu totalement alternative au niveau du contenu.' (Interview administrator RUN, oktober 2004) Uit deze uitspraak van een radiomaker van RUN blijkt onmiddellijk de uitzonderlijke positie van de Antwerpse Radio Centraal.

Radio Centraal werd vijftientig jaar geleden, op 1 november 1980, opgericht. Centraal balanceerde in zijn beginfase op de grens van de illegaliteit, maar beschikt ondertussen al bijna twintig jaar over een (legale) frequentie. In het midden van de jaren '80 moest deze zender een frequentie delen, maar ondertussen beschikt Centraal over een 'eigen' frequentie. Toen de vergunningen in 2004 hernieuwd werden, hoopte Centraal vergeefs op een betere frequentie of een zwaarder vermogen, waardoor ze het ruimer gebied van Antwerpen had kunnen bestrijken. Het zendbereik is momenteel problematisch klein.

⁷ zie ook www.radiopanik.org

Radio Centraal maakt enerzijds gespecialiseerde muziekprogramma's, en tracht anderzijds politieke, maatschappelijke en culturele gebeurtenissen te duiden. Zo heeft Centraal bijvoorbeeld ook Marokkaanse, Turkse en Griekse programma's. Die uitzendingen gebeuren in een mengelmoes van talen, in een poging de programma's zo toegankelijk mogelijk te maken.

Beheer en financiën

Qua structuur streeft Centraal basisdemocratische principes na. Alle medewerkers die een programma maken zijn lid van de algemene vergadering. Het zijn deze leden die de raad van beheer kiezen. Die raad bestaat uit mensen die meestal zelf programmamaker zijn of geweest zijn.

In de beginperiode van haar bestaan had Radio Centraal in de benedenverdieping van het gebouw van waaruit het uitzond een café, dat ook een belangrijk deel van de inkomsten voor de radio genereerde. Momenteel wordt dit gedeelte van het gebouw verhuurd, wat zorgt voor een stabiele bron van inkomsten. Verder wordt de radio gefinancierd door de lidgelden van medewerkers. Centraal heeft geen sponsors, zendt geen reclame uit en ontvangt geen structurele subsidies, maar soms wel projectsubsidies. Radio Centraal draait dan ook volledig op vrijwilligers. Hun aantal schommelt tussen de 100 en de 150. (Interview administrator Radio Centraal, oktober 2004).⁸

6. FM Brussel

Ontstaansgeschiedenis

In 2000 zochten een aantal laatstejaarsstudenten van het Rits een middel om hun opleiding een praktische dimensie te geven. Zij herontdekten de slapende vzw FM Brussel, een overblijfsel van een vorige poging een Brusselse radio op te starten. De frequentie was nog vrij en aldus hebben de studenten toen subsidies aangevraagd en gekregen. Onlangs kreeg FM Brussel een nieuwe vergunning, die het de radio mogelijk maakt gedurende negen jaar met een veel groter vermogen uit te zenden dan ervoor. Het zendbereik van de radio bedraagt 3000 Watt, waardoor men tot in de ruime rand van Brussel de radio kan ontvangen. Ook de financiële middelen groeiden navenant aan.

Overdag wordt er één traditioneel programma uitgezonden, met name 'Brussel Magazine', dat van zes uur 's morgens tot zes uur 's avonds duurt. 's Avonds worden er op FM Brussel vrijwilligersprogramma's uitgezonden, waarin de verschillende subculturen van Brussel en verschillende muziekstijlen aan bod komen. Zo bestaat er een internationaal magazine, FM World,

⁸ zie ook www.radiocentraal.be

waarbij men de luisteraars informeert over de verschillende culturen die er in de hoofdstad bestaan. Met dat programma bereikt de radio zowel Franstaligen als Engelstalige Afrikanen, Aziaten, en Zuid-Amerikanen. Daarnaast is er tussen zes uur 's morgens en zes uur 's avonds elk uur een nieuwsbulletin, en is er acht keer een 'nieuws uit Brussel'.

Het publiek van FM Brussel is – aldus de administrator - heel divers. Overdag bereikt de radio veel pendelaars. 's Avonds luistert er vooral een heel jong publiek, terwijl men in het weekend vooral internationale luisteraars aantrekt door het programma FM World. Over het algemeen richt FM Brussel zich op Nederlandstalige Brusselaars en pendelaars.

FM Brussel onderhoudt goede contacten met TV Brussel en Brussel Deze Week. Zij richtten samen een nieuwsportal op, de website brusselnieuws.be.

Beheer en financiën

FM Brussel heeft 28 betaalde voltijdse werkkrachten in dienst, deze zijn: een programmadirecteur en een zakelijke leider, een producent, twee presentatoren, drie mensen in de muziekredactie, vier technici en een jobstudent-technicus, vijf mensen in de Brussel-redactie, vijf mensen in de nieuwsredactie, twee mensen voor FM World, twee begeleiders voor de vrijwilligers en een persoon voor het onthaal. Het andere werk binnen de radio wordt vooral vervuld door studenten. Er werken ongeveer 70 vrijwilligers.

FM Brussel ontvangt subsidies van het Vlaamse kabinet voor Brusselse aangelegenheden en van het Brusselse kabinet van de Vlaamse Gemeenschapscommissie. De radio heeft met de overheid een overeenkomst gesloten om de Brusselaars te informeren en radio te maken met een creatieve en culturele meerwaarde. Essentieel is dat er vanuit de overheid geen enkele inmenging is met het functioneren van FM Brussel. In de algemene vergadering en de raad van bestuur is er een vertegenwoordiger van het kabinet aanwezig, maar die heeft geen stemrecht.

Voorts haalt FM Brussel inkomsten uit het uitzenden van non-profit spots (spots voor de sociale sector) en merchandising, bijvoorbeeld door het verkopen van T-shirts. FM Brussel heeft er van in de opstartfase voor opgeopteerd om gemengde financiering te vermijden en zendt geen 'puur' commerciële reclame (Interview administrator FM Brussel, oktober 2004; feedback administrator FM Brussel januari 2006)⁹.

⁹ zie ook www.fmbrussel.be

Hoofdstuk 2: Een schets van RadioSwap

1. Het project

Het RadioSwap project is op 1 januari 2002 vanuit zes Belgische community radio's opgestart, en wordt gesubsidieerd door de Belgische federale overheid. Het project werd opgedeeld in twee fasen. De eerste fase liep 2 jaar tot december 2003, waarna de tweede fase startte. Deze tweede fase was eerst gepland te lopen tot februari 2006, maar werd verlengd tot augustus 2006. Coördinatoren van het project zijn Didier Demorcy en Pierre De Jaeger. Binnen elk van de kernradio's is ook een administrator aangeduid, die het aanspreekpunt voor RadioSwap binnen de eigen radio vormt.

In de eerste fase van het project werden software en website ontwikkeld, die de bestandsuitwisseling mogelijk maken. Daarenboven werden de noden en verwachtingen van de partnerradio's geanalyseerd. De radio's konden op hun beurt dan de technologie testen; waarbij het hier vooral ging over de effectiviteit en de geschiktheid van het aangeboden pakket.¹⁰

Naast deze zes kernradio's waren ook verschillende universitaire onderzoekscentra als partners in het project betrokken. Zo werd er onderzoek verricht naar de organisatorische aspecten bij het invoeren van nieuwe technologieën bij de betrokken radio's. Ook het systeem van meertalige indexatie werd ontwikkeld aan de ULB. Respectievelijk gaat het om de 'Groupe de réflexion sur les processus organisationnels' (GREPO) en de 'Recherche et Diffusion de l'Information Scientifique' (RDIS) Het 'Centre de Recherches Informatique et Droit' (CRID) van de Facultés Universitaires de Namur bestudeerde de auteursrechtelijke gevolgen en beperkingen van het project. Deze onderzoeksgroep was, samen met het 'Centrum voor Intellectuele Rechten' (CIR) van de Katholieke Universiteit Leuven, verantwoordelijk voor de vertaling van de Creative Commons licenties naar het Belgische recht.¹¹

RadioSwap is sterk begaan met ontwikkelingen op het gebied van auteursrechten. Een voorbeeld hiervan is de 'Open content' of 'copyleft'-dag (Creative Commons Belgian Launch Event) die op 10 december 2004 werd georganiseerd. De deelnemende radio's speelden op de vooravond van dit evenement alleen rechtenvrij materiaal.¹² De bedoeling hiervan was om aan de deelnemers duidelijk te maken hoe zij gebruik kunnen maken van Creative Commons en waarom dit van belang is voor artiesten en het grote publiek.

¹⁰ <http://www.belspo.be/belspo/fedra/proj.asp?l=en&COD=I2/AE/105>

¹¹ <http://www.iak.be/new/content/main.php?selected=735&mselected=3&mselecteds=1&pagenr=0>

¹² <http://www.radiocentraal.be/webgang/news/news2004/20041209.htm>

Dit evenement maakte het voor de deelnemers ook mogelijk de schrijvers/vertalers van de Creative Commons licentie te ontmoeten en in contact te komen met een aantal gebruikers van deze licenties.

Het project bevindt zich momenteel in de tweede fase, waar de zes kernradio's als partner aanwezig bleven, maar de andere partners veranderden. Er werd beroep gedaan op Nerom N.V., Info-Graphic SA, de Katholieke Universiteit Brussel en de Facultés Universitaires Notre-Dame de la Paix de Namur (FUNDP).

In deze tweede fase werd het systeem verder getest door de zes kernradio's en stelde het netwerk zich ook open voor andere radio's. 'Et, et par la suite la volonté de Swap c'est s'ouvrir également, c'est de vraiment être un, une banque de programmes' (...) ¹³ Op 1 januari 2006 telde RadioSwap 33 radio stations en geaffilieerde leden en 127 geregistreerde gebruikers. Er zijn 536 programma's, 473 uren audio, 22550 MB audio beschikbaar. Onder andere Britse, Bulgaarse, Canadese, Franse, Hongaarse, Macedonische, Oostenrijkse, Portugese, Sloveense en Tsjechische radio's zijn lid van het RadioSwap-netwerk. Andere leden zijn bijvoorbeeld een Baskisch cultuurcentrum, een Slovaaks nieuwe mediacentrum en een Nederlands muziekcentrum. Bovendien worden in deze fase de mogelijkheden onderzocht om RadioSwap na de subsidiëringperiode te kunnen laten verder bestaan. In deze fase wordt ook de organisatorische structuur van het project hervormd. Zo werden bijvoorbeeld de functies van de coördinatoren strakker omljnd. ¹⁴

Tot slot heeft in deze tweede fase het project de ambitie gebruiksvriendelijker te worden. Om die reden werd in februari 2006 de RadioSwap-interface uit de periode 2004-2005 vervangen door een nieuwe en geoptimaliseerde interface.

2. RadioSwap: de doelstellingen

Het RadioSwap-project dient een groot aantal doelen: het hoofddoel is vanzelfsprekend het uitwisselen van radiocontent tussen community radio's technisch mogelijk maken. Deze algemene doelstelling is ook op de RadioSwap website terug te vinden:

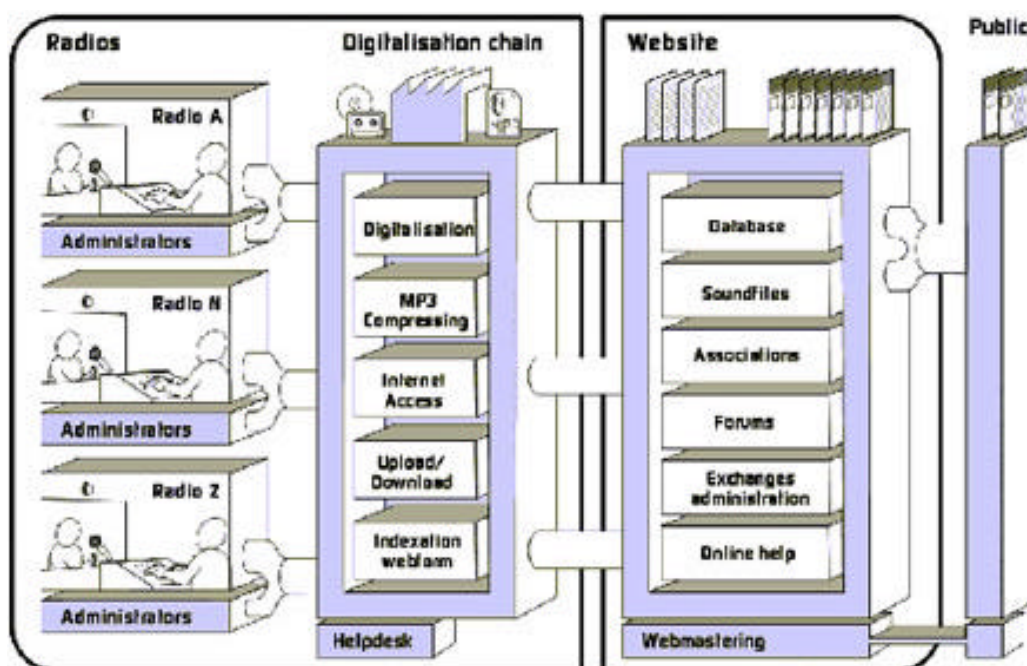
'The Radioswap.net project aims to develop a technical as well as organizational system that will allow staff working for non-commercial and community radio stations – inside and outside Belgium – to exchange radio programs via the Internet.' ¹⁵

¹³ Admin04, p. 52. De respondenten werden geanonimiseerd, wel werd het onderscheid tussen administratoren en gebruikers bewaard. De code en paginanummers verwijzen naar de interviewtranscripties die zich in een aparte bijlage bevinden.

¹⁴ Admin02, p. 37.

¹⁵ www.radioswap.net/index.php

Om deze uitwisseling mogelijk te maken is een procedure en interface ontwikkeld die de participerende radio's mogelijk maakt op hun geproduceerde inhoud zelf te digitaliseren en comprimeren (naar een mp3 of ogg format), en deze naar een centrale database te transfereren (het zogenaamde uploaden), samen met additionele informatie over de bestanden (de zogenaamde metadata). Anders gebruikers kunnen via een specifieke (en door een paswoord beschermde) interface deze inhoud dan downloaden, beluisteren en desgewenst binnen de eigen radio opnieuw uitzenden. Hieronder een schematische voorstelling van hoe dit project technisch werd opgevat.¹⁶

Binnen dit hele concept blijft de participatieve werkwijze belangrijk, en dit wordt ook binnen de doelstellingen expliciet gemaakt: [RadioSwap aims] to develop a common tool whose management would be shared and that the radio stations and their collaborators could use according to their needs in order to reinforce their singularity and specificities.¹⁷ Alhoewel het project overkoepelende ambities heeft, wil het tegelijk toch een groot deel van de verantwoordelijkheid aan de partnerradio's overlaten.¹⁸ Zo bepalen deze bijvoorbeeld zelf welke content zij uploaden.

Ook multilingualiteit is een belangrijk objectief dat RadioSwap tracht na te streven. Hoewel de interface van de website oorspronkelijk in het Engels was, werd het project geïnitieerd door zowel Franstalige als Nederlandstalige radiozenders. Bovendien worden via RadioSwap ook niet-Belgische radio's met elkaar in verbinding gebracht, met een verscheidenheid aan talen tot

¹⁶ www.radioswap.net/index.php

¹⁷ radioswap.ulb.ac.be

¹⁸ www.constantvzw.com

gevolg¹⁹ Naast multilingualiteit is ook multiculturaliteit een belangrijk punt in de doelstellingen van RadioSwap. Het project stelt dan ook een geografische uitbreiding voorop, met een focus op het zuidelijke halfrond, waarbij rekening gehouden wordt met de culturele en geografische specificiteit van de deelnemende radio's.

RadioSwap wil deze uitwisselingen ook organisatorisch ondersteunen. Dit project is voor de gebruikende radio's interessant omdat zij meestal niet de technische of financiële middelen hebben om voldoende 'dure' content aan te maken. Met dure content wordt niet alleen financieel 'duur' bedoeld, ook het tekort aan mensen en middelen speelt een rol bij het aanmaken van dergelijke content. Deze radio's werken meestal met vrijwilligers, waarvoor het radiomaken niet de hoofdbezigheid is. Het maken van redactionele uitzendingen kost eerst en vooral tijd, die deze programmamakers niet altijd kunnen vrijmaken, ten tweede zijn hiervoor ook een aantal middelen vereist, zoals bijvoorbeeld draagbaar opnamemateriaal. Deze middelen zijn ook niet altijd beschikbaar. 'Most of the collaborators in our radio stations are volunteers: the amount of time they can dedicate to the radio can be quite limited. Even if those volunteers are numerous in a radio station, it's not always possible for them to develop the contents they dream about.'²⁰ Op de oudere website is dezelfde secundaire doelstelling terug te vinden: 'In deze context moet Radioswap.net de dagelijkse uitwisseling van programma's mogelijk maken voor zoveel mogelijk programmamakers zonder dat hierdoor hun takenpakket nog groter wordt.'²¹ Bovendien wordt de hoop geuit dat het uitwisselen van programma's de netwerkvorming tussen de radio's onderling zal versterken. Hieruit zouden niet alleen lange-afstandssamenwerkingen (zoals coproducties) kunnen ontstaan, maar zouden de betrokken radio's elkaars positie gaan verstevigen. Het is deze laatste doelstelling die erg nauw aansluit bij het rizomatische denken, dat in het theoretische deel is uiteengezet.

3. Enkele met RadioSwap vergelijkbare projecten

RadioSwap is niet uniek in haar project en haar doelen. Daarom is het belangrijk ook enkele vergelijkbare projecten te bekijken. Voorbeelden van dergelijke projecten zijn Stream on the Fly, Radia, One World Radio, Programme Exchange Initiative, Archive.org en Radio 4 all. Natuurlijk bestaan hiernaast nog andere projecten die audio online beschikbaar stellen. We bespreken hier enkel de projecten die naar voren kwamen uit de interviews en die dus gekend zijn (en soms gebruikt worden) door de gebruikers van RadioSwap.

¹⁹ radioswap.ulb.ac.be

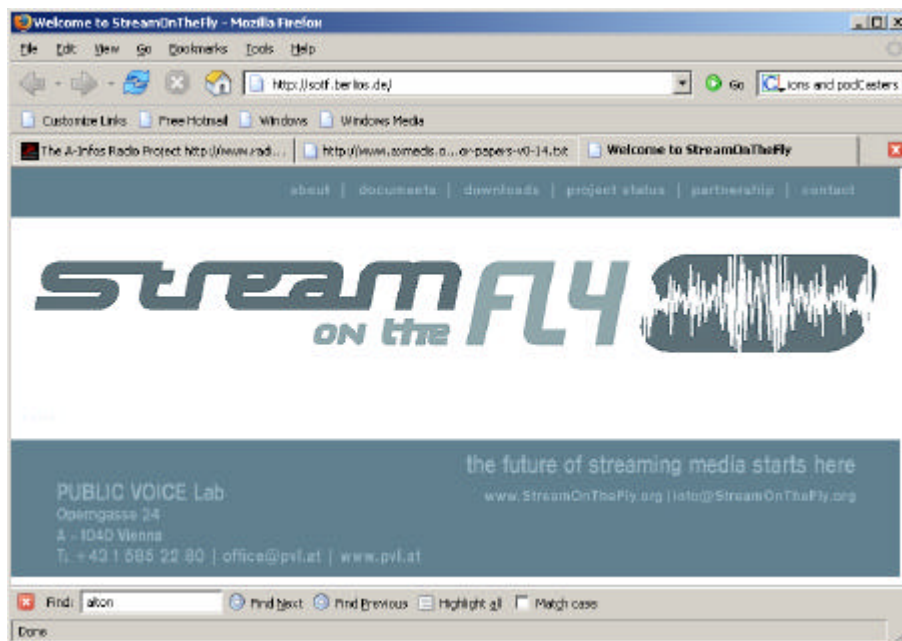
²⁰ Radioswap.ulb.ac.be

²¹ www.radioswap.net/index.php

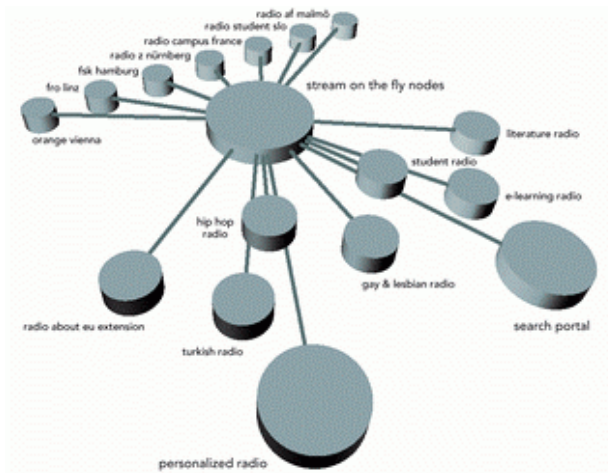
De bedoeling van deze vergelijking is om na te gaan wat RadioSwap nog kan leren van de andere projecten en hoe de verschillende projecten zich tot RadioSwap verhouden. We gaan hier dus na wat de verschillende projecten aanbieden, hoe ze dit realiseren en wat de bijhorende doelstellingen zijn.

Stream on the Fly

'Stream on the Fly is een coöperatie van radiostations (lokaal, regionaal en landelijk) op het gebied van audiostreaming via het internet en in de nabije toekomst via DAB. Het project wordt gesubsidieerd door de EU. De bedoeling is om een Pan-Europees netwerk te creëren waarbij stations elkaars content kunnen hergebruiken en luisteraars een groter programma-aanbod te geven. Daarna is de rest van de wereld aan de beurt.' (db Europe, 2004)

STOF startte in 2002 als een samenwerking van Public Voice Lab, MTA SZTAKI en Team Teichenberg. Na een testfase van meer dan twee jaar zijn momenteel de volgende componenten actief: 'an open-source, station-management interface, a programme exchange platform and a portal engine for radio programme reuse.' (Alton-Scheidl et al., 2005: 1) De structuur van dit netwerk steunt op het 'nodes'-concept, dat toelaat om simultane updates van metadata doorheen het hele netwerk te versturen.

(db Europe, 2004)

Hieronder de website van de Hongaarse node:

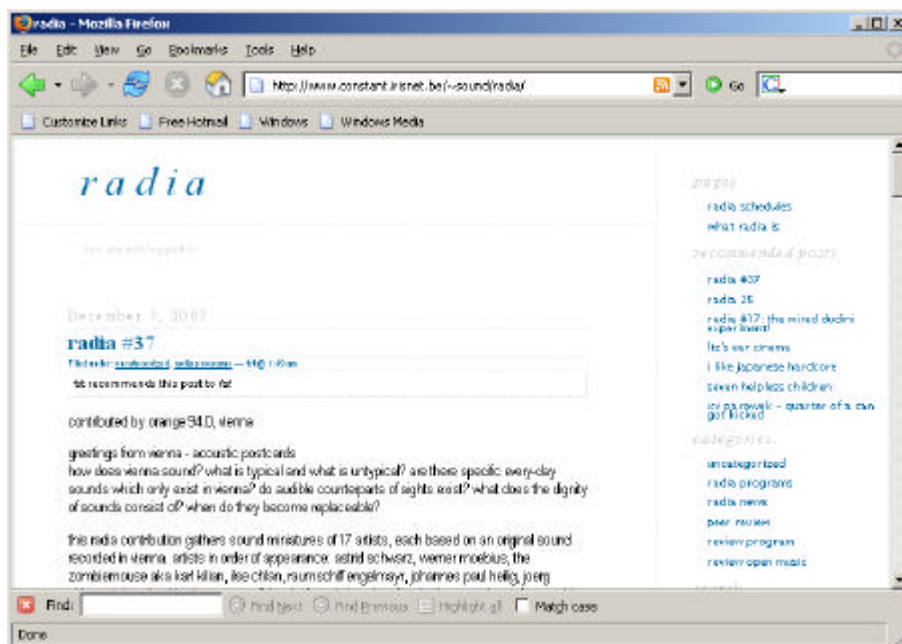
Naast een aanbod in mp3-format, maakt STOF ook gebruik van Podcasting en een RSS-feed (een format voor syndicated news). STOF wordt momenteel voornamelijk gebruikt door kleinere projecten die niet zo veel radiocontent aanmaken: '(...) we have a lot of educational projects, government... e-governmental projects, smaller projects just produce maybe ten... ten pieces of audio per year... but eh.. Especially for them it's a good portal, because you haven't to program anything, you have all out of the box, (...).'²² De Hongaarse node²³ maakte op 1 januari 2006 melding van de volgende gebruikersgegevens: '5 nodes, 28 aangesloten radiostations, 182 geregistreerde gebruikers, 1420 radio programmes, 56933 MB of audio, 1443 hours of audio and 549746 downloads.' (mijn vertaling)

²² Thomas Thurner, Stream on the Fly, p. 1.

²³ radio.sztaki.hu/node/

RadioSwap maakte voor haar eerste interface gebruik van dezelfde technologie, maar in gereduceerde vorm, aangezien Stream on the Fly voor de gebruiker te omvangrijk en ingewikkeld was. De uiteindelijke bedoeling is om RadioSwap grotendeels aan te passen naargelang de behoeften van de RadioSwap gebruikers, of indien nodig een nieuw systeem te ontwerpen.²⁴ Het grote verschil is dat Stream on the fly wel voor het grote publiek toegankelijk is, terwijl RadioSwap momenteel alleen gebruikt wordt door radiozenders.

Radia

Radia is een radionetwerk, bestaande uit tien partners, dat programma's maakt die bestempeld kunnen worden als radiokunst of experimentele radio. Een van de belangrijke gevolgen hiervan is dat het hier over geproduceerde inhoud gaat die niet auteursrechtelijk beschermd is. Elke week zorgt een van de partnerradio's voor een nieuw, één uur durend, rechtenvrij programma. Deze programma's worden integraal door de partnerradio's uitgezonden en online beschikbaar gemaakt. De partnerradio's²⁵ zijn onafhankelijke, non-commerciële, Europese community radio's.

De programma's worden ofwel gemaakt door programmamakers van de partnerradio's ofwel door onafhankelijke kunstenaars. Deze zijn op de hoogte van de heruitzending van hun materiaal en doen afstand van hun

²⁴ Radioswap.ulb.ac.be

²⁵ Leden zijn: resonance fm, radio.cult, tilos, radio campus, riist, kanal 103, reboot.fm, orange, radio grenouille en kunstradio. Negen van hen zijn mediaorganisaties, alleen Kunstradio is een programma op de Oostenrijkse publieke omroep ORF.

auteursrechten. Het hoofdoel van Radia is dan ook het maken en het naar een groter publiek brengen van radiokunst.

Radia is ontstaan uit een vroeger project, Nera genaamd, en gebruikt het RadioSwap-netwerk als technisch platform om programma's met elkaar te kunnen uitwisselen. Het is dus niet verwonderlijk dat heel wat van de buitenlandse gebruikers van radioswap, ook partner zijn van Radia.

One World Radio

Op de hoofdpagina van haar website stelt One World Radio 'A global radio community sharing programmes and ideas on development'²⁶ te zijn. Oneworld.net telt meer dan 1000 leden over de hele wereld; het merendeel onder hen zijn individuen en organisaties die affiniteit vertonen met de mensenrechten- en ontwikkelingsproblematiek.

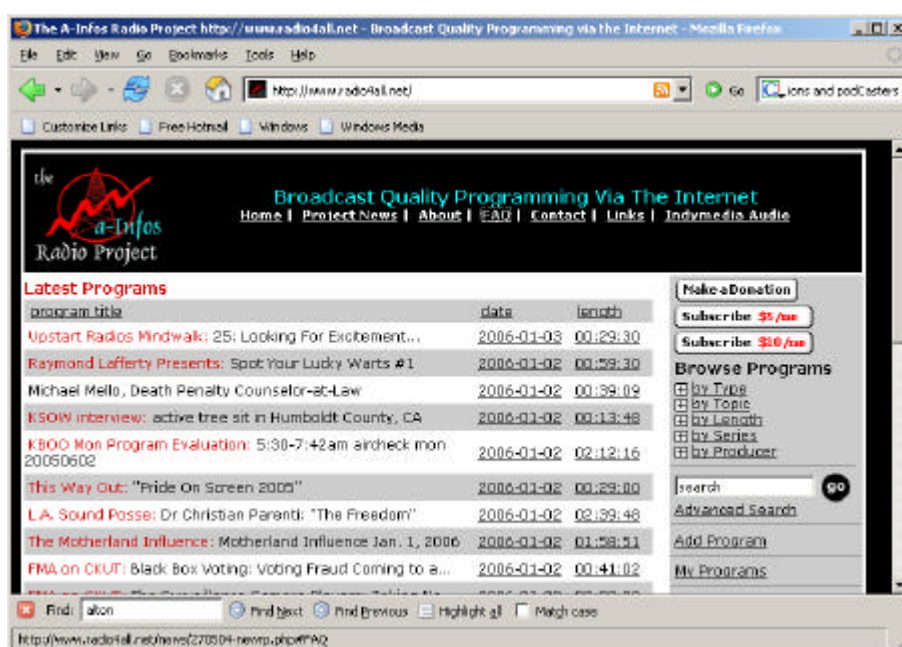
De site van het project biedt de mogelijkheid audiobestanden in haar database up of down te loaden. De site biedt ook links aan waar men andere, gratis audiobestanden kan vinden om opnieuw uit te zenden en geeft tevens enkele sites aan waar men online audio kan beluisteren. De geproduceerde inhoud op de website kan doorzocht worden op onderwerp, datum en regio. Daarenboven is op deze site achtergrondinformatie beschikbaar over globale en internationale kwesties. De site wil ook een springplank zijn naar coproducties toe. Het achterliggend idee, is net als bij RadioSwap, dat radioproducers elkaar kunnen helpen bij het ontwikkelen van redactionele inhoud, door zowel programma's als fragmenten uit te wisselen. Dit project is

²⁶ radio.oneworld.net

enkel toegankelijk voor leden, niet-leden kunnen enkel de inhoud beluisteren. De interface van het project is beschikbaar in acht talen.

Dit project kan gelinkt worden aan STOF in die zin dat ze dezelfde metadatastandaard gebruiken.²⁷ One world radio biedt een goed idee van de mogelijkheden die er zijn op vlak van uitwisselen van redactionele content. Aangezien One World Radio haar bestanden gedeeltelijk openstelt voor het publiek, functioneert het als een goed voorbeeld voor RadioSwap's publieke ambities. Het One World radio project is van alle aangehaalde project veruit het meest volledige en stelt aan haar gebruikers alle mogelijke middelen ter beschikking, voor het maken van redactionele content (niet alleen audiobestanden, maar ook geschreven nieuwsachtergrond).

A-Infos Radio Project

Dit project bestaat sinds 1996 en biedt een archief van meer dan 800 radioprogramma's in mp3-formaat (in uitzendbare kwaliteit). Het is voor iedereen gratis toegankelijk. Radio4all.net wil een alternatief bieden voor commerciële en publieke radio's which do not serve struggles for liberty, justice and peace, nor enable the free expression of creativity'. Het doel ervan is om de beweging voor democratische wereldwijde communicatie te steunen en te doen groeien.²⁸

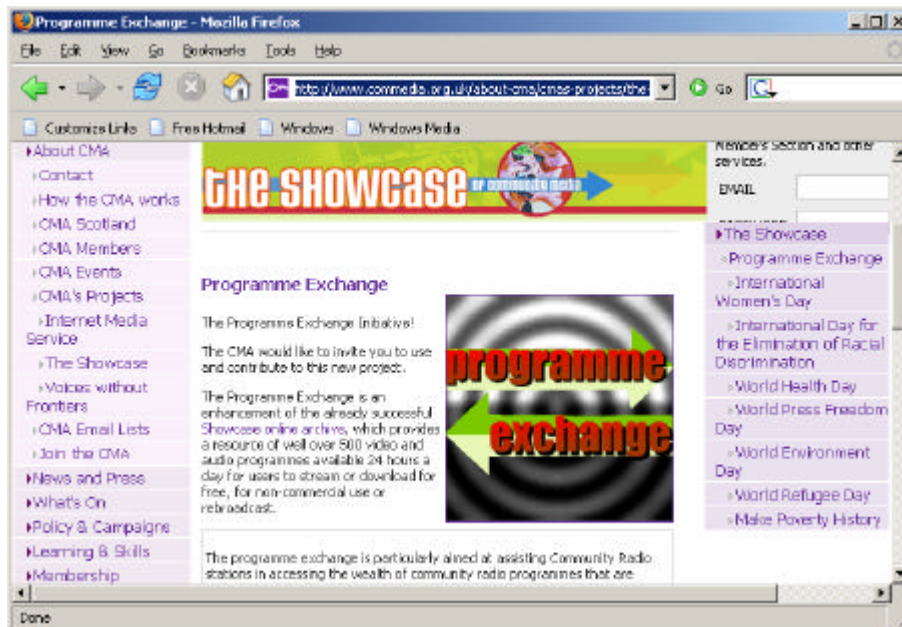
Het belangrijkste verschil met RadioSwap is dat deze databank volledig open is. Deze database kan doorzocht worden door middel van zoektermen of via genre, producer of serie. Er kan niet alleen geupload en gedownload worden,

²⁷ Thomas Thurner, Stream on the Fly, p. 2.

²⁸ <http://www.radio4all.net/index.php?op=about&nav=&session=>

de files kunnen ook gestreamd worden. De gebruiker dient hiervoor wel eerst een login te creëren of als anonieme gebruiker in te loggen. Uit de website valt niet op te maken hoe de auteursrechtenproblematiek opgevangen is.

Programme Exchange Initiative

PEI is een project van de Britse Community Media Association (CMA), en als dusdanig een opvolger van het CMA Showcase project. Showcase bevatte op 1 januari 2006 194 audio projecten, 331 video projecten en 34 webprojecten, en wordt door de CMA omschreven als the worlds first streaming media archive of radio, TV, film and video programmes, sound recordings, Internet projects and training materials from the community media sector.²⁹

De doelstellingen van dit archief passen sterk in de ideologie van de community media sector, zoals geïllustreerd wordt in dit fragment van de Showcase website: 'This new website showcases the views of people in local communities from diverse cultural and economic backgrounds - voices historically unheard. It includes programmes from ethnic minorities, rural communities, young offenders, people with disabilities and many other groups.'³⁰

²⁹ <http://showcase.commedia.org.uk/article/articlestatic/37/1/51>

³⁰ <http://showcase.commedia.org.uk/article/articlestatic/37/1/51>

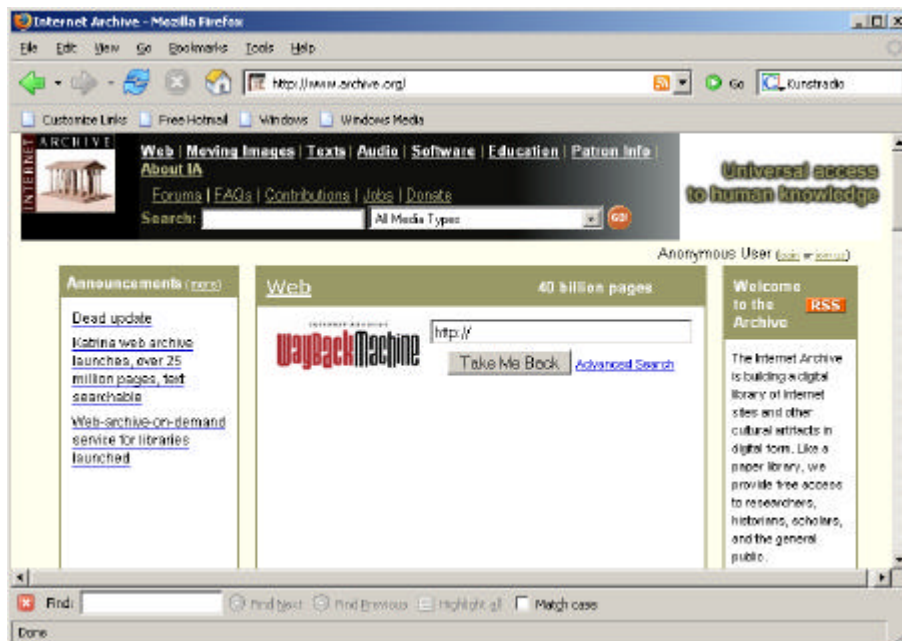

De toegang tot Showcase is volledig open, en leveranciers van geproduceerde inhoud worden gevraagd een auteursrechten-overeenkomst met CMA af te sluiten om deze publiekheid te kunnen garanderen. Dit impliceert ook dat CMA 'een voorkeur heeft' voor inhoud waarvan de producer zelf de auteursrechten in handen heeft. In tegenstelling tot de meeste andere projecten (inclusief RadioSwap) neemt de CMA zelf het initiatief om het materiaal te digitaliseren.

Het PEI bouwt verder op dit concept en op deze werkwijze, waarbij meer dan bij de Showcase de nadruk gelegd wordt op de community media sector als producent van het materiaal, en op het onderling uitwisselen van materiaal: 'The programme exchange is particularly aimed at assisting Community Radio stations in accessing the wealth of community radio programmes that are produced each year in the UK Community Radio sector.'³¹

³¹ <http://www.commedia.org.uk/about-cma/cmas-projects/the-showcase/programme-exchange/>

Archive.org

Archive.org is een online bibliotheek die een database wil creëren van alle websites en digitale cultuurproducten. Het archief werkt hiervoor samen met een aantal instituties, zoals bijvoorbeeld de USA Library of Congress. Deze database is gratis toegankelijk. De bestaansreden van het project wordt als volgt beschreven op de website: 'Most societies place importance on preserving artifacts of their culture and heritage. Without such artefacts, civilization has no memory and no mechanism to learn from its successes and failures. Our culture now produces more and more artefacts in digital form. The Archive's mission is to help preserve those artefacts and create an Internet library for researchers, historians, and scholars.'³²

De reden waarom ook dit project hier vermeld wordt, is omdat het ook beschikt over een grote collectie audiobestanden. Het Live Music Archive is een database van live opnamen die gratis en rechtenvrij gedownload kunnen worden, voor eigen gebruik of voor verdere niet-commerciële verdeling, aangezien de artiesten wel nog houder zijn van hun auteursrecht. Het kan ook door de gebruikers op CD geschreven worden, maar dient eerst omgezet te worden in een compatibel formaat (de audiobestanden zijn beschikbaar in SHN, FLAC of Shorten en kunnen niet rechtstreeks op CD gebrand worden).

Het is meteen duidelijk dat dit project sterk verschilt van RadioSwap. Eerst en vooral is het archief veel omvangrijker in haar doelstellingen en wil het niet enkel geluidsbestanden opslaan. Ten tweede is het archief volledig open. Ook

³² www.archive.org

op vlak van doelstellingen liggen de twee projecten sterk uit elkaar:
Archive.org wil voornamelijk archiveren en bewaren.

Deel 4: De SWOT-analyse van RadioSwap

Hoofdstuk 1: Methodologie

De SWOT-methodiek is in 1920 aan Harvard ontwikkeld als een methode om organisaties te bestuderen en om na te gaan hoe een strategie het best geïmplementeerd kan worden. Door een kader aan te reiken van interne sterktes en zwaktes en externe bedreigingen en mogelijkheden, kan men een realistisch beeld krijgen van een project. Een analyse van de interne situatie van het project maakt van SWOT de geijkte methode om na te gaan waar een project zich bevindt en hoe het project verbeterd kan worden. Deze methode is bovendien bruikbaar bij verschillende fases van een project. (Start & Hovland, 2004: 28) Sterktes zijn interne organisationele aspecten die goed functioneren en bijdragen tot een vlotte performantie en het bereiken van de doelstellingen. Zwaktes zijn interne organisationele aspecten die een project minder efficiënt maken en die een remming vormen op het bereiken van de doelstellingen, deze vormen dus eigenlijk de tegenpool van de zwaktes. Opportuniteiten of mogelijkheden zijn externe factoren die de activiteiten van een project ondersteunen of die kunnen bijdragen tot het beter functioneren van een organisatie. Threats of bedreigingen zijn externe factoren die een remmend effect kunnen hebben op de werking van een organisatie.³³

Een niet onbelangrijk probleem van een SWOT-analyse is dat ze sterk subjectief gekleurd kan worden. De achterliggende verklaring hiervoor is dat een SWOT-analyse eigenlijk geen volledig uitgewerkte methode bevat, en om die reden ondersteund moet worden door een algemene kwalitatieve onderzoeksmethodologie (zie hiervoor Wester, 1987, 1995, 1996; en Maso, 1989). Vanuit dit oogpunt levert de SWOT-analyse alleen een hoofdstructuur voor analyse, die verder ingevuld dient te worden op basis van kwalitatief onderzoek.

Ten einde een SWOT-analyse te kunnen uitvoeren op het RadioSwap project, zijn er zes diepte-interviews afgenomen van de administratoren van de kernradio's en 19 van de 'gewone' gebruikers. Van de gecontacteerde 'gewone' gebruikers waren er twee die niet deel wisten te nemen aan het onderzoek en 5 die niet reageerden. Dit is deels te wijten aan de geringe interesse van een aantal gebruikers in het project, en deels aan de periode waarin de interviews werden afgenomen, zijnde de maanden juli en augustus. Deze interviews werden digitaal opgenomen en vervolgens uitgetypt.

Deze analyse werd op basis van een kwalitatieve methodologie uitgevoerd, waarbij de interviews eerst open gecodeerd werden naargelang de sterktes,

³³ www.sida.se

zwaktes, mogelijkheden en bedreigingen die de respondenten aanvoerden, en vervolgens gelabeld. Daarna werden deze nog eens axiaal gehercodeerd en werden de resultaten in een begrippenboom gegoten.

Om de validiteit van het onderzoek te vergroten, werden de interviews en de analyses ervan uitgevoerd door onafhankelijke studenten, zonder voorkennis van het project. Bovendien werden de analyses van de interviews van de administratoren en van de 'gewone' gebruikers door twee verschillende studenten in eerste instantie parallel uitgevoerd, zodat vormen van peer debriefing mogelijk waren. Tenslotte werd om de validiteit te versterken ook met respondent feedback systeem (in casu de RadioSwap-coördinatoren en administratoren) gewerkt

Hoofdstuk 2: SWOT analyse: de administratoren

In dit hoofdstuk gaan we na welke sterktes en zwaktes de administratoren van de zes kernradio's ervaren bij het RadioSwap-project. Daarenboven toetsen we in dit onderdeel de oorspronkelijke doelstellingen van het project aan de praktijk en geven we ook nog een aantal bedreigingen en mogelijkheden weer die RadioSwap kan opnemen bij de verdere uitwerking van het project.

Hier dient wel opgemerkt te worden dat de kwaliteit van de transcripties van de interviews met de administratoren niet perfect is. Ook vermeldenswaard is dat deze interviews dateren van oktober 2004 (behalve het interview met Koen Verbert van FM Brussel, dat dateert van augustus 2004). Om deze laatste reden werd ervoor gekozen om de interviews met de administratoren apart te analyseren. Zoals verder nog zal blijken, zijn de ervaringen van de administratoren echter gelijklopend met die van de 'gewone' gebruikers.

1. Strengths

De voornaamste positieve opmerkingen die naar voor komen uit de interviews met de administratoren behandelen twee onderwerpen, de website en het netwerk. Verder worden er ook nog een tweetal zijdelingse opmerkingen gemaakt, die als sterkte ervaren worden.

Website

De website wordt als volgt beschreven: je hebt de mogelijkheid om programma's te uploaden, downloaden, programma's beluisteren, je kan kijken wie allemaal programma's geupload heeft, er is informatie over het project, je hebt de mogelijkheid om in contact te komen met de mensen

achter het project, zo een beetje allemaal algemene dingen om die programma's uiteindelijk te kunnen uitwisselen.³⁴

Verder vinden de administratoren de website gebruiksvriendelijk en efficiënt.

Ook de uploadprocedure wordt als gemakkelijk en efficiënt bestempeld. De metadata worden over het algemeen zeer belangrijk gevonden. Aangezien goede metadata volgens de administratoren noodzakelijk zijn voor een optimaal gebruik van de zoekfunctie wordt het invullen ervan ook niet negatief ervaren.

De download wordt beschreven als goed functionerend, waarbij de zoekfunctie als een zeer positief gegeven gezien wordt. Een ander positief punt dat hierbij aangegeven wordt is de mailing list die alle ingeschrevenen op de hoogte brengt van nieuwe ontwikkelingen.

Netwerk

Een ander sterk punt dat duidelijk naar boven komt is het bestaan van een netwerk tussen de zenders onderling, hetgeen refereert naar de rizomatische potentialiteit van deze samenwerking. In deze context wordt RadioSwap gezien als een handig instrument voor bestaande uitwisselingen en als een verbetering ten opzichte van eerdere uitwisselingsprojecten die via cassettes of cd's gebeurde. Maar RadioSwap zou ook deze netwerken kunnen creëren of verder kunnen uitbreiden. *D'un point de vue relationnel, ça permet aussi de mettre en contact des radios, même si les relations ne sont pas extraordinaires, ni récurrentes, ben il y a quand même des carnets d'adresse qui sont échangés et, et de ce point de vue là, je crois qu'il y a toute, toute une série de, de périphérique très positif.*³⁵

Zo zorgt RadioSwap ervoor dat de verschillende gemeenschappen van België met elkaar samenwerken, maar ook dat de radio's contacten leggen waar ze op kunnen terugvallen in tijden van nood. Deze netwerken kunnen er dus ook voor zorgen dat de radio's sterker worden. (...) Ik denk nu maar aan de moeilijke omstandigheden waarin dat dikwijls gemaakt wordt, het aantal mensen dat beperkt is of toch, het aantal mensen die er technisch mee omkunnen is nogal beperkt en zo. Op die manier kan die uitwisseling ervoor zorgen dat alle radio's er wat sterker van worden.³⁶

RadioSwap is hierin belangrijk aangezien het project een soort portaal vormt dat dit allemaal mogelijk maakt. Dat het een soort koepel vormt. Een radio als Centraal zou nooit zoiets kunnen realiseren, maar we zouden nooit de mensen kunnen vrijmaken, wij zouden nooit de middelen kunnen vrijmaken,

³⁴ Admin06, p. 29.

³⁵ Admin05, p. 48.

³⁶ Admin01, p. 27.

wij zouden nooit ertoe kunnen komen om ook organisatorisch, en ook technisch is dat niveau, van het maken, van het ineensteken van zo'n project, al die aspecten, juridisch enzovoort die daar mee te maken hebben, zouden wij nooit kunnen. Dat zou een kleine organisatie als... ja ik denk dat ook geen enkele van de andere deelnemende radio's zou zoiets op poten kunnen zetten.³⁷

Verbetering: tijd en kosten

De administratoren erkennen dat er een sterke nood was aan dergelijk netwerk. Uitwisselingen gebeurden vroeger ook al, maar op een primitievere, en dikwijls betrekkelijk dure manier. RadioSwap vangt deze nood op een tijdsefficiëntere en vrijwel kostenloze manier op: avec un contexte radiophonique qui es vraiment qu'il existe un besoin puisque nous, avant RadioSwap, on avait déjà des échanges d'émissions, ou un brave animateur prenait sa voiture et allait déposer des mini disques d'une radio à l'autre, (...)³⁸

2. Weaknesses

Website

De sterkste kritiek die geuit wordt, gaat over de site. Hij zou niet aangenaam zijn om naar te kijken, en wordt zelfs beschreven als deprimerend. Alhoewel bij de sterktes al bleek dat de site zeker functioneel is, is hij voor nieuwe gebruikers niet duidelijk genoeg. Ik denk dat het voor iemand die nog niet weet wat dat het is, RadioSwap, en toevallig op die site terecht komt, dat het niet direct eenvoudig is om erachter te komen wat dat het is. De openingspagina en zeker de info die erop staat is nogal omslachtig en niet direct to the point; dat het veel eenvoudiger valt uit te leggen. Maar voor de rest denk ik dat dat wel een goeie site is.³⁹

Bovendien is de site vrij technisch en voor leken moeilijk te hanteren, wordt door de administratoren geopperd: (...) le logiciel libre c'est parfois un peu moins facile à utiliser pour des non informaticiens et dans la radio il y en a quand même beaucoup. Er is dus een sterke nood aan een handleiding. Ik denk, de website moet helemaal omgegooid worden, (...) zoals die nu is klopt die wel, vanuit het principe, vanuit het idee van mensen die op een universiteit zitten, maar niet vanuit het idee van mensen die iets moeten gebruiken. En ook, het internet is zodanig veranderd, als je die drempel laag wil maken, moet die site heel veel meer weergeven van de beweging, van de

³⁷ Admin03, p. 31.

³⁸ Admin05, p. 39.

³⁹ Admin01, p. 30.

bewegingen die aan de gang zijn in dat project en dat zal ook wervelend werken.⁴⁰

Een ander voorbeeld van dit tekort aan informatie vinden we terug op vlak van auteursrechten. Le projet Swap c'est également tout un travail de recherche sur les droits d'auteurs, mais il n'y a aucune information sur les droits d'auteur sur le site.⁴¹

Upload

Ook over het uploaden bestaan er ergernissen. Zo neemt het uploaden veel tijd in beslag doordat alle acties afzonderlijk moeten gebeuren; dit zorgt voor een overlast voor de gebruikers die niet als wenselijk wordt beschouwd. Gelukkig kan men nog iets anders doen terwijl men programma's upload, maar in vergelijking met het downloaden scoort de uploadprocedure toch aanzienlijk minder.

Net als de gehele site wordt het uploaden technisch te moeilijk bevonden. Ja die uploadprocedure, dat is een beetje ongelukkig, want je moet de upload apart doen, buiten de website, dus je kan via de website wel uploaden maar dat zijn heel beperkte uploads, echt maar heel kleine fragmenten kan je uploaden binnen de website. En anders moet je apart, met ftp, gaan uploaden. En veel mensen zijn niet thuis in het gebruik van ftp, dat is een, dat is, het programma, een ftp, dat is iets waar mensen niet gewend zijn van mee te werken, dus dat moet je echt expliciet goed begeleiden om dat uit te leggen enzovoort. En duurt een tijd voor ze dat kunnen gebruiken.⁴²

Nog specifiekere zorgen ook de metadata voor problemen. Deze worden immers niet altijd even volledig ingevuld. Ook voor programmamakers die wekelijks dezelfde uitzending uploaden moet een functionelere oplossing gevonden worden, aangezien bij het huidige systeem dezelfde data steeds opnieuw ingevoerd moeten worden. Er is geen twijfel of de metadata al dan niet nuttig zijn, maar het vele werk dat erbij komt kijken vormt toch nog steeds een drempel. Om dit probleem op te lossen zou er een systeem ontwikkeld moeten worden dat werkt met presets: dat dingen voorinsteld zijn, dat het systeem zoveel mogelijk dingen onthoudt, dat ook alle inscanningen die je moet doen, dat je ook liefst maar een keer moet doen. Omdat de meeste programma's die iets uploaden, die zullen toch steeds hetzelfde genre van gegevens, genre van programma uploaden.⁴³

Ook in verband met de up te loaden en beschikbare content ontstaan een aantal problemen. Zo is het bijvoorbeeld in de praktijk dikwijls niet haalbaar

⁴⁰ Admin03, p. 34.

⁴¹ Admin04, p. 53.

⁴² Admin03, p. 37.

⁴³ Admin03, p. 36.

om fragmenten up te loaden, het kost immers extra tijd en vergt ook enige technische vaardigheid om stukken uit reeds opgenomen programma's te gaan knippen. Même si on reste convaincu que c'est un peu là que se trouve le potentiel du projet, vraiment pour travailler ensemble et pas seulement faire circuler des programmes, mais, ça prendra peut-être plus de temps.⁴⁴ Daarnaast hebben een aantal van de radio's niet eens programma's die dergelijke inhoud aanmaken, aangezien ze met vrijwilligers werken en dikwijls niet genoeg mensen hebben om een redactie te vormen. Au niveau des émissions, des fragments et données brutes, ben là j'ai envie de dire que c'est lié au fait qu'à RUN il n'y a pas énormément de producteurs de, d'émissions à contenu ou de magazines d'information. (...) Je pense que, très épisodiquement, quand on fait une interview par exemple d'un artiste avant un concert etcetera, je pense qu'on la mettra, mais ce n'est pas rentré dans une démarche (...) récurrente.⁴⁵ Dit heeft als resultaat dat een aantal radio's op RadioSwap niet de geproduceerde inhoud vinden die ze echt nodig hebben.

Download

Ook bij het downloaden zijn er een aantal problemen, deze worden echter als minder belangrijk ervaren dan bij het uploaden. Het gaat hier voornamelijk om een aantal praktische problemen en een aantal mogelijke oplossingen. Zo weten de gebruikers bijvoorbeeld niet wie hun programma's download en om welke redenen. Dit leidt – aldus de administratoren - ook tot demotivatie van de gebruikers, aangezien ze uploaden al veel werk vinden en zich dan afvragen of er wel iemand gebruik zal maken van de uitzendingen. Een oplossing, die werd aangehaald door een van de administratoren, zou zijn dat er automatisch een bericht gezonden wordt naar de persoon die het fragment of programma heeft ge-upload enerzijds en anderzijds dat downloaders eventueel een soort formulier zouden moeten invullen waarin ze vermelden wanneer en waarvoor ze het materiaal zullen gebruiken: un message automatique, et il pourrait en tout cas avoir un formulaire quand ils téléchargent un truc.⁴⁶ Zo zou er meteen een hechtere verbondenheid kunnen ontstaan tussen de gebruikers onderling, en zouden de uploaders bijvoorbeeld naar de heruitzending van de eigen fragmenten kunnen luisteren.

Een ander probleem bij het downloaden is dat een aantal gebruikers die wekelijks een bepaald programma hergebruiken, dit dan elke week opnieuw moeten opzoeken en downloaden. Moest ook hier een zekere automatisering doorgevoerd kunnen worden, zou het gebruik veel vlotter verlopen. Une fois, qu'on est abonné entre guillemets à une émission, ben toutes les semaines il

⁴⁴ Admin02, p. 39.

⁴⁵ Admin05, p. 47.

⁴⁶ Admin02, p. 40.

y a un système automatique qui permet de la récupérer sans... qui a besoin d'avoir une intervention.⁴⁷

Ook bij de zoekfuncties ontbreekt het een aantal technische mogelijkheden. Het blijft momenteel nog moeilijk om gewoon door het materiaal te 'wandelen' als het ware, aangezien de site op dit vlak nogal simplistisch georganiseerd is, volgens admin02.

Flow

Bij de kernradio's wordt meer geupload dan gedownload, essentiellement parce qu'il y a toute une série de radios qui ont des grilles complètes et donc ça est un peu difficile de dire, on va faire une place et aller chercher une émission ailleurs, sans savoir vraiment, cette émission sera produite et disponible de manière récurrente, donc ça on peut comprendre.⁴⁸ Zenders zouden dus aangemoedigd moeten worden om uit te zenden van Swap. Hierdoor, maar ook door een gebrek aan motivatie bij de programmamakers, is er een enorm gebrek aan flow op de Swap-site. Dit veroorzaakt een negatieve spiraal waarin vraag en aanbod niet op elkaar afgestemd zijn.

Project-inherente problemen

Het vorige onderdeel behandelde recurrente frustraties op het niveau van de praktische, technisch oplosbare problemen, en kinderziektes die bij de verdere ontwikkeling van het project zonder al te veel problemen genezen kunnen worden. Hier volgen een aantal andere problemen die eigenlijk inherent zijn aan het project en haar doelstellingen, waarbij de oplossing dan ook minder voor de hand liggend is.

Under construction

Een grote ergernis bij het project is dat het al gebruikt werd toen het nog in volle ontwikkeling was, ça c'est un peu la difficulté de RadioSwap, c'est un projet qui est en fait un projet qui a évolué, s'est développé en même temps qu'on découvrait.⁴⁹ Dit resulteert in een stroever gebruik, wat op zich weer zorgt voor demotivatie bij de gebruiker. Daar bovenop verloopt de evolutie van het project betrekkelijk traag, wat natuurlijk ook een drempel vormt naar de gebruiker toe, (...) iets gebruiken dat in ontwikkeling is, is moeilijk als de mensen die het gebruiken niet, niet veelgebruikers zijn⁵⁰

⁴⁷ Admin05, p. 48.

⁴⁸ Admin05, p. 41.

⁴⁹ Admin04, p. 52.

⁵⁰ Admin03, p. 33.

Daarenboven kan er van de onregelmatige gebruikers niet verwacht worden dat ze telkens moeten leren omgaan met een nieuw systeem. Dit leidt er – aldus de administratoren - toe dat ze na verloop van tijd afhaken.

Netwerk

Al komt het idee van RadioSwap als basis van een netwerk tussen de verschillende radio's naar voren als een sterk punt, toch is er naar de ervaring van de administratoren nog geen sprake van een echt netwerk. Zoals reeds vermeld in het voorgaande luik voorziet de site ook geen functies om de gebruikers met elkaar in contact te brengen, il faudrait vraiment plus de choses qui leur permettent de, d'exprimer leur point de vue sur une émission qu'ils ont écouté ou d'entrer en contact avec la personne qui la fait ou d'entrer en contact avec la personne qui a écouté⁵¹.

Uit eigen beweging treden de radiomakers niet in contact met elkaar, waardoor er weinig interactiviteit is tussen de deelnemende radio's. Dus uiteindelijk is de site fijn, maar de menselijke afspraken daarvoor en daarna blijven nog altijd heel belangrijk. Stel dat ik een wekelijks programma van Panik wil overnemen, om bij ons ook uit te zenden, dan is het ook best dat ik gewoon mondeling die afspraak maak met Panik omtrent gebruik van jingles en dat soort zaken. Om ervoor te zorgen dat het er ook iedere week opstaat, op de site, de nieuwe versie en dat die er op tijd is en dat soort dingen. Want ja, voor 't zelfde geld zet hij het er nu ene keer op en is het volgende week niet meer.⁵²

Is er binnen Swap al weinig communicatie tussen de gebruikers, buiten RadioSwap om is er daar helemaal geen sprake van, tenzij bij de administratoren. De nood aan een concreet netwerk wordt door RadioSwap niet genoeg opgevangen, melden de meeste administratoren. Idealiter zouden de programmamakers met elkaar in contact moeten worden gebracht; een voorstel om dit te realiseren is vergaderingen te houden met de programmamakers. Dit wordt tegelijk door de geïnterviewden als praktisch te moeilijk bevonden, aangezien er ten eerste heel wat buitenlandse gebruikers zijn en ten tweede omdat voor de vrijwilligers tijdsdruk een belangrijke rem is en vergaderingen waarschijnlijk demotiverend zouden werken. Wat hen wel haalbaar lijkt, is jaarlijks een evenement te organiseren voor de gebruikers vanuit Swap. Zoals eerder reeds vermeld werd (zie het onderdeel 'RadioSwap: het project') is er al eens zo'n gezamenlijk evenement geweest, ter gelegenheid van de vertaling van de Creative Commons licentie.

⁵¹ Admin02, p. 39.

⁵² Admin01, p. 28.

Bestuur

Momenteel zijn er jaarlijks drie à vier vergaderingen tussen het RadioSwap bestuur. Daarnaast is er te weinig dialoog, claimen de administratoren. *Maintenant au niveau du pilotage du système, je dois vous avouer que c'est assez éparpillé, puisqu'en interne, il y a quatre des sept administrateurs qui sont susceptible d'assurer ce pilotage. Et souvent ce n'est pas une personne qui centralise, donc souvent il y a un problème de continuité* ⁵³ Deze stelling van de administratoren wordt in de feedback van de project-coördinatoren bijgetreden, wanneer ze stellen dat nous avons peu à peu découvert en face de nous, non pas des "organisations" (CM ou pas) avec lesquelles tenter de construire un projet à partir de leur expertise propre mais quelques individus acceptant - souvent à contrecœur - de venir de temps en temps à une réunion durant laquelle ils ne pouvaient jamais que parler en leur nom propre puisque entre-temps ils n'avaient croisés au sein de leur "organisation respective", et au mieux, que ceux ou celles qui leur étaient les plus proches. ⁵⁴

Ook op vlak van taal zijn er momenteel problemen. Op termijn zal daar waarschijnlijk een bepaalde voertaal moeten komen, momenteel die vergaderingen als er vooral Franstaligen zijn dan zijn de vergaderingen in het Frans, als er veel Nederlandstaligen zijn dan zijn die vergaderingen in het Engels. ⁵⁵

3. Opportunites

Een aantal kansen die RadioSwap zou kunnen benutten bij de verdere uitbouw van het project kwamen reeds aan bod bij het voorgaande, deze waren voornamelijk technische verbeteringen op het bestaande systeem. Dit onderdeel behandelt een aantal andere mogelijkheden die het project zouden kunnen versterken. Aangezien het project nog in volle groei is, is het duidelijk dat de sterktes die eerder vermeld werden, hier weer zullen terugkomen als mogelijkheden. Er is immers nog niet genoeg tijd geïnvesteerd om de sterktes van het project ten volle te benutten.

Twee zaken zien de administratoren zo goed als unaniem als een belangrijke mogelijkheid in het kader van het project. Dit zijn het openen van de database voor het grote publiek en het toelaten van meer radio's tot het netwerk. Dat dit zo uitdrukkelijk voorkomt in dit rapport, hoeft niet verwonderlijk te zijn. Er is tijdens de gesprekken namelijk expliciet naar deze mogelijkheid gevraagd. Daarnaast worden nog een ander idee geopperd, namelijk het belang van RadioSwap als netwerk an sich.

⁵³ Admin05, p. 42.

⁵⁴ Feedback RS-coördinator.

⁵⁵ Admin06, p. 29.

Open voor het grote publiek

Het idee om RadioSwap ook voor het publiek toegankelijk te maken, wordt uiterst positief onthaald door de administratoren. Dit zou motiverend kunnen werken naar de programmamakers toe, er zou immers meer verkeer zijn op de site, wat de site dynamischer zou maken. Bovendien zouden er zo meer luisteraars bereikt kunnen worden, wat een goede motivatie zou kunnen zijn om de site meer te gebruiken.

Hierbij worden wel stevast een aantal opmerkingen gemaakt, bijvoorbeeld omtrent de auteursrechten. De administratoren geven ook aan dat, wanneer dit effectief zou gebeuren, de programmamakers goed moeten geïnformeerd worden over wat wel en wat niet auteursrechtelijk beschermd is.

Groter, beter, sterker

Op de vraag of er meer organisaties bij het project moeten aansluiten, komt steeds een uitdrukkelijke ja. Ook dit zou immers de programmamakers enthousiast kunnen maken om RadioSwap meer te gebruiken. Minder eenduidigheid is er over wie er dan net moet aansluiten. Voor de nederlandstalige zenders liefst zenders die ook in het Nederlands uitzenden, Ook het Engels wordt aanvaardbaar gevonden. Liefst ook zenders die dezelfde doelgroep hebben of gelijkaardige programma's uitzenden, want dat maakt natuurlijk het swappen gemakkelijker...

Anderen opperen dan weer dat het meer internationaal worden van het project van belang is. *Maintenant il y a une émission albanaise, si c'est la seule émission albanaise en Belgique, (...) son interview en albanais va intéresser personne, a priori, à moins de faire tout un travail de traduction. Donc ça ne les intéressera pas de mettre sur Swap. A moins de, d'avoir à côté aussi un travail que nous devons faire, de... ça ce n'est pas le travail de Swap (...). C'est de motiver peut-être une, notre radio dans une autre ville où il y a également une communauté albanaise, de (...) de rediffuser l'émission albanaise, ça c'est une chose. L'autre c'est qu'on... on ré insiste sur l'idée de... ce que moi j'appelle l'accessibilité linguistique des émissions, c'est à dire qu'ils pensent à, grâce aux informations qu'ils ont en albanais, de faire une séquence, même de dix minutes, que c'est en français, en anglais, en néerlandais*⁵⁶.

Wat wel duidelijk is dat er geen toegang mag verleend worden aan commerciële radio's. Niet alleen past dat niet in de visie van RadioSwap, het zou ook voor een aantal morele problemen zorgen: Los van onze financiële situatie nu of vorig jaar of wat dan ook, vind ik het wel belangrijk dat als men onze fragmenten gaat uitzenden, dat men er geen geld mee verdiend. (...) als er een uitzending van ons wordt overgenomen en ervoor en erna hangt er

⁵⁶ Admin04, p. 58.

een reclameblok... dan, bon, dan moeten wij dat geld van dat reclameblok eigenlijk krijgen, omdat wij voor de productiekosten hebben ingestaan, ook al is die miniem hé.⁵⁷

RadioSwap als netwerk: de kans voor kleine zenders!?

De grote kansen van het RadioSwap-project als netwerk zijn tweërlei. Aan de ene kant zou zulk netwerk ervoor kunnen zorgen dat de zenders sterker worden (zie sterktes) en samen een blok kunnen vormen op vlak van mediabeleid en aan de andere kant kan dergelijk netwerk ook aanzet geven tot meer praktisch-gerichte samenwerkingen: ça pourrait être le point de départ aussi de coproduction, de collaboration, de création d'évènements communs, (...) ⁵⁸. Bovendien zou een beter contact tussen de verschillende radio's er ook voor zorgen dat het project intensiever wordt gebruikt door de programmamakers.

4. Threats

Dit onderdeel behandelt de oorzaken waardoor het project in de toekomst in gevaar zou komen.

Moeder, waarom swappen wij?

De belangrijkste bedreiging voor het bestaan van het project is – volgens de administratoren – het gebrek aan motivatie bij de gebruikers. Een aantal redenen voor het beperkte enthousiasme worden gegeven: er wordt gesuggereerd dat de gebruikers het project niet ten volle verstaan, ze zien het nut er niet van in of ze zijn gewoon niet geïnteresseerd. Omdat veel van die mensen zoiets hebben van laat ons gewoon radio maken en dat is voor ons niet per se nodig dat onze programma's of stukken van onze programma's op andere stations uitgezonden worden.⁵⁹ Volgens Admin05 zou dit verklaard kunnen worden door het ontstaan van het project: (...), ça c'est un, un problème quand on a un projet qui vient de l'extérieur, ce n'est pas un projet dans lequel la radio était partie prenante au niveau de la situation des objectifs, donc c'est un projet qu'il a fallu (...) accepter comme tel.⁶⁰

Een andere reden voor de geringe interesse is de moeilijkheidsgraad en de tijd die men erin moet investeren. Dit werd al uitvoerig besproken bij de zwaktes van het project, daarom wordt er hier niet meer verder op ingegaan.

⁵⁷ Admin01, p. 31.

⁵⁸ Admin04, p. 52.

⁵⁹ Admin06, p. 32.

⁶⁰ Admin05, p. 46.

Door het gebrek aan enthousiasme bij de programmamakers en door een aantal ontwikkelingen bij de radio's zelf, krijgt het project bij een aantal onder hen geen hoge prioriteit meer.

Money, money, money

Een andere, belangrijke bedreiging is de vraag wat er zal gebeuren eens de gesubsidieerde periode voorbij is. En fait le subside sera épuisé, si on veut que le projet continue, il y ait, il y a question que ça, que l'argent pour le financer viendrait du Fonds de Création Radiophonique, ça c'est un truc qui doit être discuté entre toutes les, avec les radios, avec les radios et les producteurs indépendants.⁶¹ Dit zou belangrijke gevolgen hebben voor het project. Zo zou bijvoorbeeld de structuur volledig moeten veranderd worden, volgens deze administrator.

Publiek

In het vorige onderdeel zagen we al dat het openstellen van RadioSwap voor heel wat mogelijkheden zou kunnen zorgen. Toch zijn hieraan een aantal grote vraagtekens verbonden. Immers, wat als de programma's dan uitgezonden zouden worden door commerciële radio's bijvoorbeeld, of als het materiaal op cd geschreven wordt. Een oplossing die voorgesteld wordt, is de volgende: à faire un truc de deux types de qualité de download, dans l'un pour rediffusion, dans l'autre pour simplement écouter, donc du streaming et du download pour, pour ça.⁶² Dit zou echter ook automatisch moeten gebeuren om misbruik enerzijds en overlast voor de gebruiker anderzijds tegen te gaan.

Daarenboven is het voor de programmamakers niet zo evident om het onderscheid te maken tussen materiaal dat beschermd is door auteursrechten en materiaal dat dat niet is. De kans bestaat dat er desgevallend zal moeten overgegaan worden tot een soort van gate-keeping, waar een aantal mensen instaan voor wat er op het openbare archief komt en wat er members only blijft. Ja, ik zou het ... een duaal systeem maken op zichzelf. Binnen het systeem van de site, het materiaal dat niet onder copyrechten valt, gemakkelijk te up- en te downloaden maken en de andere, die dan wel onder copyright valt, dat moet ook bereikbaar zijn, maar daar moet je dan voor inloggen, en daar moet je dan misschien wel een soort procedure doorlopen waarin dat je zegt van, ik ga dat alleen maar daar- en daarvoor gebruiken.⁶³ Er wordt in de interviews niet gespecificeerd op welk niveau deze gatekeeping zou moeten gebeuren (op het niveau van RadioSwap of op het niveau van de afzonderlijke radio's). Concreet gezien zou er dus iemand verantwoordelijk

⁶¹ Admin04, p. 54

⁶² Admin04, p. 56.

⁶³ Admin03, p. 37.

gesteld moeten worden, ofwel per radio ofwel bij RadioSwap zelf, voor het bepalen wat er in het publieke archief van RadioSwap komt (zie hiervoor ook de werkwijze van het Britse Showcase-project). Elk van beide opties zorgt voor een aantal problemen: indien men per radio een verantwoordelijke moet aanstellen, zou dit voor heel wat traagheid kunnen zorgen. Immers, deze persoon zou alle programma's moeten uploaden en in het juiste deel van het archief plaatsen. Dit zou voor een enorme werklast zorgen en waarschijnlijk niet zo regelmatig kunnen gebeuren, aangezien de verantwoordelijke hiervoor ook andere taken op zich zal moeten nemen binnen de eigen radio. Maakt men iemand van RadioSwap verantwoordelijk, dan zouden de gebruikers wel nog afzonderlijk kunnen uploaden naar het gesloten archief van RadioSwap, en zou van daaruit een selectie moeten gemaakt worden wat wel en wat niet in het publieke deel van RadioSwap terechtkomt. Dit systeem zou al iets vlotter kunnen verlopen, maar zorgt weerom voor heel wat werkdruk voor de verantwoordelijke en zou het publieke deel onderhevig maken aan een enorme traagheid. Bovendien gaat deze redenering uit van een continue aanwezigheid van de RadioSwap-coördinatoren. Voordeel hierbij is dat het wel een vlot verloop voor de lidradio's garandeert. Het is alvast duidelijk dat een systeem van gate-keeping niet ideaal is: de oplossing hiervoor is om er toch voor te zorgen dat programmamakers afzonderlijk kunnen beslissen wat waar hoort. Dit is ook iets wat eventueel kan opgenomen worden in een handleiding. Daar bovenop moet ervoor gezorgd worden dat de gebruikers bij eventuele twijfel contact kunnen opnemen met iemand van RadioSwap. Geen enkele van de gesuggereerde opties biedt echter de garantie dat er geen vergissingen optreden. Dit gezegd zijnde blijft het voor de administratoren nog de vraag of alle nadelen van het openstellen voor publiek wel opwegen tegen de voordelen ervan.

Radio

Een kanttekening die in dit kader gemaakt kan worden is dat de specificiteit van de radio's die in dit project worden opgenomen eigenlijk het project tegelijkertijd ondermijnt. Het gaat hier immers over kleine radio's, die met vrijwilligers werken. Het ontbreekt de zenders niet alleen aan uitwisselbare content, maar ook aan tijd om te investeren in het project en de mensen om zich ermee bezig te houden. Bovendien zijn de zendschema's van deze radio's dikwijls vol en blijft er nog weinig plaats over voor Swap-programma's.

Deze radio's verkeren bovendien in een continue evolutie, waardoor het belang van projecten als RadioSwap aanzienlijk afneemt. Een aantal radio's heeft ook te kampen met problemen op gebied van continuïteit van hun medewerkers. Dit is vooral het geval bij de universitaire radio's waar studenten onvermijdelijk komen en gaan. De RadioSwap-administratie moet steeds van voor af aan beginnen met de RadioSwap-training, omdat de interne kennisoverdracht niet altijd voldoende gegarandeerd wordt.

Hoofdstuk 3: SWOT analyse: de 'gewone' gebruikers

In dit luik worden de 'gewone' Swapgebruikers aan het woord gelaten. Het gaat hier om zowel de Belgische als de buitenlandse gebruikers. In de citaten komen de Belgische gebruikers meer aan bod. Dit heeft een praktische reden: de Belgische gebruikers zijn al langer met het project bezig en hebben dus een meer diepgaande kennis over het project. Daarenboven is deze groep ook face-to-face ondervraagd over hun bevindingen, wat tot meer diepgaandere gesprekken heeft geleid. Een aantal buitenlandse gebruikers zijn bovendien vooral bezig met Radia bezig en kennen RadioSwap alleen binnen deze context.

1. Strengths

Net zoals de administratoren kunnen ook alle gebruikers zich perfect terugvinden in de basisfilosofie van het RadioSwap project. Er wordt gewezen op de moeilijke bestaanscondities van de community radio's. In een medialandschap waar ze 'gekneeld zitten' tussen publieke omroepen en de commerciële tegenpolen, is het voor een community radio steeds moeilijk om te blijven bestaan. Door programma's uit te wisselen, wordt goede inhoud veel gemakkelijker toegankelijk, wat de radio's weerbaarder maakt.

Het materiële

Aangezien Gebruiker06 heel nauw betrokken was bij de ontwikkeling van het project, heeft hij een meer overkoepelende visie dan de gewone gebruikers. Hij omschrijft dit project als volgt: Les point forts, d'abord c'est l'aspect matériel de la chose, c'est-à-dire la possibilité de s'échanger facilement des contenus. Le deuxième aspect c'est la mise en contact des différents acteurs... ces contacts ça va bien au delà de parler, de s'échanger des programmes quoi ... On a envoyé des représentants à des réunions internationales etc et donc on a décidé de mettre en place un nombre d'outils de lobbying au niveau européen qui n'existaient pas avant.⁶⁴

Het materiële aspect wordt wat verder uitgediept door Gebruiker10. Pour les échanger, il y a le net plutôt que de passer son temps par courrier, d'abord pour contacter les gens pour savoir s'ils le veulent, de leur envoyer, de faire un suivi pour savoir s'ils l'ont bien reçu, d'avoir quelque chose en échange. C'est excessivement compliqué. Donc là, comme il y a un tierce structure, entre guillemets, qui s'en occupe, ça fonctionne en petit peu mieux.⁶⁵

Voor de gebruikers die al langer in deze sector actief zijn en bijgevolg met de klassieke uitwisselingssystemen hebben gewerkt, zien een verbetering op

⁶⁴ Gebruiker06, p. 12.

⁶⁵ Gebruiker10, p. 2.

het praktische vlak. Zij dat het ook volgens hen niet probleemloos verloopt. Deze groep gebruikers beseft alleszins dat er tijdswinst wordt gemaakt, in vergelijking met het oude systeem, zeker als er op grote schaal wordt heruitgezonden. Ze lijken dan ook meer geduld op te brengen voor de schoonheidsfouten van het project. Bij de 'anciens' word vaak vermeld dat het systeem na een moeilijke opstartfase toch operationeel is geworden.

Over de lay-out van de website zijn een aantal opmerkingen gegeven die zeer uiteenlopend zijn. Deze esthetische opmerkingen op zich zijn niet zo relevant. Een enkeling heeft het wel over de achterliggende symboliek van de duikboot. *Même le look de Rs, je le trouve assez bien. Il y a un sous-marin, avec un périscope. C'est quand même une référence à ça, l'underground. Je pense, on va quand même rester underground, même si on peut s'affirmer.*⁶⁶

Programma's met meerwaarde

De klemtoon ligt wel op programma's met een meerwaarde; deze definitie lijkt te worden ingevuld als enerzijds programma's met veel gesproken woord (bvb BNA-BBOT of Micro Ouvert) en anderzijds radiokunst, waar juist erg weinig gesproken tekst aan te pas komt. Een gebruiker wijst op het belang van gediversifieerde inhoud; er zijn immers zeer verschillende soorten programma's beschikbaar op RadioSwap. Community radio's hebben ook vaak een zeer eclectisch aanbod.⁶⁷ Dit is zeer belangrijk aangezien community radio's het niet altijd gemakkelijk hebben om dergelijke content zelf te produceren. *Et plus on est susceptible de trouver des choses à volonté sur Swap et plus les autres radios pourront aussi devenir variés.*

Bijgevolg ontwikkelt zich een vraagstelling rond de meerwaarde van programma's. *La possibilité que RadioSwap offre nous oblige à nous demander si ce qu'on fait ne pourrait pas servir à d'autres, ne pourrait pas être fait en collaboration avec d'autres et si oui, comment etc. Donc c'est toute une réflexion qui permet de re-inventer le contenu de la radio.*⁶⁸

Grotere verspreiding

Belangrijk is ook het feit dat lokaal geproduceerde inhoud de mogelijkheid tot globale verspreiding krijgt, terwijl er in het eigen land nog moet gestreden worden om verspreid te kunnen worden. Nu krijg je zo de mogelijkheid dat uw programma wordt uitgezonden in Londen of Praag of Berlijn of weet ik veel, in Rotterdam zelfs, dat het gebeurd is, toch wel heel grappig is. Want hier zitten we dan bezig met die zendfrequentie en -vermogens die veel te laag zijn, mensen die op 3km afstand wonen problemen hebben om een

⁶⁶ Gebruiker13, p. 21.

⁶⁷ Gebruiker10, p. 10.

⁶⁸ Gebruiker06, p. 13.

zuivere ontvangst te hebben, terwijl mogelijk mensen die dan honderden kilometers verder wonen perfecte ontvangst kunnen hebben van het programma.⁶⁹

Gebruiker03 haalt ook een ander element aan: Ik vind het een heel goed initiatief, omdat het ook heel veel doet aan de verspreiding van euh niet geregistreerde muziek, dus die copyleftidee, en ook het verspreiden van de reportages, dat is toch ook altijd heel interessant.⁷⁰ Dit punt blijkt belangrijk voor vele gebruikers, hoewel Gebruiker03 de enige is die het spontaan aanhaalt.

Kortom, er kan gesteld worden dat iedereen zich in de basisfilosofie van RadioSwap terugvindt. Dit blijkt niet even evident te zijn wanneer we de praktijk bestuderen, met andere woorden, er is een discrepantie tussen basisfilosofie en de gebruiksrealiteit. Vooraleer we hier verder op in gaan, gaan we eerst dieper in op de motieven en de achterliggende doelstellingen van de gebruikers.

Het hoofddoel voor de meeste gebruikers is om het eigen programma een zo breed mogelijke diffusie te verzekeren: Un moyen de diffusion, de multiplication et de communication. Donc c'est un simple outil et demain ça peut devenir un outil de création.⁷¹ Gezien de zeer lokale context van de radio hebben de meeste radio's een vrij beperkt bereik. RadioSwap levert de mogelijkheid om de geproduceerde inhoud op grotere schaal te doen circuleren. Daarnaast wordt het archiveren van de programma's vernoemd, met dien verstande dat het gebruiken van klassieke dragers als efficiënter wordt ervaren. Downloaden gebeurt wel, maar zelden met oog op het effectief uitzenden ervan.

Gebruikers downloaden op individuele basis, en zijn geïnteresseerd in wat collega's van (gelijkaardige) programma's doen. Motief hierbij is het opdoen van inspiratie of het op de hoogte blijven van nieuwe creatieve ontwikkelingen. We komen hier op terug bij het volgende luik.

Netwerk

De contacten tussen de radio's of de netwerking wordt ook bij de gebruikers veelvuldig aangehaald als positief element, maar zoals elders tot uiting zal komen, wordt dit relationele aspect nog te zwak bevonden. Maar naast de contacten tussen de radio's is het ook de bedoeling om sterker te staan op beleidsniveau.

⁶⁹ Gebruiker03, p. 9.

⁷⁰ Gebruiker03, p. 3.

⁷¹ Gebruiker03, p. 15.

Financieel voordeel

Er is ook een praktisch voordeel voor de kernleden. Ze kregen immers bij de aansluiting bij het project een PC ter beschikking. Gezien deze radio's het financieel niet breed hebben, is dit voordeel niet verwaarloosbaar.

2. Weaknesses

In dit gedeelte gaan we systematisch een aantal zwakkere elementen in het Swap-proces bestuderen. We gaan achtereenvolgens in op het uploaden, het downloaden en het uitzenden van geproduceerde inhoud. We gaan niet te diep in op de technische details, maar geven wel een aantal veelvoorkomende opmerkingen mee.

Upload: gebrek aan systematiek

Bij het uploaden is het opmerkelijk dat de systematiek vaak ontbreekt. Regelmaat en éénduidigheid zijn vaak ver te zoeken. We beschouwen de mogelijke oorzaken en gevolgen hiervan.

Regelmaat

Programma's worden wel op de server geplaatst, maar hun aanwezigheid mist een zekere regelmaat. Hiervoor worden verschillende redenen aangegeven: technische problemen verhinderen dat de upload na de uitzending van het programma gebeurt, soms wordt ook luiheid of een gebrek aan tijd vermeld. Je crois qu'on est très fainéant je pense. On est très très fainéant. Et je pense que si on nous dit 'est-ce que tu crois pas que ...?' A mon avis c'est bon, ça marche. Et on est très fainéant et très paresseux, c'est vrai, parce qu'on se contente de peu⁷².

Daarnaast zijn er ook een aantal programmamakers die alleen de 'geslaagde' programma's op Swap plaatsen. Concreet worden verschillende afleveringen in één beweging op Swap geplaatst. Dit leidt tot een gebrek aan continuïteit. Het hoeft geen betoog dat dit beperkend werkt voor het regelmatig downloaden en het heruitzenden van deze programma's.

Eénduidigheid

Naast het gebrek aan regelmaat wordt ook aangegeven dat het uploaden niet altijd even éénduidig verloopt. Een programma wordt niet altijd onder dezelfde noemer ondergebracht. Een blik op de website maakt - aldus enkele gebruikers - duidelijk dat niet iedereen van de mogelijkheid gebruik maakt om zijn programma ds serie in te voeren. Enerzijds omdat dit niet door iedereen geweten is, anderzijds zijn er ook programma's die wel als serie ingevoerd staan, hier niet altijd even consequent in.

⁷² Gebruiker11, p. 22.

Downloaden van content: verschillende patronen

We bespreken vier mogelijke vormen om met het aangeboden materiaal om te gaan. Hierbij hebben we aandacht voor de voorwaarden waaraan moet worden voldaan om elk van deze situaties te optimaliseren. Belangrijk hierbij is dat het merendeel van het aangeboden materiaal bestaat uit volledige programma's, meestal in de vorm van series.

Ten eerste, zijn er volledige programma's die iedere week worden overgenomen. Deze zijn duidelijk in de minderheid. Voorbeeld hiervan zijn 'Rock Minute Soup' (geproduceerd door Radio Campus Brussel, uitgezonden door RUN) en 'Micro Ouvert' (geproduceerd door Radio Campus Brussel en uitgezonden door Radio Campus Lille). Om dit te kunnen bereiken moet aan een aantal voorwaarden voldaan worden. Het programma moet onmiddellijk na de uitzending op Swap geplaatst worden, opdat de downloader het dezelfde week kan heruitzenden. Zowel bij de administratoren als de gebruikers zien we dat dit concrete afspraken vereist en die dikwijls niet zo evident zijn.

Er is ook nood aan een zeker vertrouwen, Gebruiker17: Un peu ... pour l'instant bon, je télécharge que Graziella, parce que je connais que elle ... et je sais que bon elle ne va pas me faire de la publicité pour Front National. Mais je ne sais pas du tout p ex l'émission que j'ai trouvé la, je ne sais pas ce que c'est et je ne sais pas du tout comment c'est traité et enfin, c'est un peu le problème.⁷³

Dit wijst op de nood aan een zekere kennis over de persoon waarvan men gaat uitzenden en de basisfilosofie achter het specifieke programma. Opvallend is dat er bij voorgenoemde samenwerkingen steeds persoonlijk contact aan is voorafgegaan. Daarenboven is het ook praktisch niet haalbaar om op voorhand steeds de volledige programma's te beluisteren. I don't think there are many people who have time to browse through archives. And so that's why and that's a little problem, that you tend to rely on somebody you know and respect. So that's why we work more with pure reviews, but in the system of radio communication, when it's really about... like say editorial choices and knowing the tastes of different editors. Or different radios, and then you can try to make suggestions what type of program they would like so...⁷⁴

Ten tweede wordt het idee aangehaald om een variabel RadioSwap-uur in te voeren bij de deelnemende radio's. Het gaat hier om een vaste plaats in het zendrooster waar variabele content ingepast zou worden. De bedoeling hiervan is dat het over een ontdekkingsuurtje zou gaan, waar de luisteraar

⁷³ Gebruiker17, p. 14.

⁷⁴ Gebruiker09, p. 8.

kan smaken van variërende content en zelfs vreemde talen. Dit idee impliceert uteraard dat er een 'selector' is, die voor een wekelijkse keuze zorgt. Dit idee zou op twee mogelijke manieren kunnen worden uitgevoerd; enerzijds gestuurd vanuit RadioSwap, anderzijds vanuit de afzonderlijke zenders. In beide gevallen is er een toename in de werklust.

Een beperking op de uitvoerbaarheid is dat er een aantal radio's zijn die een zeer volledig zendrooster hebben, wat het moeilijk maakt om zendtijd hiervoor te vinden. Er zijn nochtans radio's die een dergelijk systeem (willen) hanteren. Gebruiker03: We hadden een tijd geleden de idee om een extra uur te reserveren in de programmatie om daar RS-programma's in te downloaden en uit te zenden, maar dat is ergens onder het stof verdwenen een tijd geleden. (...) En dat stond ook in de programmatie geprogrammeerd, RS-uur, en dan wisten de mensen die daar in geïnteresseerd waren dat ze dan zulke dingen te horen konden krijgen.⁷⁵

Het voordeel is evident: een creatieproject of een medley van Swap-programma's zou de boel levendig houden en zou ons allemaal heel enthousiast houden.⁷⁶

Een derde patroon biedt wat meer autonomie aan de individuele gebruiker. Het gaat hier over het gebruik van fragmenten. Dit idee kwam ook terug bij de administratoren. In dit geval wordt een klein stuk van een programma verwerkt in een ander programma. Zoals Gebruiker15 het stelt: (...) geen volledige programma's want wij maken een mixprogramma en dat gebeurt wel soms dat er wel iets gebruikt wordt als bijkomend geluid bij iets anders, maar niet een hele uitzending.⁷⁷

Dit systeem verandert niets aan de eigen inbreng van de producer. Er wordt dan vooral beroep gedaan op Swap om moeilijk te vinden content te verkrijgen zoals interviews of live muziekfragmenten. Deze kunnen dan als aparte entiteiten in een programma worden geïntegreerd.

De mogelijkheid wordt geopperd om ook de content gefragmenteerd ter beschikking te stellen. Op dit ogenblik gebeurt dit zeer zelden. Dit houdt in dat programma's zouden 'ontleed' worden, of men zou alleen de interessantste, op zichzelf staande fragmenten apart beschikbaar stellen. Verschillende gebruikers halen aan dat het interessant zou zijn om kleine programma-onderdelen te kunnen integreren in hun eigen programma. Opvallend hierbij is dat dit voor zeer verschillende programmagenres een verrijking zou kunnen zijn. Daarenboven zou dit genre-overschrijdend kunnen werken.

⁷⁵ Gebruiker03, p. 7.

⁷⁶ Gebruiker01, p. 4

⁷⁷ Gebruiker15, p. 6.

Dit idee stuit dadelijk op technische en praktische beperkingen. Aangezien het huidige systeem nu reeds als te tijdsintensief wordt gekenmerkt, is de kans klein dat men de leden voor dit idee zal kunnen warm maken. Mits een vereenvoudiging van de procedures is dit wel een mogelijke toekomstige denkpiste.

Een vierde mogelijkheid is een afgeleide variant. Hier is de thematiek belangrijker dan het format. Hier wil men dus wel een volledige show downloaden en uitzenden, als hij maar een thematische eis voldoet. Deze vraag situeert zich in een context van een festival of een themaweek, waar men gedurende een bepaalde tijd zoveel mogelijk invalshoeken op een problematiek wenst te belichten. Hier komen we weer terug bij de moeilijkheid om materiaal terug te vinden in het bestaande aanbod.

Het eerste geval heeft tal van voordelen; immers, het materiaal van de uploader wordt frequent uitgezonden en de downloader heeft op wekelijkse basis extra materiaal. In het tweede geval is er meer input nodig van een 'selector', maar kan de luisteraar met gediversifieerde content in contact komen. Het aanstellen van een 'selector' blijft echter een heikele zaak. We zagen al dat het idee om met fragmenten te werken, het eigenlijke potentieel van Swap is, maar voor de gebruikers in de praktijk zeer moeilijk haalbaar blijkt te zijn.

Downloaden ja, uitzenden nee

Zoals reeds aan bod kwam bij de motieven van de Swap-gebruikers, is het voor hen vooral belangrijk om heruitgezonden te worden. Deze doelstelling wordt wel als belangrijk gepercipieerd, maar blijkt in de praktijk zelden te worden gerealiseerd.

Het download-gedrag komt op het volgende neer: soms download ik ook wel dingen om gewoon eens te beluisteren zonder dat ik dat zelf ook heruitzend, ik gebruik het ook wel als een soort Internetradio.⁷⁸ Het gebeurt zelfs dat gebruikers rechtstreeks naar een site gaan waar ze de programma's wel meteen kunnen beluisteren, in plaats van het eerst volledig te moeten downloaden van RadioSwap. Het is dus niet verwonderlijk dat de gebruikers graag een streaming willen. Ook voor diegenen die wel downloaden zou het handig zijn, om eerst een fragment te kunnen beluisteren, vooraleer ze de procedure starten. It would be nice if you could stream the shows, you would not have to download them, but you would just click and it would be streamed. That would be a nice feature.⁷⁹

Als het over het uitzenden van andermans' materiaal gaat, wordt vaak dezelfde opmerking gemaakt. Gebruiker10 stelt dit als volgt: Je crois que ça

⁷⁸ Gebruiker15, p. 5.

⁷⁹ Gebruiker08, p. 10.

tient principalement au fait que moi j'ai juste une émission, qu'on la fait régulièrement et donc qu'il n'y a pas vraiment besoin à la remplir et qu'elle n'a jamais été faite pour être ouverte à une autre émission.⁸⁰

De verantwoordelijkheid voor het effectief uitzenden van RadioSwap materiaal wordt bij de administratoren van de zender gelegd. Op het gebruikersniveau is deze visie niet geheel verwonderlijk, gezien ze slechts over een beperkte hoeveelheid zendtijd beschikken, en zich niet geroepen voelen om deze - voor hen kostbare - zendtijd te delen met collega's. Peu de gens qui décident de faire de la radio pour devenir simplement diffuseur de radios partenaires avant lequel il faut juste dire bonjour et après au revoir. C'est un peu ... ça doit être un peu frustrant.⁸¹

Dit alles leidt tot het feit dat de gebruikers ook minder gemotiveerd zijn om op te loaden. On avait demandé à plusieurs animateurs d'enregistrer une émission, teste, à mettre sur RadioSwap. Donc on a eu 2 ou 3 là. Pour voir si ça prenait, si les gens étaient intéressés. Et non, donc ça n'a pas continué.⁸²

Er moet hier wel gewezen worden op een aantal uitzonderingen op deze overheersende dynamiek. RUN heeft een lange tijd alleen gedownload. Ook Radio Campus Lille is in contact gekomen met het project om het programma Micro Ouvert uit te kunnen zenden.

Beperkingen van het uitwisselbare: Taal als dubbel issue

Bij de administratoren kwam de taalproblematiek naar voor in de context van de vergaderingen. Ook de gebruikers hebben bedenkingen over taalgebruik in de context van het materiaal en de website.

Voor sommige zenders is de taal een barrière voor het uitzenden van bepaald materiaal; behalve de Franse taal zijn er geen enorme hoeveelheden uitwisselbare programma's in één taal beschikbaar. Uiteraard is dit ook afhankelijk van het type programma; het spreekt voor zich dat taal bij meer het meer experimentele gebruik van radio geen probleem vormt.

Hierbij moet worden opgemerkt dat voor bepaalde zenders taal geen beperking is, maar net een verrijking. Stadsradio's tillen vaak ook minder zwaar aan het taalaspect, aangezien zij vele verschillende taalgemeenschappen hebben in hun uitzendgebied. But we, being in London, you know, we've got every type of community, we don't have a problem with, you know, multilingual shows and stuff.⁸³ Vaak bieden deze radio's ook al anderstalige programma's aan.

⁸⁰ Gebruiker10, p. 5.

⁸¹ Gebruiker10, p. 13.

⁸² Gebruiker02, p. 8.

⁸³ Gebruiker12, p. 9.

Er wordt ook gewezen op de beperkingen die uit de politieke sfeer voortvloeien. Cela pose parfois des problèmes un peu institutionnels parce que se sont parfois des radios qui ont de l'argent d'une Communauté ou d'une autre et donc on voit parfois pas d'un bon œil qu'on diffuse dans une autre langue⁸⁴

Ook op het niveau van de site wordt taal als een probleem gezien. Een Portugese gebruiker meldt dat het Portugees niet aangegeven staat als mogelijke taal van uitzending.

Technologische beperkingen

De technische problemen betreffende de procedure worden goed weergegeven door Gebruiker14: Il y a toujours des contraintes techniques assez lourdes, puisqu'on enregistre le programme en temps réel, on le numérise en temps réel sur un ordinateur qui se trouve à la régie et après malheureusement il faut, il n'y a pas moyen de le faire en même temps, pour des raisons qui j'ignore, on doit le recompresser, ce qui prends toujours quand-même un certain temps, (...) une fois que ça c'est fait, il faut le télécharger sur le site et remplir toute une série de formulaires qui ne sont pas toujours des plus ergonomiques, pour pouvoir le diffuser.⁸⁵

Hij reikt ook zelf mogelijke oplossingen om tijd te besparen aan: L'idéal c'est que la numérisation et la compression se fassent en temps réel pendant l'enregistrement de l'émission évidemment. Donc qu'on ait plus, à la fin de l'émission à télécharger le fichier. Ou trouver un système qui fait que la compression ne se fait pas en temps réel, mais qu'on puisse jeter le fichier source qu'on a numérisé en temps réel dans un système qui va assurer la compression et en suite va le mettre en place, le télécharger et donc qu'on puisse, en moins d'un quart d'heure après l'émission, faire ce qu'il faut. Sinon, c'est une contrainte.⁸⁶

Daarnaast is de gebruikte technologie ook aan kritiek onderhevig: I think the weakness is that you can only access it with a certain technology and that it's also like one of the big very normal ftp programs that you work with on an apple Macintosh is not working on it, and then you have to download another, which is ok, and then I think the most difficult thing is that you don't have, or you cannot use mp3 files on it, you have to use ogg.⁸⁷ Het project wordt in het algemeen te complex bevonden: At the end of the day you're just putting on a radio show, you don't want to have thousands of tags to fill in... and you don't want to have to navigate through it. All I see is on other RadioSwapping

⁸⁴ Gebruiker06, p. 11.

⁸⁵ Gebruiker14, p. 3.

⁸⁶ Gebruiker14, p. 3.

⁸⁷ Gebruiker16, p. 3.

lists we're on, that people are having problems with it. I think it should be simplified. And if people do want to do more advanced stuff, it should be like add-on. Rather than the default.⁸⁸

Ook de metadata worden te complex bevonden. Hoofdzakelijk gaat het om het feit dat er te veel verschillende, overlappende categorieën in het bestand aanwezig zijn. Dit maakt het onduidelijk voor de gebruikers. De kwaliteit van de metadata is uiteraard ook afhankelijk van de goodwill van de gebruikers. Well, it ... always depends on the different people, because some use it... I mean, some put really good metadata in it, and others don't, so...⁸⁹

De gevolgen hiervan laten zich raden; wanneer programma's niet met een strikte systematiek worden gecategoriseerd, is de kans klein dat deze ook gemakkelijk gevonden kunnen worden. Zelfs de meest gesofisticeerde zoekmachine kan maar een beperkte hoeveelheid resultaten opleveren in een dergelijke setting. (...) the results sometimes are not consistent. Eu... I mean, people put ok, all the information, but sometimes not in the right place. And so when you do a search the results are not what you expect. Or you cannot find it the right way.⁹⁰ Dit is uiteraard een extra belemmering voor het vlot heruitzenden van de programma's. Daarenboven blijkt ook dat diegenen die niet strikt de gegevens invoeren, ook zelf weinig vertrouwen hebben in de mogelijkheid om iets terug te vinden.

Een oplossing die gesuggereerd wordt, is het optimaliseren van de metadata. Het meest voorkomend idee is het gebruik van presets, dat ook al in het luik van de administratoren aan bod kwam. Het zou misschien handig zijn dat je een profiel hebt, onmiddellijk telkens alles al, een voorkeur hebt ingevuld.⁹¹

Het gebrek aan kennis over de databank komt regelmatig terug in de gesprekken. Hierbij moet in acht worden genomen dat het project zich nog steeds in een testfase bevindt en er bijgevolg geen geschreven handleiding of een leeromgeving bestaat. Er wordt gehoopt dat dit wel het geval zal zijn, eens de definitieve versie loopt. Dit zou heel wat twijfels wegnemen bij de gebruikers.

De gebruikers zouden ook meer gesensibiliseerd moeten worden over de concrete gevolgen van hun upload-gedrag. Een oplossing die hiervoor wordt aangegeven is dit te laten controleren, of alleszins, de algemene gegevens van het programma in samenspraak met de administratie van Swap te verwerken.⁹² Zodoende zou ieder programma een vaste omschrijving krijgen. Het gaat hier over een éénmalige operatie bij de start van een reeks programma's. Bij grootschalige uitbreiding is dit natuurlijk geen haalbare kaart meer.

⁸⁸ Gebruiker12, p. 2.

⁸⁹ Gebruiker16, p. 6.

⁹⁰ Gebruiker07, p.6.

⁹¹ Gebruiker03, p. 5.

⁹² Gebruiker14, p. 17

Er zijn dus duidelijk een aantal verbeteringen die kunnen aangebracht worden. Voor een deel is dit te herleiden tot een communicatieprobleem. Een mogelijke verbetering die werd aangehaald op vlak van communicatie is de volgende: if people could make some comments on the shows, maybe instead of just e-mailing to the main contributor which we are not doing. Probably more people are not doing it. But if people could just get in and make a comment online, other people would also read the comment, and that would be interesting⁹³. Op het element communicatie komen we verder in dit hoofdstuk nog terug.

Voor de meeste radio's betekent de deelname aan RadioSwap een zware technologische investering. In België is dit opgevangen doordat via het project een PC ter beschikking gesteld werd. Dit lijkt financieel niet haalbaar op grotere schaal en werkt dus beperkend naar het werven van nieuwe leden toe. Daarnaast blijkt dat de nieuwe PC's ook voor andere doeleinden gebruikt worden, bijvoorbeeld voor research door de programmamakers, hetgeen op zich geen probleem hoeft te zijn. In bepaalde gevallen leidt dit echter tot het regelmatig overbelasten van de toestellen zodat er te weinig bronnen op de PC overblijven voor het Swappen.⁹⁴

Community als niet te forceren element

Bij de gebruikers wordt een nood ervaren aan het creëren van een groter gemeenschapsgevoel. Gebruikers geven aan dat ze het belangrijk vinden om de andere leden te kennen. Zoals reeds eerder bleek, is dit een bijkomend probleem voor het uitzenden van andermans programma; men wil vertrouwd zijn met de producer en zijn filosofie. Momenteel is dit gemeenschapsgevoel nog helemaal niet aanwezig, *it's a purely virtual community, I've never seen these people ...*⁹⁵ Dit probleem is natuurlijk des te sterker bij de buitenlandse gebruikers.

Hier worden verschillende oplossingen aangereikt. Aangezien het praktisch niet haalbaar lijkt om met alle leden te laten vergaderen, gezien hun grote geografische spreiding, wordt ook een *who's who*, met foto's, met een CV en met anekdotes gesuggereerd om de kennismaking met elkaar te bevorderen. Een elektronische nieuwsbrief of een ruimte op de site voor nieuws die ervoor zorgen dat de leden up to date blijven van de recentste ontwikkelingen, en ruimte voor commentaar op de beluisterde programma's zijn andere suggesties. Ook een forum wordt een goed idee gevonden. *Une newsletter, de temps en temps, comme le fait Pierre parfois... avec l'actualité, non pas de*

⁹³ Gebruiker07, p. 6.

⁹⁴ Gebruiker14, p. 17-18.

⁹⁵ Gebruiker08, p. 3.

RadioSwap mais de chaque mais de chaque une des radios au niveau de ce qu'elle pourrait mettre sur RadioSwap, ça serait peut-être bien.⁹⁶

Nood aan informatie

Deze nood doet zich op zeer verschillende vlakken voelen. Naast het gebrek aan kennis over de leden is er ook weinig kennis over het project en de evolutie ervan. Een frappant voorbeeld is het feit dat bij sommigen geen zekerheid bestaat over de duur van de archivering. Men is niet zeker dat de bestanden niet na een tijdje gewist worden. Dit terwijl archivering toch een van de veel genoemde motieven is om Swap te gebruiken (zie eerder). Vaak wordt vermeld dat men niet weet of er effectief wordt uitgezonden. Men kan wel zien of er wordt gedownload, maar dit is geen garantie voor het uitzenden van het programma. De makers willen graag weten dat hun creatie wordt gebruikt, zij het gedeeltelijk.

Motivatie

Het gebrek aan motivatie is een van de grootste problemen waar dit project mee te kampen heeft. De gebruikers hebben nood aan contacten, ze willen weten wie een bepaald programma maakt. Daarnaast zou dit ook de motivatie levendig houden. Of hoe Gebruiker05 het stelt: Ik denk wel dat je op een manier moet gemotiveerd worden, dat je aan community building moet doen⁹⁷. Of nog: Mais moi ce que je dit que si il y aurait un peu plus d'information au niveau de RadioSwap, je pense que ça nous donnerait un peu plus envie d'aller au-delà du upload ou du download. Se serait vraiment bien qu'ils essaient de nous faire passer de Newsletter, ou de nous tenir informés, de toutes les possibilités qu'on pourrait avoir pour véhiculer tout ce qui se passe dans RadioSwap. Je pense que ça nous motiverait un peu plus.⁹⁸

3. Opportunites

In het luik weaknesses zijn er uiteraard een aantal aspecten besproken die in de toekomst kunnen verbeteren. We komen hier niet meer op terug. Dit onderdeel behandelt het eventueel openen van de database. Het uitbreiden van het aantal radio's kwam bij de administratoren reeds aan bod en wordt hier niet hernomen, aangezien de gebruikers gelijkaardige opmerkingen maakten. Kort worden de zendtijd, de impact op het beleid en de mogelijke integratie van onafhankelijke producenten besproken. Daarna komen nog een aantal toekomstmogelijkheden aan bod.

⁹⁶ Gebruiker02, p. 4.

⁹⁷ Gebruiker05, p. 5.

⁹⁸ Gebruiker11, p. 11.

Openen van de database: opportunity of threat?

Een opportunity waarnaar expliciet gevraagd werd tijdens de interviews was het eventueel openen van de database voor het publiek. Hoewel de eerste reactie enthousiast is, worden er wel vragen gesteld over de legale aspecten.

Gebruiker06 verklaart de achterliggende logica: Si on peut encourager les programmes libres de droit, alors il faut les encourager. Pourquoi? Parce que à terme se sera un bénéfice pour les radios, parce que on pourrait envisager, c'est encore de la fiction, mais on pourrait envisager que une grosse partie des programmes (...) entièrement libres de droit et donc de négocier des tarifs préférentiels auprès de la SABAM et des choses comme ça. Parce que pour l'instant si on peut mettre sur Internet à la disposition, en download un programme non-libre de droit, il faut payer des prix, des sommes exorbitantes à la SABAM. C'est vraiment trop cher pour n'importe quelle radio associative.⁹⁹ Meerdere gebruikers maken een vergelijkbare analyse.

Welke content is rechtenvrij?

Alleen rechtenvrij materiaal kan worden opengesteld voor het grote publiek. Anders zou men ook hiervoor auteursrechten moeten betalen en dit is financieel niet haalbaar. Of audio rechtenvrij is, hangt grotendeels af aan de programma-format. In vele gevallen blijft er slechts zelf geproduceerde muziek en/of radiokunst over. Ook praatprogramma's komen nog in aanmerking als er geen beschermde intermezzo's werden ingebouwd.

Probleem hierbij is dat van de producers een extra inspanning gevraagd wordt. Ondanks dat de meeste gebruikers zich wel in een rechtenvrije filosofie kunnen vinden, is het voor hen heel wat moeilijker om alleen met dergelijk materiaal te werken. Binnen het segment radiokunst is de weerstand het laagst, hier wordt reeds regelmatig beroep gedaan op Creative Commons. Culturele magazines kunnen – aldus de gebruikers - moeilijker worden opengesteld voor het publiek. Zij zijn ook niet bereid om slechts met rechtenvrije stukken te werken omdat dit hun creatieve autonomie aantast. Als oplossing wordt vaak geopperd dat aan de uploaders de keuze moet gelaten worden of ze al dan niet willen meewerken aan het publieke deel van de RadioSwap-website.

De reactie van Gebruiker01 geeft aan dat het wel eens ingewikkelder zou kunnen worden dan gewenst. Het betreft een programma met gesproken content, waar life histories worden uitgezonden.

(...) BNA-BBOT mag dat gebruiken in het kader van zijn eigen filosofie, van de dingen die wij beloven die ermee kunnen gebeuren en de dingen die wij beloven die er niet mee kunnen gebeuren. Dus moeten wij daarover waken. Wij hebben ons daartoe verbonden in een contract met al die mensen. Dus moeten wij ook ergens een zicht blijven hebben op wat er allemaal mee kan

⁹⁹ Gebruiker06, p. 11.

gebeuren. Want als er dan opeens een politieke partij komt en die maken daar gebruik van of een, een publiciteitsbureau, dat staat letterlijk in onze statuten, dat dat niet kan. (...) Ik wil heel graag dat dat ook publiek wordt, (...), ik wil alleen dat daar een juridisch slot opengaat, (...) ge moogt hier naar luisteren en ge kunt er eventueel van gebruik maken als ge daarvoor de toestemming vraagt aan het bureau van BNA-BBOT. En dan moeten zij ons contacteren.¹⁰⁰

Kennis over auteursrechten

Er is hier ook een zeker risico aan verbonden: sommige gebruikers geven onmiddellijk toe dat ze slechts beperkt op de hoogte zijn van de juridische materie. Dit is logisch aangezien de radio's wel auteursrechten betalen en de individuele producers geen beperkingen of richtlijnen moeten volgen. Daarnaast zijn er ook mensen die tegen auteursrechterlijke organisaties gekant zijn, en er eigenlijk weinig of geen rekening mee wensen te houden. Deze kunnen door hun gedrag wel tot problemen leiden voor RadioSwap, zoals een (andere) gebruiker opmerkt. C'est très très complexe, mais par exemple le CRID¹⁰¹ nous a fait un petit dossier en expliquant qu'est-ce qui est libre de droit, qu'est-ce qu'il n'est pas. C'est un petit dossier qui fait déjà 20 pages. C'est difficile de l'expliquer mais en même temps, c'est difficile à quotter au niveau théorique, mais au niveau pratique c'est très facile. Il suffit de mettre soit du contenu qu'on a produit soi-même, soit si on a mis de musique ou des contenus qui ont été produits par d'autres, il faut s'assurer qui sont Creative Commons.¹⁰²

Het publiek zelf

Gebruiker01 vindt dat de lancering van de database ook goed zou gekaderd moeten worden, want anders komt er denk ik niks, niemand, niemand naartoe, of niemand enthousiast genoeg naartoe.¹⁰³ Deze vrees is niet onterecht, gezien de radio's slechts beluisterbaar zijn door relatief kleine groepen mensen, is het aantal mensen dat kennis kan nemen van deze databank ook vrij beperkt. Anderzijds kan het publiek maken van de database ook, juist bevorderend werken naar zichtbaarheid van de radio's. Ça permet de faire couvrir indirectement les radios et euh la création sonore, et d'avoir un petit peu une vitrine de, de nous quoi.¹⁰⁴

Gebruiker06 heeft gemengde gevoelens over het nut van het openstellen van RadioSwap. J'ai un peu peur que si on ouvre le download au grand public, ils n'auront plus besoin d'écouter la radio. Les gens que les programmes qu'on trouve souvent sur RadioSwap intéressent, n'auront plus besoin d'écouter la radio. (...) Maintenant d'un autre côté, ça peut être un autre débouché pour ses programmes, parce que finalement effectivement les diffuser une fois ou

¹⁰⁰ Gebruiker01, p. 9.

¹⁰¹ CRID staat voor Centre de Recherche en Informatique et Droit, departement van de Université de Namur.

¹⁰² Gebruiker06, pp. 11-12.

¹⁰³ Gebruiker01, p. 9.

¹⁰⁴ Gebruiker02, p. 6.

deux fois, c'est pas ... quand on a vraiment beaucoup travaillé sur un programme c'est peu quoi. Surtout pour un radio associative qui n'a parfois pas beaucoup d'audience, c'est pas optimal. Donc effectivement, les mettre à disposition pour le grand publique, ça peut être aussi une bonne chose.¹⁰⁵

Zendtijd voor RadioSwap

Dit is een van de hoger vermelde zwaktes binnen het project. Bij de meeste zenders wordt volgens de gebruikers weinig of geen tijd uitgetrokken voor RadioSwap-uitzendingen. De gebruikers suggereren hier zelf een aantal oplossingen. Ideaal zou zijn om een vast moment in te lassen. Men zou ook afwezigheden van programmamakers kunnen opvangen door Swap content. De vakantieperiodes zijn ook een uitgelezen periode. Meestal worden in deze periodes veel continue muziek uitgezonden. Voor de luisteraar zou het interessant kunnen zijn om dan kennis te maken met materiaal afkomstig uit Swap.

Impact op beleid

Bij de sterktes kwam naar voor dat RadioSwap op beleidsniveau actie zou kunnen ondernemen. Momenteel is dit echter nog niet het geval.

Si nous ont peut trouver, grâce à Swap, avoir le ciment, le lien pour se retrouver 10-15 radios et former une association de radios alternatives fortes, pour qu'on ait un pouvoir contre ses réseaux commerciaux. Parce que si on a un pouvoir contre les réseaux commerciaux, on peut aussi avoir un pouvoir à la Communauté française et dire voilà on est 10, on est 15, on a RadioSwap, on veut être plus puissant au niveau fréquences p ex Donc si Swap peut servir, peut devenir un outil politique, que ça devienne un truc, alter-radiophonique.¹⁰⁶ Dit idee leeft sterk bij een aantal gebruikers.

¹⁰⁵ Gebruiker06, p. 21.

¹⁰⁶ Gebruiker13, p. 21.

Integreren van onafhankelijke producenten

Niet alleen het toelaten van andere radio's is een opportuniteit, ook het toelaten van onafhankelijke producenten biedt mogelijkheden. Des producteurs indépendants, des réalisateurs indépendants qui réalisent des émissions et Communauté Française ils ont besoin d'une promesse de diffusion du radio associative, (...). Et si, si en plus on les avait sur la banque de données de RadioSwap, ça serait très bien. Et leurs œuvres seraient protégées, donc ils n'ont pas vraiment raison de dire non. Donc ça il faudrait peut-être un contact actif de la part de l'équipe de RadioSwap, je ne sais pas, peut-être moi, peut-être... parce qu'on est aussi part de l'équipe, vers des réalisateurs indépendants.¹⁰⁷

Diverse mogelijke toepassingen

Enkele ideeën werden geopperd voor uitbreiding (op termijn) van de doelstellingen van Swap. Een idee dat door Gebruiker13 gelanceerd wordt, is om beginners in het vak een spreekbuis te geven voor hun programma's. Ze zouden programma-demo's erop kunnen plaatsen, die zouden kunnen leiden tot contacten bij de betrokken radio's. Dus hier gaat men nog een stap verder in het publiek maken van RadioSwap aangezien het de upload-functie is die geopend zou worden in plaats van de download-functie.¹⁰⁸

Naar de verspreiding van audiomateriaal toe zou men ook verder kunnen gaan dan enkel naar radiozenders toe, zo wordt ook gesuggereerd. Men zou samenwerkingen kunnen aangaan met nieuwe partners. Voorbeelden die hier vernoemd worden zijn de discobussen (de mobiele mediatheken), of cultuurcentra zoals de Botanique (dit idee sluit aan bij de werkwijze van het STOF-project). Daarnaast wordt er ook geopperd dat er iemand van het kernteam van Swap meer tijd zou vrijmaken om voor de RadioSwap-promotie te zorgen en uitwisselingen meer te stimuleren.¹⁰⁹

4. Threats

Continuïteit binnen de zenders.

Een deel van de zenders die participeren aan het project zijn universitaire radio's. Dit heeft uiteraard een impact op de continuïteit van Swap binnen deze zenders. Bij dit type radio's is er vaak een groot verloop bij de

¹⁰⁷ Gebruiker02, p. 5.

¹⁰⁸ Gebruiker13, p. 13.

¹⁰⁹ Gebruiker13, p. 8.

medewerkers. Na het beëindigen van de studies, verdwijnen deze medewerkers, en moeten de radio's maar ook de Swap-administratie de nieuwe generatie opnieuw opleiden. C'est un problème qu'on a, c'est un problème très récurrent qu'on a dans les radios universitaires, c'est un problème de continuité dans la gestion. A la fois de l'antenne, mais aussi de la gestion politique de la radio. Cela veut dire que, enfin c'est surtout, souvent quand c'est des radios qui sont gérées exclusivement par les étudiants, quand les étudiants s'en vont parce qu'ils ont finis leurs études ils quittent la radio et puis voilà c'est les autres qui arrivent qui n'y connaissent rien, le transfert d'information entre 2 équipes se fait en général pas et donc il y a des gros problèmes de suivi.¹¹⁰

Lange testfase

In verschillende interviews kwam onrechtstreeks tot uiting dat de testfase te lang duurt. De gebruikers tonen tekenen van ongeduld, want de huidige interface blijft voor hen te tijdrovend en te complex. Ook is er in hun ogen nog niet genoeg materiaal, en dit werkt ontmoedigend naar hen toe.

Daarnaast wordt het door de Belgische gebruikers ontmoedigend ervaren dat er buitenlandse gebruikers bijkomen, maar dat deze niet actief participeren. Het gaat hier hoofdzakelijk om Radia medewerkers die weinig of geen andere programma's uploaden naast hun Radia programma, waardoor een losgekoppeld subnetwerk binnen RadioSwap dreigt te ontstaan. De andere gebruikers blijken niet allemaal op de hoogte van de exacte status van deze groep.

Zichtbaarheid, bekendheid.

Vaak werd aangegeven dat RadioSwap niet bekend was bij andere medewerkers van de radio's. Dit is tegenstrijdig met het uitbreidingsidee. Velen hebben de neiging om naar materiaal te gaan zoeken bij andere radio's, en pleiten voor de aanwerving van nieuwe leden, maar hierbij worden de opportuniteiten bij de directe collega's vergeten.

Toekomst van de radio

Momenteel werkt RadioSwap met verschillende community radio's die als collega's van elkaar kunnen beschouwd. Gezien hun vrij beperkt bereik riskeren ze niet in elkaars vaarwater te komen. Met technologische evoluties zoals streaming is het voor sommige gebruikers niet onwaarschijnlijk dat in de toekomst meer concurrentiële relaties ontstaan.

¹¹⁰ Gebruiker06, p. 4.

Ainsi faire circuler des programmes pour des radios qui, comme ils sont bénévoles, n'ont pas les moyens de, d'avoir 24h sur 24 des programmes propres, donc, ils font appel aux autres radios qui ne sont pas des concurrents puisqu'on n'est pas sur la même zone, même si maintenant avec le streaming sur l'Internet peut-être, mais je crois que c'est quand même fort minimum, pour pouvoir compenser nos programmes.¹¹¹

¹¹¹ Gebruiker02, p.2.

Deel 5: Conclusie

Door de klemtoon te leggen op radio producers van community radio's, probeert RadioSwap een nieuwe gemeenschap te creëren, naast de gemeenschappen die deze radio's proberen te bedienen als ze voor hun publieken uitzenden. In zijn architectuur is deze nieuwe gemeenschap een translokale 'community of interest', gebaseerd op het uitwisselen van zelfgeproduceerd audiomateriaal. Toegang tot dit netwerk loopt meestal via de mediaorganisaties, die op zich een laagdrempelige toegang bieden. Zodra individuele producenten deze toegang verworven hebben, kunnen ze (op vrijwillige basis) materiaal up- en downloaden. Op deze manier wordt het circuleren van dit materiaal vergemakkelijkt, en worden knooppunten aan het rizoom toegevoegd. Ondanks de beperkingen die een dergelijke manier van gate-keeping creëert, geeft deze werkwijze ook vorm aan het sub-rizoom RadioSwap, en schraagt ze het hele concept.

Tegelijk rijst de vraag of RadioSwap's ambitie om een 'community of interest' te bouwen die het lokale overstijgt en die een bijdrage levert aan de rizomatische capaciteiten van community media, effectief gerealiseerd wordt. Is er met andere woorden sprake van een gemeenschap, die ook een zekere mate van samenhang (zie Morris & Morton, 1998) vertoont, waardoor de verschillende onderdelen (weliswaar op een fluïde manier) samengehouden worden? Heeft RadioSwap een reeks van grensoverschrijdende articulaties, die voorbij gaan aan het stervormige, louter rond de database opgebouwde, en arbolische netwerk?

De evaluatie van de eerste versie van de RadioSwap-interface uit de periode 2004-2005 (zie deel vier) levert een eerder pessimistisch antwoord op. De eerste beperking is de grootte van het netwerk. Terwijl de aantallen (zowel het aantal leden op collectief en op individueel vlak, als het aantal uren audiomateriaal) op het eerste zicht indrukwekkend zijn, is de kern van gebruikers beperkt. Bovendien is binnen RadioSwap, door de slechts gedeeltelijke integratie van Radia, een subgemeenschap van radiokunstenaars ontstaan, die relatief los staat van de andere producenten.

Ten tweede lijdt het project aan een structureel technologisch determinisme, waardoor het belang aan menselijke interactie consequent onderschat wordt. De interface wordt gezien als voldoende stimulans voor gemeenschapsvorming, wat alleen maar als illusoir gezien kan worden. Daar komt bij dat de RadioSwap-interface uit 2004-2005 nog erg stroef is, en sommige gebruikers irriteert. Deze beperking wordt nog verder versterkt door de (vanuit een projectlogica onvermijdelijke) top-down benadering, die de mogelijkheid tot appropriatie door de gebruikers beperkt. Het bemoeilijkt het zich eigen maken van de database door de gebruikers. Het leidt er ook toe dat de deterritorialiserende strategieën van de meer radicale

mediaorganisaties zich deels tegen het project zelf keren, terwijl deze meestal gericht zijn tegen markt en staat. Paradoxaal genoeg wordt van de coördinatoren ook een continue en probleemoplossende aanwezigheid verwacht. De geïnterviewde gebruikers lijken soms een ongeïnteresseerde en een losgekoppelde 'community of self-interest', maar hun opmerkingen kunnen ook gelezen worden als een manier om met deze beperkingen om te gaan. Hun interesse, die wel degelijk bestaat, wordt juist zichtbaar in hun suggesties om RadioSwap te verbeteren. Gegeven het gebrek aan menselijke interactie is het dan ook geen toeval dat ze uitdrukkelijk vragen om meer contact met andere producenten.

De focus op RadioSwap bemoeilijkt (opnieuw vanuit een projectlogica) ook een meer verregaande samenwerking met de andere vergelijkbare projecten. Op een aantal punten bestaat deze samenwerking al wel, getuige de nauwe band tussen Radio en RadioSwap, en de uitwisseling van de STOF source code, waar ook RadioSwap voor haar eerste interface dankbaar gebruik van heeft gemaakt. Desondanks blijven sommige van de toch erg gelijkaardige projecten, die alleen maar voordelen te halen hebben uit een sterkere integratie, uit elkaars vaarwater. Tegelijk wordt voorzichtig, zoals bijvoorbeeld door Thomas Thurner van STOF, gesteld dat een dergelijke integratie of een nauwere vorm van samenwerking, wel degelijk zin kan hebben:

Maybe there's some... some extend there is maybe in the future an effort to bring these things together maybe in an exchange eh.. of standards or something like that... (lacht) I don't know, it would be nice to have.¹¹²

Een vierde groep van beperkingen vloeit voort uit de klassieke problematiek van de community media, die hen al achtervolgt sinds hun ontstaan. Vooral het gebrek aan financiële zekerheid en stabiliteit leidt tot ernstige beperkingen, en de meeste 'gewone' gebruikers blijven met de al even klassieke vraag zitten wat er zal gebeuren als de projectfinanciering opdroogt. Ook de fluiditeit van het project, die doorgesijpeld is tot in de kern van RadioSwap, levert voor alle betrokkenen moeilijkheden op.

Wel dient vooreerst opgemerkt te worden dat het RadioSwap-project nog niet beëindigd is, en dat de volgende interface tenminste tegemoet zal kunnen komen aan een deel van de hierboven geformuleerde kritieken en beperkingen. Tegelijk, en veel belangrijker, behelst en incorporeert RadioSwap de fantasie van het rizoom, en kan dit hele project gezien worden als een belangrijke materialisering van het discours van participatieve mediaproductie (getuige de participatieve werkwijze die het project toch probeert te koesteren, tot in de keuze voor open source software), en van rizomatische mediastructuren.

Community media spelen een cruciale rol op het niveau van de lokale gemeenschappen, door leden van deze gemeenschappen toegang tot een

¹¹² Thomas Thurner, p.2.

alternatief mediasysteem te verlenen, en door hen te voorzien van een reeks aan alternatieve discours en representaties die vaak afwezig zijn binnen de mainstream media. Als onderdeel van de lokale civiele maatschappij zijn ze (samen met vele andere soorten organisaties) sleutelactoren, en van vitaal belang voor de verdere democratisering van de sociale en politieke sferen. Als gelokaliseerde media vormen ze belangrijke katalysatoren voor een reeks aan sociale bewegingen en strijden, en nemen ze een belangrijke plaats in binnen de lokale rizomen.

Tegelijk dienen ze bijna constant antwoorden te leveren op een reeks (potentiële of reële) bedreigingen, die hen dwingen in een al even constante overlevingsstrijd en die hun kracht en impact beperken. Hun kleinschaligheid maakt hen vaak machteloos, zodat ze niet de 'thorns in the side of political power' kunnen zijn, zoals het Keane (1991: 150) stelde. Hoewel hun ingesteldheid vaak transnationaal is, en er banden bestaan met nationale en transnationale community mediaorganisaties, blijven hun organisationele structuren vaak beperkt tot de lokaliteit van hun vaak geografisch-geïsoleerde gemeenschap. Dit rapport bevat een pleidooi voor een translokalisatie dat deze community media ingebed houdt in hun gemeenschappen, maar ze tegelijk de weg wijst naar mogelijkheden om dit lokalisme en isolationisme te overstijgen. Naast de theoretische herconfiguraties van gemeenschap, is vooral de metafoer van het rizoom van cruciaal belang om deze ideële beweging te ondersteunen. Het rizomatische denken laat toe om de klemtoon te leggen op het heterogene, en op de steeds wisselende interconnecties die tegenover de arbolische structuren van markt en staat ageren. Vanuit dit perspectief is er geen zinvolle reden waarom het rizoom zou moeten stoppen aan de grens van de lokale gemeenschap.

Het RadioSwap project is een zeer bescheiden bijdrage aan die immer-uitbreidende netwerk van community media en andere organisaties uit het maatschappelijk middenveld. Het is desalniettemin een belangrijk project omdat het expliciet deze (op de korte termijn onbereikbare) horizon tot de zijne heeft gemaakt. RadioSwap toont niet alleen de moeilijkheden die community media hebben om een translokale identiteit aan te nemen, maar het is voornamelijk een materialisering van de noodzaak en van de droom om voorbij het lokale rizoom te denken, om het traject van de globale civiele maatschappij, van de transnationale sociale bewegingen en van de geglobaliseerde mediacentra te volgen, en om een reëel en leefbaar alternatief voor de globale mediamarkt van de toekomst te bieden.

Bibliografie

- Alasuutari, Pertti (1995). *Researching Culture: Qualitative Method and Cultural Studies*. London: Sage.
- Alton-Scheidl, Roland, Micsik, András, Pataki, Máté, Reutz, Wolfgang, Schmidt, Jürgen, Thurner, Thomas (2005) 'StreamOnTheFly 2005: a Peer-to-peer Network for Radio Stations and podCasters', paper presented at the 1st International Conference on Automated Production of Cross Media Content for Multi-channel Distribution (AXMEDIS), 30 November-2 December 2005, in Florence, Italy.
- AMARC-Europe (1994) *One Europe - Many Voices. Democracy and access to communication*. Conference report AMARC-Europe Pan-European conference of community radio broadcasters, Ljubljana, Slovenia, 15-18 September 1994, Sheffield: AMARC.
- Anderson, B. (1983) *Imagined Communities: Reflections on the Origin and Spread of Nationalism*. London/New York: Verso.
- Ang, I. (1991) *Desperately seeking the audience*. London/New York: Routledge.
- Atton, C. (2002) *Alternative Media*, London: Sage.
- Berqué, P., Foy, E., Girard, B. (1993) *La passion radio. 23 expériences de radio participative et communautaire à travers le monde*. Paris: Syros.
- Berrigan, F. J. (1977) *Access: some Western models of community media*. Paris: Unesco.
- Berrigan, F. J. (1979) *Community communications. The role of community media in development*. Paris: Unesco.
- Cammaerts, B. (2005) 'ICT-Usage among Transnational Social Movements in the Networked Society - to organise, to mobilise and to debate', in Silverstone, R. (ed.) *Media, Technology and Everyday Life in Europe*, Aldershot: Ashgate, pp. 53-72.
- Carpentier, Nico, Lie, Rico & Servaes, Jan (2003a) *Community media - muting the democratic media discourse?*, *Continuum*, vol. 17, nr. 1, p. 51-68.
- Carpentier, Nico, Lie, Rico & Servaes, Jan (2003b) *Is there a role and place for 'community media' in the new remit?* In Lowe, G.F. & Hujanen, T. (Eds) *Broadcasting and Convergence: New Articulations of the Public Remit*, pp. 239-254, Göteborg, Nordicom.
- Carpentier, Nico, Lie, Rico & Servaes, Jan (2003c) *Making Community Media Work*, in Servaes, J. (ed.) *Approaches to development. Studies on Communication for Development*, p. chapter15-1 - chapter15-44, Unesco, Paris.
- Carpentier, Nico (2005) *Beyond the confinements of locality. The on-line community media database RadioSwap as a translocal tool to broaden the communicative rhizome*. Conference on The Landscapes of Cultural Studies. First Alpe-Adria Cultural Studies Conference, Klagenfurt, Austria (13-15 October 2005).

- Casey, E. (1997) *The fate of place*. Berkeley, CA: University of California Press.
- Clark, D. B. (1973). 'The Concept of Community: A Reexamination', *Sociological Review*, (21): 397-417.
- Cohen, A. P. (1989, 1985). *The symbolic construction of community*. London: Routledge.
- Cohen, J., Arato, A. (1992) *Civil society and political theory*. London: MITpress.
- Couldry, N., Curran, J. (eds.)(2003) *Contesting media power: alternative media in a networked world*, Lanham: Rowman & Littlefield.
- db Europe (2004) 'Pan-Europees radionetwerk voor hergebruik', *The Catalyst*, (5), downloaded on 1 January 2005 from http://www.digitaleradio.nl/Catalyst/artikelen/05_PanEuropeesRadionetwerkVoorHergebruik.htm
- Deleuze, G., Guattari, F. (1987) *A thousand plateaus. Capitalism and schizophrenia*. Minneapolis: University of Minnesota Press.
- Downing, J. with Ford, T. V., Gil, G., Stein, L. (2000) *Radical Media. Rebellious communication and social movements*. London: Sage.
- Escobar, A. (2000) 'Place, power, and networks in globalisation and postdevelopment', in K. G. Wilkins (ed.) *Redeveloping communication for social change. Theory, practice and power*. Lanham: Rowman & Littlefield.
- Foucault, M. (1978) *The History of Sexuality, Vol. I: An Introduction*, translated by Robert Hurley. Pantheon: New York.
- Fraser, C., Restrepo, E. S. (2000) *Community radio handbook*. Paris: Unesco.
- Girard, B. (ed.)(1992) *A passion for radio*. Montréal: Black rose books.
- Gray, Ann (2003). *Research Practice for Cultural Studies: Ethnographic Methods and Lived Cultures*. London: Sage.
- Gumucio, D. A. (2001) *Making waves*. New York: Rockefeller Foundation.
- Held, D. (1987) *Models of democracy*. Cambridge: Polity Press.
- Hollander, E. (2000) 'Online communities as community media. A theoretical and analytical framework for the study of digital community networks', *Communications: the European journal of communication research*, 25 (4): 371-386.
- Howley, Kevin (2005) *Community media. People, places, and communication technologies*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Husband, C. (1994) *A richer vision. The development of ethnic minority media in Western democracies*. Paris: Unesco.
- Jankowski, N. (1994) 'International perspectives on community radio', in AMARC-Europe, *One Europe - Many Voices. Democracy and access to communication. Conference report AMARC-Europe Pan-European conference of community radio broadcasters, Ljubljana, Slovenia, 15-18 September 1994*. Sheffield: AMARC, pp. 2-3.
- Janowitz, M. (1967) *The community press in an urban setting. The social elements of urbanism*. Chicago and London: The University of Chicago Press.

- Jones, S. G. (1995). 'Understanding Community in the Information Age', in Jones, S. G. (ed.), *CyberSociety; Computer-mediated Communication and Community*. London: Sage, pp. 10-35.
- Keane, John (1998). *Democracy and civil society*. London: University of Westminster Press.
- Keane, John (2003). *Global Civil Society?* Cambridge: Cambridge University Press.
- Keck, Margaret E., Sikkink, Kathryn (1998) *Activists Beyond Borders: Advocacy Networks in International Politics*, Ithaca: Cornell University Press.
- Laclau, E., Mouffe, C. (1985) *Hegemony and socialist strategy: towards a radical democratic politics*. London: Verso.
- Leunissen, J. (1986) 'Community' en 'Community Development' bij de Australische Aborigines', in: Van Bakel, M., Borsboom, A., Dagmar, H. (eds.), *Traditie in Verandering; Nederlandse Bijdragen aan Antropologisch onderzoek in Oceanië*. Leiden: DSWO Press, pp. 57-82.
- Lewis, P. (1993) 'Alternative media in a contemporary social and theoretical context', in P. Lewis (ed.) *Alternative media: linking global and local*. Paris: Unesco, pp. 15-25.
- Lindlof, T. R. (1988) 'Media audiences as interpretative communities', *Communication yearbook* (11): 81-107.
- Mamadouh, Virginie (2004) 'Internet, scale and the global grassroots: geographies of the Indymedia network of independent media centres', *Tijdschrift voor Economische en Sociale Geografie*, 95(5), 482-497.
- Maso, I. (1989). *Kwalitatief onderzoek*, Amsterdam: Boom.
- McClure, K. (1992) 'On the subject of rights: pluralism, plurality and political identity', in C. Mouffe (ed.) *Dimensions of radical democracy: pluralism, citizenship, community*. London: Verso, pp. 108-125.
- McNair, B. (1998) *The sociology of journalism*. London, New York, Sydney, Auckland: Arnold.
- Morris, A., Morton, G. (1998) *Locality, community and nation*. London: Hodder & Stoughton.
- Mouffe, C. (1997) *The return of the political*. London: Verso.
- Mouffe, C. (1999a) 'Deliberative democracy or agonistic pluralism?', *Social research*, 66 (3): 745-758.
- Mouffe, C. (1999b) 'Carl Schmitt and the paradox of liberal democracy', in C. Mouffe (ed.) *The challenge of Carl Schmitt*. London: Verso, pp. 38-53.
- Nostbakken, D., Morrow, C. (eds)(1993) *Cultural expression in the global village*. Penang: Southbound.
- O'Sullivan-Ryan, J., Kaplun, M. (1979) *Communication methods to promote grass-roots participation*. Paris: Unesco.
- Pateman, C. (1970) *Participation and democratic theory*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Prehn, O. (1991) 'From small scale utopism to large scale pragmatism', in N. Jankowski, Prehn, Ole, Stappers, Jan (eds) *The people's voice. Local radio and television in Europe*. London, Paris, Rome: John Libbey, pp. 247-268.

- Putnam, R. D. (1993) *Making democracy work*. Princeton: Princeton University Press.
- RadioSwap (2001) 'Radioswap.net: presentation'. Downloaded on August 1, 2005 from <http://www.radioswap.net/index.php>.
- RadioSwap (2002) 'Introduction'. Downloaded on August 1, 2005 from <http://radioswap.ulb.ac.be/default.php?ilng>.
- Reyes Matta, F. (1986) 'Alternative Communication: Solidarity and development in the face of transnational expansion', in Atwood, R. McAnany E. (eds) *Communication and Latin American Society. Trends in critical research 1960-1985*. Madison: University of Wisconsin Press, pp. 190-214.
- Rodriguez, C. (2001) *Fissures in the mediascape. An international study of citizens' media*. Cresskill, New Jersey: Hampton Press.
- Savio, R. (ed.) (1990) 'Communication, Participation and democracy', *Development. Journal of the Society for International Development*, (2): 7-123.
- Schmitt, C. (1980) *Legalität und Legitimität* (3rd edition). Berlin: Duncker & Humblot.
- Scott, Alan, Street, John (2000) 'From media politics to e-protest. The use of popular culture and the new media in parties and social movements', *Information, Communication and Society*, 3(2): 215-240.
- Servaes, J. (1999) *Communication for development. One world, multiple cultures*. Cresskill, New Jersey: Hampton Press.
- Sjöberg, M. (ed.) (1994) *Community radio in Western Europe*. Sheffield: AMARC-Europe.
- Smith, Jackie, Chatfield, Charles, Pagnucco, Ron (eds.) (1997) *Transnational Social Movements and Global Politics*. Syracuse: Syracuse University Press.
- Spiller, Neil (ed.) (2002) *Cyber_reader. Critical writings for the digital era*. London: Phaidon.
- Start, D., Hovland, I. (2004) *Tools for Policy Impact: A Tool for Researchers*. London.
- Stavrakakis, Y. (1999) *Lacan and the political*. London and New York: Routledge.
- Stokes, Jane (2003). *How to Do Media and Cultural Studies*. London: Sage.
- Sundaraj, V. (2000) 'New age, new challenges. Unida and its mission in radio, television and audiovisuals', in Servaes, J. (ed.) *Walking on the other side of the information highway. Communication, culture and development in the 21st century*. Penang: Southbound.
- Thompson, J. B. (1995) *The media and modernity. A social theory of the media*. Cambridge, Polity Press.
- Tönnies, F. (1963) *Community and society*. London: Harper and Row.
- Verba, S., Nie, N. (1987) *Participation in America. Political democracy & social equality*. Chicago: University of Chicago Press.
- Walzer, M. (1998) 'The idea of civil society. A path to social reconstruction', in E. J. Doinne Jr. (ed.) *Community works: the revival of civil society in America*. Washington, D.C.: Brookings Institution Press, pp. 124-143.

- Wasko, J., Mosco, V. (eds)(1992) Democratic communications in the information age. Toronto & Norwood, NJ: Garamond Press & Ablex.
- Wester, F. (1987). Strategieën voor kwalitatief onderzoek, Muiderberg: Coutinho.
- Wester, F. (1995). Inhoudsanalyse als kwalitatief-interpreterende werkwijze. In H. Hüttner, Renckstorf, K., Wester, F. (Ed.), Onderzoekstypen in de communicatiewetenschap (pp. 624-649), Houten/Diegem: Bohr Stafleur Van Loghum.
- Wester, F. (1996). The analysis of qualitative interviews. In I. Maso, Wester, Fred (Ed.), The deliberate dialogue. Qualitative perspectives on the interview (pp. 63-85). Brussel: VUBPress.
- Williams, R. (1976) Communications. Harmondsworth: Penguin books.

Websites

radio.oneworld.net
radio.sztaki.hu/node
radiocampus.ulb.ac.be
radioswap.ulb.ac.be
sotf.berlios.de
www.amarc.org
www.archive.org
www.belspo.be
www.commedia.org.uk/about-cma/cmas-projects/the-showcase/programme-exchange/
www.constant.irisnet.be/radia
www.constantvzw.com
www.digitaleradio.nl
www.epra.net
www.fmbrussel.be
www.iak.be
www.marketingteacher.com/Lessons/lesson_swot.htm
www.radio4all.net
www.radiocentraal.be
www.radiopanik.org
www.radioswap.net/index.php
www.run.be
www.sida.se
www.urgent.fm

Bijlagen

- Bijlage 1: Book Proposal Open University Press
- Bijlage 2: Congrespaper Beyond the confinements of locality. The on-line community media database RadioSwap as a translocal tool to broaden the communicative rhizome
- Bijlage 3: Interviews met RadioSwap admins: vragenlijst
- Bijlage 4: Scherm van gebruikersdagboek
- Bijlage 5: Executive Summary - evaluation phase July / August 2005
- Bijlage 6: Interviews met RadioSwap gewone gebruikers: vragenlijst

Bijlage 1: Book Proposal Open University Press

Book Proposal Open University Press
Working Title:
'From Counter-Hegemonic to Trans-Hegemonic Media Spheres'

Authors:
Bailey, Olga (Univ. of Liverpool)
Cammaerts, Bart (LSE) &
Carpentier, Nico (VUB/KUB)

Outline/Structure of the book:

Part I:

Chapter 1: Contextual notions

Chapter 2: Four Approaches to Counter-Hegemonic Media

Part II: Cases

Chapter 3: Community Media

Case: exporting participatory media policies

Case: diasporas, audience and alternative media consumption

Chapter 4: Alternative media

Case: blogging in War situations: an alternative form of journalism

Case: alternative diasporic journalism

Chapter 5: Civil Society

Case: online forums and interactive engagement

Case: the green movement and its communication strategies

Chapter 6: Rhizome

Case: the soap as alternative media

Case: the Internet as a distribution channel of alternative content

Alternative and community media are often reduced to small-scaled and localized media. Although even in this context they can play a role in providing rhizomatic connections with other civil society organisations, ways to expand these networks beyond the confinements of locality are

sought and found. This case focuses on a series of projects that aim to broaden the rhizome by creating on-line databases, which allow for the exchange of content. Distribution channels as Oneworld Radio, Stream on the Fly and RadioSwap enable programme-makers all over the world to upload their content and/or download, listen to and re-broadcast content produced by others. Although still limited in their capacities, these databases do allow produced media discourses to circulate.

Case: reverse-engineering, hacking the dominant codes

Bijlage 2: Beyond the confinements of locality. The on-line community

media database RadioSwap as a translocal tool to broaden the communicative rhizome (congrespaper)

Nico Carpentier

Introduction

The concept of 'community media' (CM) has proven to be, in its long theoretical and empirical tradition¹¹³, highly elusive. The multiplicity of media organizations that carry this name has caused most mono-theoretical approaches to focus on certain characteristics, while ignoring other aspects of the identity of CM. This theoretical problem necessitates the use of different approaches towards the definition of CM, which will allow for a complementary emphasis on different aspects of the identity of CM. This article firstly aims to combine four theoretical approaches in order to capture both the diversity and specificity of these CM and to show their importance.

At the same time it aims to put the fourth (rhizomatic) approach to the forefront, as this approach not only allows theorizing the CM's fluid and elusive identity, but also (together with a reconfiguration of the traditional meaning of community) provides the theoretical support for an expansion of CM from the local into the translocal. This approach will facilitate the analysis of the complex interrelationship of the local and the global, as it is found in a specific community media project called RadioSwap that is aimed at stimulating the exchange of radio content between 30 community radio stations and affiliated organizations.

Despite its importance, the fourth approach needs to remain firmly encapsulated within a multi-theoretical combination of approaches in order to capture the specificity and diversity of CM. For this reason, this article starts with a brief discussion of all four approaches.

Defining the identity of Community Media¹¹⁴

Traditional CM theory is built on media-centered models as it tries to describe the functioning of community media (approach 1) and alternative media (approach 2). The first approach uses a more essentialist theoretical framework, stressing the importance of the community the medium is serving,

¹¹³ See for instance Janowitz work on the community press, which was first published in 1952 (Janowitz, 1967). Later key works on community media were (among others) produced by Berrigan (1977; 1979), O'Sullivan-Ryan and Kaplun (1979), Reyes Matta (1986), Jankowski, Prehn and Stappers (1991), Girard (1992), Lewis (1993), Nostbakken & Morrow (1993), Sjöberg (1994), Husband (1994), Fraser and Restrepo (2000), Downing (2000), Rodriguez (2001), Gumucio (2001), Atton (2002), Couldry and Curran (2003) and Howley (2005).

¹¹⁴ For a more extensive version of this discussion, see Carpentier, et al. (2003).

the alternative media models focus on the relationship between alternative and mainstream media, putting more emphasis on the discursive relation of interdependency between two antagonistic sets of identities.

These traditional models for theorizing the identity of CM are complemented here with two more society-centered approaches¹¹⁵. The third approach defines CM as part of civil society. Despite the basic assumption that these civil organizations differ fundamentally from market and state organizations, ample emphasis is put on the interdependency of these identities. In this approach the autonomy of the identity of civil society organizations remains nevertheless an important theoretical assumption. In order to incorporate the more relationist aspects of civil society theory - articulated by for instance Walzer (1998) – they are combined with Downing’s (2000) and Rodriguez’ (2001) critiques on alternative media, and radicalized and unified in the fourth approach, which builds on the Deleuzian metaphor of CM as rhizome. This approach allows (even more) incorporating aspects of contingency, fluidity and elusiveness in the analysis of CM.

These four approaches can be summarized in Table 1:

Table 1: Positioning the four theoretical approaches

	Media-centered	Society-centered
Autonomous identity of CM (Essentialist)	<u>Approach I:</u> Serving the community	<div style="border: 1px dashed black; padding: 5px; display: inline-block;"> <u>Approach III:</u> Part of civil society </div> <u>Approach IV:</u> Rhizome
Identity of CM in relation to other identities (Relationalist)	<u>Approach II:</u> An alternative to mainstream	

Multi-theoretical approaches

A promising starting point for the analysis is given by the ‘working definition’ of community radio adopted by AMARC-Europe, the European branch of the World Association of Community Radio Broadcasters¹¹⁶; an organization that encompasses a wide range of radio practices in the different continents. In Latin America, the AMARC constituents are termed popular radio, educational radio, miners’ radio, or peasants’ radio. In Africa, they refer to local rural radio, while in Europe it is often called associative radio, free radio, neighborhood radio, or community radio. Asians speak of radio for development, and of community radio, in Oceania of aboriginal radio, public radio and of

¹¹⁵ The object of this article – community media - of course complicates an unequivocal society-centered approach. In stead this type of approach should be interpreted as the societal contextualization of (community) media.

¹¹⁶ The World Association of Community Radio Broadcasters is usually referred to by its French acronym AMARC, or the 'Association Mondiale des Radio diffuseurs Communautaires'. The AMARC website can be found at: <http://www.amarc.org>.

community radio (Servaes, 1999: 259). Attempting to avoid a prescriptive definition, AMARC-Europe (1994: 4) labels a community radio station as

'a 'non-profit' station, currently broadcasting, which offers a service to the community in which it is located, or to which it broadcasts, while promoting the participation of this community in the radio'.

Approach one: Serving a community

In AMARC-Europe's working definition, it is nevertheless clear that there is a strong emphasis on the concept of community. Moreover, the geographical aspect is explicitly highlighted (*'in which it is located'*), although other types of relationships between medium and community are mentioned (*'to which it broadcasts'*). Moreover, the relationship between the community medium and the actual community transcends 'ordinary' one-way communication, where *'topics are chosen in the same way, by professional communicators, and targeted towards the apparent needs and interests of the audience.'* (Berrigan, 1979: 7)

As is illustrated in the working definition (especially by the segment stating that CM should be *'promoting the participation of this community'*), relationships between broadcaster and community are defined by the concept of two-way communication. Access by the community and participation of the community are to be considered key-defining factors, as Berrigan eloquently summarizes:

'[Community media] are media to which members of the community have access, for information, education, entertainment, when they want access. They are media in which the community participates, as planners, producers, performers. They are the means of expression of the community, rather than for the community.' (Berrigan, 1979: 8)

Participation is seen here, following Pateman (1970: 71), as a process where the individual members (of a community) have a certain degree of power to influence or determine the outcome of that process. CM not only allow but also facilitate the participation of members of the community in both the produced content and the content producing organization. Prehn (1991: 259) illustrates this as follows: *'participation implies a wider range of activities related to involving people directly in station programming, administration and policy activities.'*

In this first approach the relationship between the broadcaster and the community is placed in the foreground. By choosing a specific community as a target group, the (concept of) community itself is validated and strengthened. The audience is not defined as an aggregate of individuals who only share socio-demographic or economic characteristics, but instead as a collective of people holding a series of identifying group relations. In this fashion, the situatedness of the audience, as part of complex set of social structures, is emphasized, deepening and bridging the traditional state-citizen

and medium-audience dichotomies that tend to articulate the public and the audience as an aggregate of individuals.

Moreover, the aim of CM in approach one to serve the community is often translated as enabling and facilitating access and participation by members of the community. 'Ordinary people'¹¹⁷ are given the opportunity to have their voices heard. Topics that are considered relevant for the community can be discussed by members of that community, thus empowering those people by signifying that their statements are considered important enough to be broadcast. Especially societal groups that are misrepresented, disadvantaged, stigmatized, or even repressed can benefit from using the channels of communication opened by CM, strengthening their internal identity, manifesting this identity to the outside world, and thus enabling social change and/or development.

Approach two: Community media as an alternative to mainstream media

A second approach to defining CM is based on the concept of alternative media. This concept introduces a distinction between mainstream and alternative media, where alternative media are seen as a supplement to mainstream media. As alternative media are defined in a negative relationship towards mainstream media, the contingency of this concept should be emphasized: what is considered 'alternative' at a certain point in time could be defined as mainstream at another point in time. The societal context in which alternative media function is inseparable from the concept of 'alternative media' and can serve as a starting point for the definition of alternative media. Present day mainstream media are usually considered to be:

- Large-scaled and geared towards large, homogeneous (segments of) audiences
- State-owned organizations or commercial companies
- Vertically structured organizations staffed by professionals
- Carriers of dominant discourses and representations

Alternative media can take a (or several) opposite position(s) on these matters:

- Small-scaled and oriented towards specific communities, possibly disadvantaged groups, respecting their diversity
- Independent from state and market
- Horizontally structured, allowing for the facilitation of audience access and participation within the frame of democratization and multiplicity
- Carriers of non-dominant (possibly counter-hegemonic) discourses and representations, stressing the importance of self-representation

¹¹⁷ In other words: people who are not part of a societal elite (including politicians, academics, captains of industry, and media professionals) and those not considered to be celebrities.

This second approach of CM defines these media as an alternative to mainstream media, supplementing mainstream media both on the organizational as on the content level. At the organizational level, the existence of CM shows that media can exist independently from state and market. As the pressure on large-scale mainstream media in order to become more market-oriented tends to be considerable, CM show that being 'the third sector' is still an option for media organizations. The same argument can be applied for the (internal) structure of the media organization, as large-scale mainstream media organizations have a tendency towards a more vertical structure. Again, the more horizontally structured CM show that alternative ways of organization, and more balanced and/or horizontal structures, remain actual possibilities.

On the content level, CM can offer representations and discourses that vary from those originating from the mainstream media. The main reason for this difference is keyed to the higher level of participation of different societal groups and communities and the aim to provide '*air space to local cultural manifestations, to ethnic minority groups, to the hot political issues in the neighborhood or locality.*' (Jankowski, 1994: 3) Mainstream media tend to be oriented towards different types of elites, as is the case, for instance, in mainstream news broadcasts favoring government sources, often resulting in what is called structural bias (see McNair, 1998: 75 a. f.). The orientation of CM towards giving voice to various (older and newer) social movements, minorities, and sub/counter-cultures and the emphasis on self-representation, can result in a more diverse content, signifying the multiplicity of societal voices.

At the same time, the critical stance towards the production values of the 'professional' working in mainstream media leads to a diversity of formats and genres and creates room for experimentation with content and form. In this fashion, CM can be rightfully seen as a breeding ground for innovation, later often recuperated by mainstream media.

Approach three: Linking community media to the civil society

The explicit positioning of CM as independent from state and market supports the articulation of CM as part of civil society. This repositions them as the '*third voice*' (Servaes, 1999: 260) or the '*third type*' (Girard, 1992: 2) between state media and private commercial media. A starting point for defining CM as (part of) civil society can be found in Thompson's (1995: 122) model (inspired by Gramsci) describing the public and private domains in contemporary Western societies, where organizations related to the state are seen as constituting the public domain. Privately owned economic organizations geared towards profit, and also personal and family relations are considered to be part of the private domain. Based on this distinction, civil society can be defined as a group of intermediate organizations, separate from the privately

owned economic organizations operating in the market economy, personal and family relations¹¹⁸ and from the state and quasi-state organizations.

The third approach defines CM as part of civil society, a societal segment considered crucial for the viability of democracy. CM can firstly be seen as an 'ordinary' part of civil society, as one of the many types of organizations that is active in the field of civil society. The democratization of media, as Wasko and Mosco (1992: 7) call this, allows citizens to be active in one of many (micro-)spheres relevant to daily life and to exert their rights to communicate. Secondly, as different political philosophers (from Rousseau, J.S. Mill and Wollstonecraft onwards) have pointed out, these forms of micro-participation are to be considered important, because they allow people to learn and adopt democratic and/or civic attitudes, thus strengthening (the possible forms) of macro-participation. Verba and Nie (1987: 3) summarize this as follows: '*a participatory polity may rest on a participatory society*'. Held (1987: 280) uses another catchy phrase to exemplify this: '*we learn to participate by participating*'.

When the specificity of broadcasters and their potential role as (one of the) major public sphere(s) is brought into focus and CM are not defined as just 'ordinary' parts of civil society, these media become important because they contribute to what Wasko and Mosco (1992: 13) call the democratization *through* media. CM can overcome the absolutist interpretation of media neutrality and impartiality, and offer different societal groups and communities the opportunity for extensive participation in public debate and for self-representation in the (or a) public sphere, thus entering the realm of enabling and facilitating macro-participation.

Approach four: Community media as rhizome

When discussing the notion of alternative media Downing (2000: ix) critiques its '*oxymoronic*' nature: '*everything, at some point, is alternative to something else*', thus legitimizing his decision to focus on 'radical alternative media', and thereby excluding niche trade magazines and corporate industry bulletins. At the same time he still emphasizes the diversity that characterizes these radical alternative media that are to be found in a '*colossal variety of formats*' (Downing, 2000: xi). They nevertheless serve two main purposes: to express opposition vertically and to build networking laterally. A similar argument is developed by Rodriguez (2001: 20) who suggests abandoning the notion of alternative media – in favor of citizens' media

'because 'alternative media' rests on the assumption that these media are alternative to something, this definition will easily entrap us in binary thinking: mainstream media and their alternative, that is, alternative media. Also, the label 'alternative media' predetermines the outcome the type of oppositional

¹¹⁸ When defining civil society, Cohen and Arrato (1992: ix) explicitly include what they call the intimate sphere. The exact nature of civil society, and the question which spheres to include is beyond the objectives of this text.

thinking that limits the potential of these media to their ability to resist the alienating power of mainstream media.'

In the discussion on civil society theory a number of authors have highlighted the interrelationship between civil society on the one hand and state and market on the other hand. Though considered reductionist, the 19th century Hegelian dichotomous model, conflating market and civil society is '*still used by some Marxists and particularly by neoliberals, neoconservatives, and present-day heirs of utopian socialism.*' (Cohen & Arato, 1992: 423) A more nuanced relationist approach can be found in Walzer's (1998: 138) paradoxical civil society argument:

'... the state is unlike all the other associations. It both frames civil society and occupies space within it. It fixes the boundary conditions and the basic rules of all associational activity (including political activity).'

These relationist aspects of the civil society approach and the (critiques on the) alternative media approach are radicalized and unified in a fourth approach building on Deleuze and Guattari's rhizome¹¹⁹ (1987). The metaphor of the rhizome is based on the juxtaposition of rhizomatic and arbolescent thinking. The arbolescent is linear, hierarchic and sedentary, and could be represented as '*the tree-like structure of genealogy, branches that continue to subdivide into smaller and lesser categories*' (Wray, 1998: 3). It is, according to Deleuze and Guattari, the philosophy of the State. On the other hand, the rhizomatic is non-linear, anarchic and nomadic. '*Unlike trees or their roots, the rhizome connects any point to any other point ...*' (Deleuze & Guattari, 1987: 19)

Not only will this metaphor further highlight the role of CM as the crossroads of organizations and movements linked with civil society, it will also allow incorporating the high level of contingency that characterizes CM. Both their embeddedness in a fluid civil society (as part of a larger network) and their antagonistic relationship towards the state and the market (as alternative to mainstream public and commercial media) make the identity of CM highly elusive. In this approach it is argued that this elusiveness and contingency, as is the case for a rhizome, forms its main defining element.

As rhizomes, CM tend to cut across borders and build linkages between pre-existing gaps: '*a rhizome ceaselessly establishes connections between semiotic chains, organizations of power and circumstances relative to the arts, sciences and social struggles*' (Deleuze & Guattari, 1987: 7). These articulations, however fluid they may be, also structure the rhizome and create a semi-coherent totality. Following Laclau and Mouffe's (1985: 105) use of the concept of articulation, which encompasses the always-present possibility of re-articulation, rhizomes and rhizomatic CM oscillate between fixity and non-fixity and can always transcend the frontiers that at the same time construct

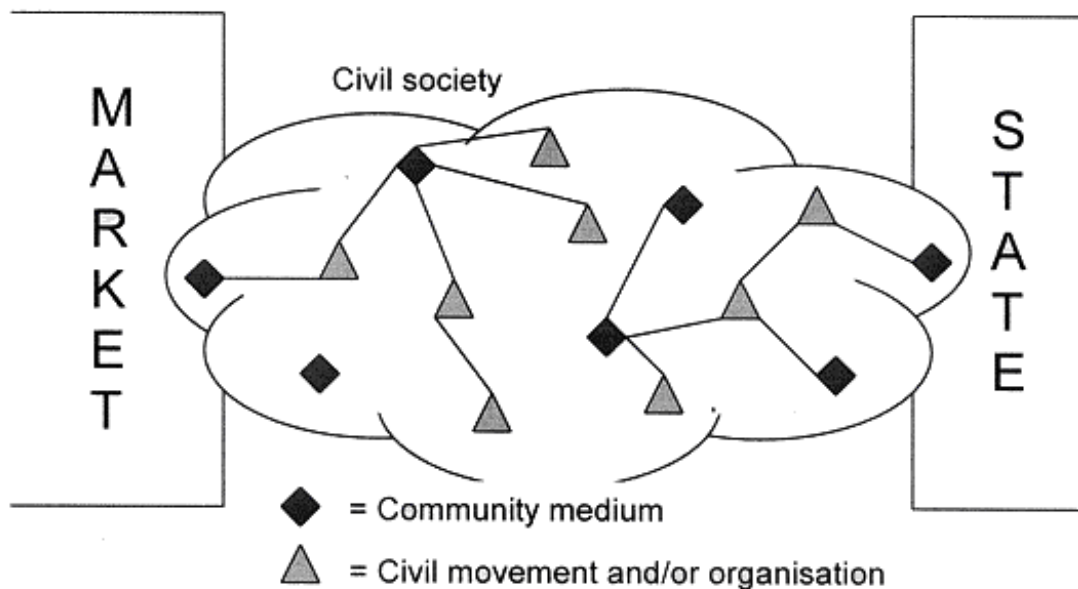
¹¹⁹ Deleuze and Guattari have developed their thought well embedded in the field of epistemology. Here I focus more on organizational structures and practices that are seen as the sedimentation of the arbolescent and/or rhizomatic ways of thinking. This also implies that individualized practices receive less attention.

its identity. This also implies that rhizomes do not articulate every possible element at a given time, but that certain elements will be disarticulated and become excluded.

In the case of CM, these connections or articulations apply not only to the pivotal role CM (can) play in civil society, but also to the linkages CM (and other civil organizations) can establish with (segments of) the state and the market, without losing their proper identity and becoming incorporated and/or assimilated. In this sense, CM do not operate completely outside the market and/or the state, thus softening the antagonistic relationship (as being an alternative to the mainstream) towards the market and the state. CM establish different types of relationships with the market and/or the state, often for reasons of survival, and in this fashion they can still be seen as potentially destabilizing or deterritorializing - as it is called in Deleuze and Guattari's work - the rigidities and certainties of public and commercial media organizations.

The visualization of both the elusiveness of the rhizomatic network, and its deterritorializing potential towards the more rigid media organizations in the public and private domain can be found in Table 2. It should of course be noted that even the vertically structured market and state organizations can show a high degree of fluidity, but these organizations still remain in most cases considerably more rigid in comparison to civil society organizations. The deterritorializing effects of CM can (at least partially) overcome this rigidity and allow the more fluid aspects of market and state organizations to surface.

Table 2: Civil society and community media as rhizome

This fourth approach builds on and extends the importance that is attributed to civil society and (in relation to) democracy. In contrast to the third approach, the main emphasis for describing the importance of CM is not their role as part of the public sphere, but the catalyzing role they can play by functioning as the crossroads where people from different types of movements and

struggles meet and collaborate, such as people from different women's, peasants', students', and/or anti-racist movements. In this fashion CM not only function as an instrument giving voice to a group of people related to a specific issue, but also can function as a catalyst, re-articulating impartiality and neutrality; grouping people and organizations already active in different types of struggle for equality (or other issues).

Especially in the field of radical democratic theory, ample emphasis is attributed to the necessity for linking diverse democratic struggles in order to allow the '*common articulation of, for example, antiracism, antisexism and anticapitalism*', as one of the proponents puts it (Mouffe, 1997: 18). She continues by stressing the need to establish an equivalence between these different struggles, as it is not considered sufficient to establish '*a mere alliance*' (Mouffe, 1997: 19) but deemed necessary to modify

'the very identity of these struggles ... in order that the defense of workers' interests is not pursued at the cost of the rights of women, immigrants or consumers.' (Mouffe, 1997: 19)

This argument runs parallel with the reformulations of '*the ways in which power is enacted and citizenship is expressed*' (Rodriguez, 2001: 19), as in radical democratic theory the political subject can experience and express the subject position of citizen in a multiplicity of forms, including political action in the quotidian, based on economic, gender or ethnic relations (McClure, 1992: 123).

The approach of CM as rhizomatic also makes it possible to highlight the fluidity and contingency of (community) media organizations, in contrast to the more rigid ways mainstream public and commercial media often (have to) function. Because of the elusive identity of CM, they can – by their mere existence and functioning – question and destabilize the rigidities and certainties of public and commercial media organizations. At the same time, this elusiveness makes CM (as a whole) hard to control and to encapsulate in legislation, thus guaranteeing their independence.

Being reduced to the local

So far, the above narration has been optimistically focusing on the importance and possibilities of CM, but these four models also allow elaborating the threats CM have to face. Serving and empowering the community within the context of dominant discourses and technologies that are oriented towards one-way communication is far from easy. When focusing on the internal functioning of CM, it should be emphasized that '*making democracy work*' (1993), to quote the title of one of Putnam's main publications, is a very difficult task that needs constant attention. Organizations that are horizontally structured and oriented towards community participation have to deal with a certain degree of inefficiency, sometimes making their functioning and the realization of their objectives impossible or perverting these objectives. When CM organizations choose an isolationist position, propagate one overpowering type of social struggle, or even become what Downing (2001:

88) calls repressive radical media, their potential role at the crossroads of different social movements is simply not realized. Moreover, this role can also endanger these organizations when the objectives of (one of) these movements conflict with the objectives of the broadcaster itself, and when the independence vis-à-vis these movements and/or civil organizations becomes threatened.

When CM are situated in an antagonistic relationship towards mainstream media, CM may find themselves in a less advantageous position. Commercial (and public) media tend to see CM as '*contenders in a Darwinistic struggle among commercially oriented media.*' (Prehn, 1992: 266) Being small-scale, independent, and horizontally structured organizations that carry non-dominant discourses and representations, hardly guarantees financial and organizational stability. Moreover, the complex (rhizomatic) relationship with state and market organizations creates the risk of incorporation of the CM by these state and market organizations and/or the loss of their independence. Their very elusiveness – in combination with strategies of marginalization – also prevents the existence of a 'common ground' on which policy may act and which forms the basis for the existence of the organizations representing CM (such as, for instance, AMARC). This lack has complicated the emergence of a well-defined CM-movement, as is witnessed by the demise of AMARC-Europe, although a series of national (radio) organizations such as CNRL (Confédération nationale des radios libres) and CNRA (Conseil National des Radios Associatives) in France, CRAOL (Community Radio Forum of Ireland), CMA (Community Media Association) in the UK, OLON (Organisatie van Lokale Omroepen in Nederland) in the Netherlands, VFRÖ (Verband Freier Radios Österreich) in Austria, and AMARC as an organization with a global reach have managed to (at least partially) overcome these difficulties.

One of the major restrictions CM have to deal with is the confinement to the local, trapping CM on one side of the local – global dichotomy. This dominant mode of locality can be explained by the emphasis it receives in the interconnecting traditional media-centered approaches. The alternative media approach uses large-scale mainstream media as a reference point, almost automatically positioning alternative media on the other side of the binary. The CM approach draws on the dominant conceptualizations of community, which – as Leunissen (1986) argues – refer predominantly to geography and ethnicity as structuring notions of the collective identity or the group relations. Although Howley's (2005: 267) point that '*community media rather forcefully undermined the binary opposition of the categories 'local' and 'global' in two discrete, but interrelated ways*', is well taken when he refers to the '*historicizing and particularizing [of] the penetration of global forces into local contexts*' and to the '*endless stream of variation and diversity of cultural forms and practices around the world*' generated by CM. Nevertheless the dominant mode of locality keeps CM at the same time firmly locked within its 'essence' of being part of the local community. Although a reconfiguration is necessary, care also needs to be taken to avoid totally disconnecting CM from their respective communities.

This reduction structurally weakens CM in comparison to large-scale - and sometimes global - mainstream media. And it also renders the CM's potentially enlarged societal role virtually unthinkable. It is for instance difficult to image how CM could feature in John Keane's (1991: 150) futuristic redefinition of public service model, based on the '*development of a plurality of non-state media of communication which both function as permanent thorns in the side of political power [...] and serve as the primary means of communication for citizens living, working, loving, quarrelling and tolerating others within a genuinely pluralist society.*'

Theoretical support for this reconfiguration can firstly be found in theories on the identity of community. A first set of theoretical reconfigurations can be found in the attempts to supplement the geographical with the non-geographical. One example is the introduction of the concept of the community of interest, which emphasizes the importance of other factors in structuring a community. Although one cannot explicitly assume that a group of people has common interests (see, Clark 1973: 411 a. f.), the communality of interest can form the conditions of possibility for the emergence or existence of a community.

Not surprisingly it is especially the impact analysis of information and communication technologies (ICT) on everyday life that allowed (re)emphasizing that communities are not only formed in geographically defined spaces, but also in cyberspace. Jones (1995) has shown that virtual or on-line communities have similar characteristics as the geography-based communities. These 'new' communities have further altered the rather fixed ideas about space and place (Casey, 1997), clearly showing that geographical proximity is not in all cases a necessary condition for, or quality of, community. As Lewis (1993: 13) remarks, a community of interest can extend '*across conurbations, nations and continents*'. At the same time the increased emphasis on (global) space, threatening (local) place with discursive erasure, has prompted authors to come to the defense of place, without romanticizing it (see also Escobar (2000)). Hollander (2000: 372) for instance argues that place-based communities also use ICT. Cyberspace is in other words to be complemented by cyberplace, without creating a new binary.

A second type of re-conceptualization is based upon the emphasis of the subjective construction of community, where Anderson's (1983) concept of imagined community, Lindlof's (1988) interpretative community and Cohen's (1989) community of meaning are relevant. Although Lindlof's re-conceptualization is specifically aimed at redefining the audience as a community, both re-conceptualizations approach the concept of community from within. Cohen pleads for, in line with the above,

'a shift away from the structure of community towards a symbolic construction of community and in order to do so, takes culture, rather than structure as point of departure' (Cohen, 1989: 70).

From this perspective, a community is actively constructed by its members and those members derive an identity from this construction. Both sets of re-conceptualizations are summarized in Table 3.

Table 3: Defining community

<i>Community as close and concrete human ties, as 'communion', as a collective identity, with identifying group relations.</i>		
Traditional:	Re-conceptualization 1:	Re-conceptualization 2:
	Supplementing the geographical with the non-geographical	Supplementing the structural/material with the cultural
<ul style="list-style-type: none"> - Geography - Ethnicity 	<ul style="list-style-type: none"> - community of interest - virtual or on-line community 	<ul style="list-style-type: none"> - interpretative community - community of meaning - imagined community

Again, the rhizomatic approach offers further theoretical support for the glocalization of CM structures and organizations. Simply enlarging the scale of operations to overcome the confinements of locality would be a self-defeating strategy towards the elusive and diversified identity of CM. To use Deleuze and Guattari's phrasing: creating an arbolic structure would simply imply the creation of a copy of mainstream and large-scaled media, and would not generate a map (see principles 5 and 6 of the rhizome: cartography & decalcomania). In contrast to the copy, the map is

'open and connectable in all of its dimensions; it is detachable, reversible, susceptible to constant modification. It can be torn, reversed, adapted to any kind of mounting, reworked by an individual, group, or social formation. It can be drawn on a wall, conceived of as a work of art, constructed as a political action or as a meditation. Perhaps one of the most important characteristics of the rhizome is that it always has multiple entryways.' (Deleuze & Guattari, 1987: 12)

The other characteristics of the rhizome that Deleuze & Guattari enumerate in *A thousand plateaus* – the principles of connection, heterogeneity, multiplicity and asignifying rupture¹²⁰ - allow theorizing the development of rhizomatic networks that take into account the complexities of CM in the construction of CM networks. Rhizomatic connections allow thinking about organizational structures where CM organizations can remain grounded in local communities and become simultaneously engaged in translocal networks characterized by the fluid articulation of a diversity of CM organizations. The rhizomatic approach thus becomes instrumental in avoiding the dichotomized positioning of CM in relationship to the local and the global, as it opens ways to theorize how the local and global touch and strengthen each other within CM.

As is the case in the reconfiguration of community, ICTs can play an important - but non-deterministic - role in the creation of these rhizomatic connections. ICTs, and more specifically networked computer communication, have been thoroughly researched through the metaphor of the rhizome. For instance Neil

¹²⁰ 'A rhizome may be broken, shattered at a given spot, but it will start up again on one of its old lines, or on new lines.' (Deleuze & Guattari, 1987: 9)

Spiller writes the following in the introduction of the fragment of *A thousand plateaus* that was included in the *Cyber_reader*:

'A thousand plateaus: capitalism and schizophrenia is the philosophical bible of the cyber-evangelist. This book is possibly one of the most quoted philosophical texts in connection with the technological 'spacescape' that computers have created and augmented.' (Spiller, 2002: 96)

More relevant to the topic of this article is that different types of civil society organizations have transcended the geographical / national frontiers and have initiated the use of ICTs to support this construction of rhizomatic networks. Various names (and perspectives) have been used to describe the phenomenon: Keck and Sikkink (1998) referred to transnational advocacy networks, Keane (2003) to global civil society whilst Smith, Chatfield and Pagnucco (1997) used the notion of transnational social movements. Whatever name is attributed, ICTs are seen to play an important role within those networks of individuals and civil society organizations (Scott & Street, 2000; Cammaerts, 2005). Within the media sphere especially the rise of independent media centers (IMCs) can be seen as a fascinating example. Focusing on Indymedia, Mamadouh (2004: 488-489) describes the interconnected functioning of these IMCs and the dialectics between the local and the global as follows:

'The Indymedia websites provide platforms to mobilize activists at different scales at once, with global sites addressing a global audience and local sites addressing local ones, but both scales are entwined, constantly connected through newswires and links.'

Earlier in her article, Mamadouh (2004: 487) also stresses the importance of ICTs as decision-making tools for the IMCs:

'The Internet is a local resource for IMCs as they often run their decision-making through electronic lists, on top of regular meetings (often weekly). This resource is even more crucial to sustain the global network. The coordination activities of the global network occur through computer-mediated communication: via mailing lists and IRC chats.'

These examples from within the realm of civil society, and even from within the sphere of alternative (new) media, raise important questions about the potentiality of CM to establish similar rhizomatic networks beyond the local, to overcome the reduction to locality and to link up with translocal and (even) transnational social struggles. In the following part of this article, a case study of RadioSwap, a very modest attempt to move beyond these confinements and to contribute to the generation of a more translocal rhizome, is analyzed.

Glocal Community Media?

RadioSwap is based on a project proposal launched by six Belgium community radio stations - Radio Campus, Urgent, Radio Panik, Radio Centraal, FMBrussel and Radio Universitaire Namuroise – which started on

January 1, 2001, financed by the Belgian federal government. In the first phase of the project these six radio stations were supported by four academic research centres: 'Groupe de réflexion sur les processus organisationnels' (GREPO), the 'Recherche et Diffusion de l'Information Scientifique' (RDIS), 'Centre de Recherches Informatique et Droit' (CRID) and the 'Centrum voor Intellectuele Rechten' (CIR). In the second project phase the CRID continued to provide its support, together with the 'Centre for Communication for Social Change' (CSC)¹²¹ and two companies Nerom N.V. and Info-Graphic SA.

RadioSwap objectives

Quite similar to other European projects like Stream on the Fly, Radia, One World Radio, the A-Infos radio project, and the Programme Exchange Initiative, the main objective of this project is focused on the exchange of radio content. Specifically for this project the main objective is articulated on the first Radioswap website:

'The Radioswap.net project aims to develop a technical as well as organizational system that will allow staff working for non-commercial and community radio stations – inside and outside Belgium – to exchange radio programs via the Internet.' (RadioSwap, 2001)

On a second website the project objectives are regrouped under five headings: Seeking multilingualism; Directed at volunteers; Giving a greater place to forms of self-management; Dreaming of co-productions, partnership and news exchanges; and Willing to experiment (RadioSwap, 2002). The first item refers to the participatory nature of the community radio stations, as their staff is not remunerated but produces radio programs on a voluntary basis.¹²² The RadioSwap database itself is also built on a more participatory model, as described in the self-management item:

'The point of all of this is not to build a 'normalized network' such as some of the networks we can find in the commercial radio world. It is rather to develop a common tool whose management would be shared and that the radio stations and their collaborators could use according to their needs in order to reinforce their singularity and specificities.' (RadioSwap, 2002)

The project not only aims to 'give the radio collaborators an opportunity to spread their programs beyond their original radio' (RadioSwap, 2002) but also

¹²¹ As an evaluation partner of RadioSwap, the CSC conducted a series of interviews with the six radio station coordinators (the so-called administrators) and 19 'ordinary' RadioSwap users. Moreover three (selected from this group of 19) 'ordinary' RadioSwap users filled out diaries for four months, describing the use they made of RadioSwap. Finally, sending an earlier draft of this text to the RadioSwap coordinators also enabled a feedback analysis, of which the results are included in this text. This article is based on a qualitative analysis of all these interviews and diaries. I wish to thank the RadioSwap users and the student-researchers Andries Fluit, Nathalie Gonzalez, Nathalie Colsoul, Laura Schuerwegen and Jozefien Vanhaverbeke that worked on this project.

¹²² During the project, the position of FMBrussel, one of the radio stations, changed when the North Belgian government decided to subsidize them. Consequently, the number of voluntary staff was drastically reduced.

wants to construct and enhance networks between different individuals and organizations.

'Another objective of the project is to make it possible to use the system to set up co-productions between radio stations, or with outside partners. The system should allow collaborators to work together from afar on the same contents and the same programs, each one using her/his own way of working, with his/her own culture.' (RadioSwap, 2002)

Moreover, RadioSwap is no longer restricted to the six original 'founding' radio stations. At the time of writing – in September 2005 - the database statistics counted 30 radio stations or affiliated organizations and 121 registered users, based in Austria, Bulgaria, Canada, France, Hungary, Macedonia, the Netherlands, Portugal, Slovenia, the UK and the Czech Republic. They have uploaded 460 radio programs, 18919 MB of audio or 404 hours of audio, and made 845 downloads.

Table 4: The RadioSwap websites

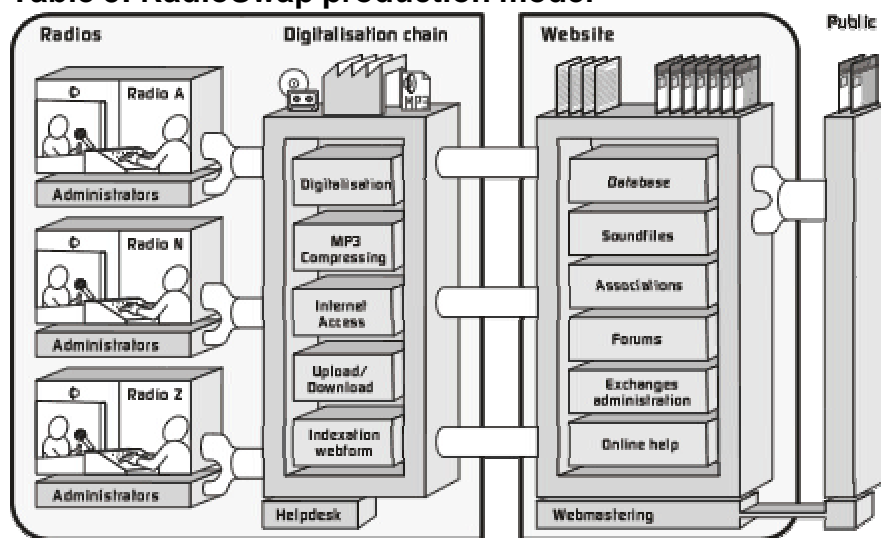

Rhizomatic technologies?

The RadioSwap technology and procedures build on the idea of self-(data)management¹²³. The password-protected interface is meant to facilitate radio producers to record, digitize, compress (using MP3 or OGG Vorbis) and upload the material they have themselves produced. During the upload, the users also provide the necessary metadata, allowing the later use of search engines. These sound files (and their metadata) are stored on the RadioSwap server for retrieval by other radio producers. In future, the material that is not copyright-protected will be made available to all website visitors (and not only to RadioSwap members).

¹²³ Although administrators were involved in the actual database construction, their participation remained limited, despite of the efforts of the RadioSwap coordinators.

Table 5: RadioSwap production model

RadioSwap (2001)

These technologies do facilitate the potentially global distribution of the uploaded material, although this is of course dependant on the goodwill of the partner radio stations to rebroadcast the material. The exchange of content allows the alternative discourses and representations to circulate far beyond the local. Especially the Antwerp radio producers, whose radio station is experiencing severe restrictions in their broadcast range, point to the irony of being listened to in other cities, whilst facing problems 'at home', being confined within a three kilometer broadcasting zone.

'Now you have the opportunity to have your program broadcast in London, or Prague or Berlin, or wherever, even in Rotterdam. If this happens, this is really funny. Because here we are dealing with our frequency and the too low power of the transmitter. People living three kilometers from the station are having problems getting high-quality reception, whilst people living hundreds of kilometers abroad get a perfect reception.' (DR, Radio Centraal)

At the same time the interface does generate a considerable number of limitations. Most 'ordinary' users describe the interface as difficult, non-user oriented and time-consuming.¹²⁴ They also complain about others' lack of systematic and regular uploading, and about the lack of uniformity in the provided metadata. Despite these problems, most users do see and validate the capacity to exchange audio and to broaden their networks, creating connections with other radio producers.

'The strong points. First the material aspects, meaning the possibility to easily exchange content. The second aspect is getting different actors in touch with each other. These contacts might only concern talking to each other, or exchanging programs. We did send representatives to international meetings,

¹²⁴ The users consider especially the uploading procedure with its compression and the required adding of metadata as time-consuming.

etc, and we did decide to install structures for European lobbying which did not exist before.' (BD, Radio Campus)

Apart from the opportunities to exchange audio material, users also point to the possibility of collaboration and co-creation. These interactional aspects of the project are in most cases defined as important, but simultaneously articulated as future developments, as illustrated by these two interview quotes.

'A way of diffusion, of multiplication and of communication. So it is a ordinary tool, and tomorrow it might become a tool for creation.'(JP, Radio Campus)

'It might be the starting point for co-productions, collaborations and for the creation of joint events [...]' (MG, Panik)

These forms of collaboration are not only hampered by language problems – *'I think the most important problem is still language'* (AvH, Urgent) – but especially by the lack of human, non-computer-mediated interaction. One of the Brussels producers emphasizes the importance of supplementing the interface with interpersonal communication.

'So finally the site is nice, but the human contacts before and after still remain very important. Suppose that I'm re-broadcasting a weakly program produced by Panik. The best thing to do is to have an oral agreement with Panik about the use of jingles and things like that. To make sure that the program is on-line every week, on the site, the new version, that is there on time, things like that. Because he might just put it on-line this time, but not next week.' (KV, FMBrussel)

One of the RadioSwap project coordinators confirms this need:

'We definitely need more functions that allow them to express their point of view on a broadcast that they've listened to, or to get in touch with the producer, or to get in touch with the person that has listened to it.' (PdJ, RadioSwap)

These (self-)critiques touch at the heart of the problems the RadioSwap project has to face. Although initiated by members of the community radio stations, RadioSwap is (at least partially) defined as being outside of the radio stations. One of the producers formulates this rather directly:

'It is a problem when a project comes from the outside, when it is not a project where the radio station could participate in the formulation of the objectives, when it is a project that one has to accept as it is.' (KB, RUN)

This balancing between being on the inside and the outside can be explained by the requirements of government funding and the resulting lack of continuity and uncertainty, the high involvement of people linked to academia (as illustrated in the first quote below), the used technology which is still perceived as strange to the core business of audio broadcasting, the lack of immediate

and considerable benefits in relation to their core business and the differences in needs between individual radio producers and people in charge of the radio station's programming. Individual radio producers usually only have one-hour slots, and are not very inclined or motivated to broadcast 'other' material than their 'own'.

'I think that the website needs to be completely changed. The way it has been built makes sense from the perspective of people that work in a university, but it doesn't make sense from the perspective of the people that have to use it.' (WG, Radio Centraal)

'Principally, I think that I just have one broadcast, that I produce on a regular basis. There is no need to just fill it and it was not made to be open to another broadcast(er).' (BD2, Radio Campus)

The limited involvement of the partner radio stations is considered problematic by the project management, as they prefer to meet with interested individuals that represent evenly interested partner radio organizations, but in contrast have to face changing and only modestly interested individuals that cannot represent the radio station. Although the project management points to the fact that the organizations have disintegrated (hence the quotation marks around the word organizations), it is more likely that actually the interest for RadioSwap has disintegrated.

'We discovered little by little that we weren't facing 'organizations' (CM or not) with whom we could construct a project starting from their expertise [...], but some individuals that had accepted – sometimes unwillingly – to come once in a while to a meeting where they could only speak on their own behalf.' (DD, RadioSwap)

At the same time the RadioSwap project is still seen as part of the world of community and alternative media. The project's identity reiterates the core values of the participating community radio stations and thus serves as a tool for the construction of CM identity. This process is exemplified (and symbolized) by the remark of one of the radio producers about the RadioSwap logo.

'Even the look of RadioSwap I do like. It has a submarine, with a periscope. It is a clear reference to the underground. I think that we are going to stay underground, even if we are going to affirm ourselves more publicly.' (JP, Radio Campus)

Table 6: RadioSwap logo

The project's alternative identity is also based on the reproduction of the antagonistic positioning of the radio stations towards so-called 'commercial media'. These media are not to be granted membership, as radio producers

feel very strongly about the idea that these 'commercial media' might benefit from their work.

'Disregarding our financial situation of now, or last year, or whenever, I do think it is important that people don't make money from broadcasting our fragments. If an emission is rebroadcast, and they put in commercials before and after, well then, we're actually entitled to the money from those commercials, because we covered the production costs, however minimal they actually were.' (KV, FMBrussel)

Apart from these technological, interactional, organizational and identificatory characteristics of the RadioSwap project, some users also point to more political aspects. The planned opening-up of the database to the 'general public' has created a series of legal problems concerning copyright, which are addressed by reverting to the promotion of copyleft material. One of the radio producers points to the importance of discourses that (at least attempt to) nuance the hegemony of commercial music production.

'I do like the initiative, because it is instrumental in the distribution of non-registered music, and of the copyleft idea. Also the distribution of reportages is very interesting.' (DR, Radio Centraal)

Secondly, the RadioSwap network is indeed seen as a step towards the strengthening of the community radio movement.

'If we can find, thanks to Swap, the cement, the means to link 10 to 15 radio stations, to form a strong association of alternative radio stations, to create a counter-force against the commercial networks. We could also have the power to go to the French Community [one of the regional governments] and tell them; we're 10; we're 15; we have RadioSwap; we need more frequencies. If Swap could play this role, become a political tool, then it would become alter-radiophonic.' (JP, Radio Campus)

A translocal community of interest

With its focus on community radio producers, the RadioSwap database attempts to construct a new community, besides the communities these radio stations are serving whilst broadcasting to their publics. In its architecture, this new community is a translocal community of interest, based on the exchange of self-produced radio content. Access to this community is negotiated through the membership of the partner radio stations, which are open-access organizations (albeit to different degrees). Once access is granted, the radio producers can (again on a voluntary basis) upload and download content, thus facilitating the circulation of CM content and adding nodes to the rhizome. Although this form of gate-keeping creates access restrictions, it also shapes and structures the sub-rhizome RadioSwap (as part of the larger rhizome of CM) and thus allows for the generation of new nodes¹²⁵.

¹²⁵ This argument shows the dialectics of generative / productive and restrictive power practices, as theorized by Foucault (1978).

When analyzing the resulting user practices, four patterns of usage can be distinguished. In a limited number of cases entire broadcasts are regularly re-broadcast by other radio stations. This is for instance the case for *Rock Minute Soup*, produced by Radio Campus Brussels and re-broadcast by RUN, and *Micro Ouvert*, produced by Radio Campus Brussels and re-broadcast by Radio Campus Lille. A second 'structural' use is related to the idea of creating a RadioSwap slot in the programming schedule of the different radio stations. Although for instance Radio Centraal has considered the option, it is not implemented (yet). A third 'structural' use is related to specific thematic needs that arise when the 'normal' programming is suspended for radiophonic or journalistic projects or festivals. In that case the RadioSwap database provides an opportunity to locate thematically relevant content. The fourth pattern of usage is more linked to individual radio producers' practices, and consists of using fragments of downloaded material within their 'own' time slots.

Despite RadioSwap's ambition to create a community of interest that is transgressing locality, and its contribution to the generation of rhizomatic CM, the question needs to be raised whether there is a sense of belonging, fluidly articulating the elements of the network, which is -even in its re-conceptualized versions- crucial to the definition of community (Morris & Morton, 1998). Does RadioSwap in other words shows a certain degree of cross-cutting articulations that move beyond the arbolescent star-shaped network offering nothing but a service to radio producers.

A number of constraints provide us with a rather pessimistic answer to these questions. The first restriction is the size of the network. Although the numbers (of members, both individual and collective, and of hours of uploaded content) are impressive at first sight, the core group of regular users is limited. Moreover, as the Radia network is also linked to RadioSwap, a sub-community of radio artists has been formed, which remains relatively disconnected from the other radio producers. Secondly, the project suffers from the fallacy of a technology-centered approach to human interaction. The interface is seen as sufficient stimulation for community building, which can only be considered to be illusory. This constraint is further strengthened by the (unavoidable) top-down approach used for (applying for) the project, reducing the possibility for the radio producers to appropriate the database, and adapt it to their specific needs. This approach also makes the project a target for the deterritorializing strategies from (the more radical of) the radio stations, which usually target the state and the market. The interviewed radio producers sometimes appear to be a disinterested and detached 'community' of self-interest, but their remarks are only translations of the structural constraints that they have to face; and not necessarily signs of a total lack of interest.

The interest of the radio producers in RadioSwap is shown by their suggestions for improvements; given the lack of human interaction it is no coincidence that the 'ordinary' users ask for different additions such as face-to-face meetings or chats, newsletters, or even a who's who providing the

different RadioSwap members with a face. Below a quote of a RUN radio producer, asking for more newsletters.

'A newsletter, from time to time, as Pierre [one of the two RadioSwap coordinators] has made a couple of times, with some recent events, not from RadioSwap, but from one of the radio stations, on what they could upload. That would be good.' (SC, RUN)

Finally, RadioSwap cannot escape from the constraints that have been haunting CM since their origins. Especially the lack of financial security and stability creates severe restrictions; most interviewed radio producers are left asking the 'classic' question about what will happen to the project once the financial support dries up.

At the same time the evaluation of the project should not be too harsh, as it is still being developed and re-developed.

'Everybody agrees that the interface we used for the first version was really horrible! Let's hope that the next version will be better, we're working on it, anyhow.' (DD, RadioSwap)

Although the fluidity of the project also creates problems for the users - *'That a bit the difficulty with RadioSwap, it is a project that has evolved and that was developed, at the same time when it was discovered [by the users].'* (MG, Panik) – it also generates room for permanent improvement (at least for the duration of the 'formal' project, which ends in February 2006). Secondly, RadioSwap also beholds the phantasm of the rhizome, and can be seen as an important materialization of the discourse of participatory media production, and of the rhizomatic CM structures.

Conclusion

CM play a vital role at the level of local communities, offering their members access to the (alternative) media system and providing them (as publics) with wide sets of alternative discourses and representations that remain often absent from the mainstream media. As members of the local civil society they – and many of the other civil society organizations - are key societal actors, vital to the further democratization of the social and political. As localized media they often form catalysts for a wide series of social struggles, taking an important position within the local rhizomes.

At the same time they continue to face a variety of threats, which forces them into a constant struggle for survival, and reduces their potential strength and societal impact. Being small-scale media renders them relatively harmless, and incapable of being the '*thorns in the side of political power*', as Keane (1991: 150) put it. Although their mindsets are often transnational and there are links to national and transnational community media organizations, their organizational structures remain equally often confined to the locality of a (geographically defined) community. This article contains a plea for a translocalism that keeps CM embedded within the local communities, but

simultaneously allows them to transcend localism and isolationism. Apart from the theoretical reconfigurations of community (that also incorporate this possibility) theoretical support is found in the metaphor of the rhizome. Rhizomatic thought focuses on the heterogeneous and ever-changing interconnections, which are explicitly articulated against the arborescent structures of state and market. From this perspective, there is no necessary reason why the rhizome should stop at the edge of the local community.

The RadioSwap project is a very modest contribution to this ever-expanding network of CM and other civil society organizations. It is nevertheless important because it has explicitly incorporated this unattainable – at least on the short run – horizon. RadioSwap not only shows the difficulties that CM have to face when striving for a translocal identity, but it is mainly a materialization of the need and the dream to move beyond the local rhizome, to follow the trajectory of global civil society, transnational social movements and glocalised independent media centers, and to offer a viable alternative for the global (media) market of the future.

References ✍ see general report's references

Bijlage 3: Interviews met RadioSwap admins: vragenlijst

Introductie

Eerst en vooral wil ik je bedanken voor dit interview, dat ongeveer 2,5 uur zal duren. Ik hoop dat dit voor je past, als dit problemen zou geven, kunnen we dit gesprek nog altijd op een tweede moment verder zetten. Daarnaast moet ik heel even uitleggen waarom ik hier ben. Ik werk als jobstudent voor het onderzoekscentrum 'Communicatie voor Sociale Verandering' van de KUB, dat een onderzoek voert naar het RadioSwap project en de zes radio's die van in het begin hierbij betrokken waren. De verantwoordelijke van dit onderzoeksproject is Nico Carpentier. Met dit onderzoek willen we proberen een beeld te krijgen van deze radio's en hun gebruik van RadioSwap. Dit onderzoek verloopt in alle onafhankelijkheid en het is zeker **niet** onze bedoeling om de radio's te gaan controleren of en hoe ze al dan niet RadioSwap gebruiken.

Dit interview bestaat uit drie delen, een eerste lang gedeelte over uw radio, een tweede gedeelte over het RadioSwap project, en een derde deel dat de bedoeling heeft alle huidige gebruikers van RadioSwap van deze radio te inventariseren.

DEEL 1: context en geschiedenis eigen radio

Algemene schets

Kun je kort de ontstaansgeschiedenis van deze radio schetsen?

Wat was jouw rol daarin? Vanaf wanneer was je bij deze radio betrokken en in welke hoedanigheid? Wat is je huidige rol?

Hoe zou je de huidige situatie van je radio (algemeen) omschrijven?

Welk zijn de belangrijke momenten geweest in het bestaan van deze radio als media organisatie (dus niet inhoudelijk, qua uitzendingen, maar als organisatie)? Zijn er dergelijke belangrijke momenten geweest in de afgelopen 3 jaar?

Zo ja, dewelke?

En wat zijn de belangrijke momenten geweest in het bestaan van deze radio op inhoudelijk vlak, wat zijn de memorabele programma's of radioprojecten geweest?

Wat zijn voor jou de belangrijkste bestaansredenen van deze radio, hoe zou je met andere woorden de belangrijkste doelstellingen en ambities van deze radio omschrijven?

Wat zijn de problemen van de radio die je graag veranderd zou zien? Wat zijn de belangrijkste bedreigingen die de toekomst van deze radio zouden kunnen aantasten?

In welke mate en hoe draagt jullie radio bij tot de democratisering van deze samenleving [opm. bedoeld wordt: meer democratisch maken van de samenleving]? En in welke mate en hoe draagt jullie radio bij tot de democratisering van de

mediawereld? Zijn de democratisering van deze samenleving en van de media expliciete doelstellingen van deze radio?

Heeft deze radio een bepaalde ideologie? Zijn er bepaalde sociale bewegingen waar deze radio zichzelf solidair mee voelt of mee verklaart?

Zo ja, dewelke en in welke mate?

Zo nee, waarom niet?

Zijn er bepaalde politieke partijen waar deze radio zichzelf solidair mee voelt of mee verklaart?

Zo ja, dewelke en in welke mate?

Zo nee, waarom niet?

Hoe onafhankelijk zijn jullie als radio (zowel als organisatie als als medium)?

Hoe belangrijk is deze onafhankelijkheid voor jullie? Wat zou deze onafhankelijkheid kunnen bedreigen?

Financiën

Wat is de algemene financiële situatie van de radio? Beschikken jullie over financiële reserves?

Zo ja, hoe groot zijn die reserves ongeveer? [Opm. niet indringen]

Hoe wordt de radio op dit moment gefinancierd, over welke inkomensstromen beschikken jullie allemaal?

Zenden jullie reclame of sponsoring uit, en hoeveel percent van jullie inkomen wordt bij benadering door reclame of sponsoring gegenereerd?

Indien nee, hebben jullie vroeger ooit reclame uitgezonden?

Zijn er financiële middelen die voortkomen uit specifieke projecten?

Zo ja, kun je deze projecten dan beschrijven? Wie heeft deze projecten (mee)gefinancierd? En met wie werd samengewerkt?

Wat zijn jullie belangrijkste soorten uitgaven (gezien op jaarbasis)?

Programma's en medewerkers

Hoeveel programma's zijn er op dit moment? Over welke soorten programma's gaat het dan? Kun je enkele voorbeelden geven van 'typische' programma's die hier worden uitgezonden?

Hebben jullie nieuwsuitzendingen en/of duidingprogramma's? Hoe worden deze georganiseerd? Hoe wijken deze nieuwsuitzendingen en duidingprogramma's af van wat de publieke en (landelijk) commerciële omroepen in hun programma's doen? Maken jullie gebruik van alternatieve bronnen voor deze nieuwsuitzendingen en duidingprogramma's [opm. zoals alternatieve persagentschappen – bijvoorbeeld IPS (Inter Press Service)]?

Hoeveel programmamakers zijn er? Hoeveel daarvan zijn vrouwen? Is er een specifiek beleid om dit onevenwicht te herstellen [Opm. deze laatste vraag alleen stellen als er een onevenwicht tussen M/V is]?

Kun je - hoe moeilijk dit ook moge zijn - een beeld geven van wie de programmamakers zijn? Kun enkele voorbeelden geven van 'typische' programmamakers?

Zijn sommige van jullie programmamakers ook actief in andere organisaties of bewegingen [Opm. in bijvoorbeeld de feministische beweging, de ecologische beweging, de arbeidersbeweging, maar ook in strikt politieke zin]?

Zo ja, komt dit vaak voor? Over wat soort organisaties of bewegingen gaat het dan concreet? Kun je ze activisten noemen?

Hoe sterk is het verloop van programma's en programmamakers?

Hoe komen nieuwe programma's tot stand? Kun je de procedure schetsen om nieuwe programma's en nieuwe programmamakers te selecteren? Hoe worden zij begeleid in de beginfase van hun (nieuw) programma? Welke soort opleiding is er voorzien en hoe leren ze radio maken?

Werken jullie met vrijwilligers?

Zo ja, over hoeveel mensen gaat het hier?

En met (deels) betaalde krachten?

Zo ja, over hoeveel mensen gaat het hier? Wat doen zij?

Als er problemen zijn met programma's of programmamakers, hoe lossen jullie die dan op? Kun je enkele voorbeelden van zulke conflicten geven? Is het al gebeurd dat programma's of programmamakers van de radio verwijderd dienden te worden? Wat zijn hiervoor de redenen geweest? Hoe gebeurde dat dan juist? Kun je hiervan een voorbeeld geven?

Hoe belangrijk is voor jullie het experimenteren met nieuwe vormen (of formats) en nieuwe inhoud?

Bestuur

Is deze radio een vzw? Zijn er andere vzw's of nv's gelieerd aan deze vzw, of is deze vzw geheel zelfstandig?

Wie is eigenaar van het materiaal van de radio? Wat gebeurt er met dit materiaal als de radio zou ophouden met bestaan?

Hoe wordt deze radio bestuurd, met andere woorden, welke bestuursorganen zijn er? Welke macht hebben deze organen formeel? En welke macht hebben ze concreet? Hoeveel leden heeft elk van deze organen? [opm. meestal is dit een dagelijks bestuur of een raad van beheer, in combinatie met een algemene vergadering. Indien deze organen of één van deze organen niet spontaan vermeld worden, zeker expliciet naar vragen]?

Hoe worden de bestuursleden gekozen? Zijn er (formele of informele) regels om cumulatie van functies te vermijden en rotatie van beheerders te stimuleren?

Kun je een korte schets geven van wie de bestuurders zijn? Wat is de verhouding van het aantal bestuurders en het aantal medewerkers van de radio [opm. antwoord in de stijl van '1 op 10']?

Als er conflicten binnen het bestuur zijn, hoe worden die dan opgelost? Kun je daar voorbeelden van geven? Als dergelijke conflicten niet opgelost kunnen worden, wat gebeurt er dan en kun je daar voorbeelden van geven?

En als er andere conflicten in de radio zijn (dus buiten het bestuur), welke rol speelt het bestuur dan in hun oplossingen? Kun je daar voorbeelden van geven? Als dergelijke conflicten niet opgelost geraken, wat gebeurt er dan en kun je daar voorbeelden van geven?

Beschouw je de besluitvorming van de radio als efficiënt? Hoe zou je dit verbeterd willen zien? Vind je de besluitvorming van de radio democratisch? Hoe zou je dit verbeterd willen zien?

Beleid

Hoe is deze radio momenteel erkend? Is er een kans dat deze radio zijn erkenning verliest [Opm. of (terug)krijgt, indien deze radio momenteel geen erkenning heeft]?

Hoe evalueer je (beknopt) het mediabeleid, en specifiek het beleid inzake private radio's, van de afgelopen jaren?

In welke mate voelen jullie je een 'lokale radio'? En in welke mate voelen jullie je een 'private radio'?

Hoe gaan jullie om met de kritiek dat jullie 'onprofessioneel' zouden zijn?

Wat zou er in dit beleid inzake private radio's moeten veranderen om het te verbeteren? Hoe schat je de kans in dat dit beleid effectief op die manier zal verbeteren?

Publiek en participatie

Hoe zou je het publiek van deze radio omschrijven? Doen jullie daar onderzoek naar? Is het voor jullie belangrijk dat dit publiek groot is? Hoe dicht staan jullie bij dit publiek?

Is er een specifieke gemeenschap of zijn er specifieke groepen in de bevolking waarop jullie je richten? Zijn er groepen in de bevolking waarvoor jullie specifieke programma's uitzenden?

Zo ja, welke groepen zijn dit?

In welke mate en hoe wijkt jullie publiek af van het publiek van de publieke omroep? En dat van de commerciële omroepen?

Heeft jullie publiek op één of andere manier inspraak in de manier waarop de radio (als organisatie) bestuurd wordt? Waarom wel/niet? Heeft jullie publiek op één of andere manier inspraak in wat er door de radio uitgezonden wordt? Waarom wel/niet?

Zo ja [Opm. op 1 van beide vorige hoofdvragen], kun je daar een voorbeeld van geven? Is die inspraak goed verlopen? Wie heeft in dat voorbeeld de eindbeslissing gehad?

Vinden jullie het belangrijk om leden van jullie publiek aan het woord te laten in de uitzendingen? Waarom wel/niet?

Zo ja, hoe organiseren jullie dit? Zijn die leden van jullie publiek in staat om dit te doen, kunnen ze dit aan? En wie neemt daarbij de beslissingen? Hoe lang duurt die betrokkenheid van dergelijke leden van jullie publiek?

Is het voor jullie belangrijk om bepaalde minderheden of achtergestelde bevolkingsgroepen in de uitzendingen aan het woord te laten? Waarom wel/niet?

Zo ja, hoe organiseren jullie dit? Zijn die leden van jullie publiek in staat om dit te doen, kunnen ze dit aan? En wie neemt daarbij de beslissingen? Hoe lang duurt die betrokkenheid van dergelijke leden van jullie publiek?

Wat voor soort mensen zijn de niet-medewerkers die in de lokalen van de radio of in de studio mogen binnenkomen (meestal op uitnodiging van de programmamakers), zijn dat bijvoorbeeld muzikanten, voorbijgangers, politici,

vrienden van programmamakers? En wat voor soort mensen zijn de niet-medewerkers die ook in de uitzending kunnen komen (meestal op uitnodiging van de programmamakers), zijn dat bijvoorbeeld muzikanten, voorbijgangers, politici, vrienden van programmamakers?

Op welke manieren hebben jullie contact met luisteraars? Krijgen jullie soms emails of bellen ze soms naar jullie? Zijn er gelegenheden waarbij jullie face-to-face met luisteraars kunnen praten? Hoe vaak gebeurt dit, zowel als het gaat over email, telefoon of face-to-face ontmoetingen? Over wat gaan die contacten dan?

Zijn er banden met specifieke organisaties buiten de media, of zijn er organisaties buiten de media waarmee jullie nauwe contacten onderhouden?

Zo ja, welke organisaties zijn dit, en wat voor soort contacten zijn dit?

Organiseren jullie soms activiteiten buiten de lokalen van de radio?

Zo ja, wat voor soort activiteiten zijn dit dan? Zijn er daar activiteiten bij die niet rechtstreeks te maken hebben met het radio-maken [Opm. dit is heel breed, dit kan bijvoorbeeld ook over feesten gaan]?

Organiseren jullie soms mediatrainingen buiten de radio [Opm. Indymedia doet dit soms]?

Zo ja, wat voor soort mediatrainingen zijn dit dan? En in samenwerking met wie is dat dan?

Wat is het zendbereik van de radio? In welke mate worden jullie uitzendingen gestoord en door welke zenders?

Hebben jullie een eigen website? Wat is op deze website terug te vinden?

Wordt jullie uitzending ook gestreamd op deze of een andere website? Zijn er via jullie eigen website programma's te beluisteren en/of downloaden? Zijn er op jullie website ook mogelijkheden voorzien waar luisteraars kunnen reageren of discussiëren [opm. zoals bijvoorbeeld on-line discussiefora]?

Hebben jullie (naast de radio-uitzendingen en mogelijks ook de website) nog andere media-activiteiten, zoals bijvoorbeeld een ledenblad, een mailinglijst of ander drukwerk?

Netwerken

Hoe verhouden jullie je tot de publieke omroep? Op welke vlakken wijken jullie van hen af? Welke gelijkenissen zijn er? Hebben jullie ooit op één of andere manier met hen samengewerkt?

Indien ja: Hoe juist? Hoe is die samenwerking door jullie en door hen ervaren?

Indien nee: Zouden jullie dat overwegen? Onder welke voorwaarden?

Hoe verhouden jullie je tot de commerciële omroepen? Op welke vlakken wijken jullie van hen af? Welke gelijkenissen zijn er met hen? Hebben jullie ooit op één of andere manier met hen samengewerkt?

Indien ja: Hoe juist? Hoe is die samenwerking door jullie en door hen ervaren?

Indien nee: Zouden jullie dat overwegen? Onder welke voorwaarden?

Hoe verhouden jullie je tot de lokale, regionale (opm. Vlaanderen, Wallonië en/of Brussel) en nationale (opm. België) overheden? Hebben jullie ooit op één of andere manier met hen samengewerkt?

Indien ja: Hoe juist? Hoe is die samenwerking door jullie en door hen ervaren?

Indien nee: Zouden jullie dat overwegen? Onder welke voorwaarden? Hoe verhouden jullie je tot de bedrijfswereld? Hebben jullie ooit op één of andere manier met hen samengewerkt?

Indien ja: Hoe juist? Hoe is die samenwerking door jullie en door hen ervaren?

Indien nee: Zouden jullie dat overwegen? Onder welke voorwaarden? Hoe verhouden jullie je tot de organisaties uit het middenveld [opm. andere termen zijn hier civil society of het maatschappelijke middenveld – het gaat hier over **alle** soorten organisaties, die los van staat en markt staan, bij twijfel: vraag of het hier over een overheid of een bedrijf gaat, indien 'nee' geantwoord wordt, en het een organisatie is, dan valt het onder deze categorie]? Op welke vlakken wijken jullie van hen af? Welke gelijkenissen zijn er? Hebben jullie ooit op één of andere manier met hen samengewerkt?

Indien ja: Hoe juist? Hoe is die samenwerking door jullie en door hen ervaren?

Indien nee: Zouden jullie dat overwegen? Onder welke voorwaarden? Hoe verhouden jullie je tot de andere lokale media? En meer specifiek tot andere community media [opm. dit gaat dus **eerst** over **alle** lokale media, dus ook streekkranten en regionale televisies, en **dan** pas over community media]? Op welke vlakken wijken jullie van hen af? Welke gelijkenissen zijn er? Hebben jullie ooit op één of andere manier met hen samengewerkt (buiten RadioSwap)? Zijn er (naast RadioSwap) met hen uitwisselingsprojecten?

Indien ja: Hoe juist? Hoe is die samenwerking door jullie en door hen ervaren?

Indien nee: Zouden jullie dat overwegen? Onder welke voorwaarden? En hoe verhouden jullie je specifiek tot de vijf andere RadioSwap radio's [Opm. de 6 zijn Centraal, FMBSSL, Urgent, Campus, Panik & RUN]? Op welke vlakken wijken jullie van hen af? Welke gelijkenissen zijn er? Hebben jullie ooit op één of andere manier met hen samengewerkt (buiten RadioSwap)? Is jullie radio of één van jullie medewerkers lid van een koepelvereniging voor community media [opm. zoals bijvoorbeeld AMARC (Association Mondiale des Radiodiffuseurs Communautaires) of URCAF (Union des Radios Communautaires de l'Aire Francophone)]? Hebben jullie ooit op één of andere manier met één van deze koepelverenigingen samengewerkt?

Indien ja: Hoe juist? Hoe is die samenwerking door jullie en door hen ervaren?

Indien nee: Zouden jullie dat overwegen? Onder welke voorwaarden?

DEEL 2: RadioSwap

In dit tweede deel wil ik nu (relatief kort) de aandacht toespitsen op het RadioSwap project.

Algemene schets

Kun je kort het RadioSwap project schetsen?

Vanaf wanneer was je bij dit project betrokken en in welke hoedanigheid?
Wat is jouw rol momenteel?
Hoe zou je de huidige situatie van dit project omschrijven?
Hoe ziet de huidige versie van de website eruit, kun je daar een beknopte beschrijving van geven?
Wat zie je als de sterke kanten van (de huidige versie van) dit project?
Wat zie je als de belangrijkste gebreken van dit project? Hoe zou het verbeterd kunnen worden?

Gebruik

Hoeveel programmamakers van je radio maken gebruik van RadioSwap (om te uploaden OF om te downloaden)?
Wordt er bij jouw weten veel materiaal door programmamakers van je eigen radio ge-upload naar de RadioSwap server? Wat voor soort materiaal is dan dat, zijn dat volledige programma's, hele series van programma's, fragmenten of ruw materiaal? Welke van de vermelde soorten materiaal worden het meest frequent ge-upload door medewerkers van je radio?
Hoe gaan de medewerkers van je radio om met het invullen van de metadata bij het uploaden [Opm. Metadata zijn extra gegevens over de audio, zoals de naam van het programma, de taal ervan, enz., die tegelijk verstrekt moeten worden]?
Wordt er bij jouw weten veel materiaal door programmamakers van je eigen radio ge-download van de RadioSwap server? Wat voor soort materiaal is dan dat, zijn dat volledige programma's, hele series van programma's, fragmenten of ruw materiaal? Welke van de vermelde soorten materiaal worden het meest frequent ge-download door medewerkers van je radio?
Wordt het ge-downloade materiaal ook effectief uitgezonden? Zijn er programma's die van RadioSwap komen en die een vaste plaats in het programmerooster hebben gekregen?
Zo ja, over welke programma's gaat het?
Wordt er bij jouw weten veel van jullie materiaal door programmamakers van een andere radio ge-download van de RadioSwap server? Weet je of dat dat gebeurt, en hoe kom je dat te weten?
Zijn er programmamakers die (buiten RadioSwap om) contacten hebben met de andere radio's die aan RadioSwap deelnemen? Wat voor soort contacten zijn dit?

Standpunten van de admin

Hoe gebruiksvriendelijk is de website van RadioSwap? Wat zou er daar verbeterd moeten worden?
Wat vind je van het toevoegen van metadata bij het uploaden? Is dat te veel werk of biedt dat momenteel nog te weinig informatie?
Wat vind je van de upload-procedure?
Wat vind je van de idee om een deel van het RadioSwap-archief publiek toegankelijk te maken?
Als dat effectief zou gebeuren, dan zal dat alleen kunnen voor materiaal wat niet door copyright beschermd wordt, wat vind je daarvan? Denk je dat de medewerkers van je radio die RadioSwap gebruiken, dat onderscheid [opm.

tussen copyright-protected en non-protected of copyleft materiaal] zullen kunnen maken?

Is het voor jou belangrijk dat er andere en nieuwe radio's bij het RadioSwap project bijkomen?

Zo ja, wat voor soort radio's zie je er dan graag bijkomen?

Standpunten van de radio

Hoe wordt in je radio naar dit hele RadioSwap-project gekeken? Zijn er mensen bij die RadioSwap maar niets vinden? Waarom vinden ze dat?

Hoe kan het gebruik van RadioSwap in je radio vergroot worden? Is dat voor jou belangrijk (dat het gebruik van RadioSwap vergroot)?

Afsluiter deel 2

Is er nog iets belangrijks te vertellen over RadioSwap, dat je hier nog wilt vermelden?

DEEL 3: inventarisatie

In dit laatste deel willen we proberen een zo gedetailleerd mogelijk zicht te krijgen op iedereen die in jouw radio gebruik maakt of gebruikt heeft gemaakt van RadioSwap. Al de hier verstrekte gegevens worden natuurlijk als zeer vertrouwelijk behandeld.

We willen je vragen deze tabel nu al zo veel mogelijk (in de mate van het mogelijke) in te vullen. We zouden het waarderen als je later een elektronische versie van deze tabel (die we je zullen mailen) zou willen aanvullen.

Bovendien willen we je vragen wie van deze mensen (volgens jou) bereid zou zijn om verder aan dit onderzoek deel te nemen, door op regelmatige basis, voor een welbepaalde periode, een dagboek in te vullen over zijn of haar radio-werk én over het gebruik van RadioSwap.

Opmerking: dit stuk (deel 3) niet meer opnemen met de dictafoon

Naam medewerker	Programma	Adres	Stad	Emailadres	Telefoon	Vraag 1 (*)	Vraag 2 (**)
						O / R	J / N
						O / R	J / N
						O / R	J / N
						O / R	J / N
						O / R	J / N
						O / R	J / N

(*) Vraag 1: **Soort gebruiker van RadioSwap?** O / R Occasioneel of regelmatig gebruiker, (**) Vraag 2: **Zou deze gebruiker eventueel bereid zijn mee te werken aan het dagboek onderzoek?** J / N Ja, zou eventueel willen meewerken, Nee, zou niet willen meewerken

Bijlage 4: Scherm van gebruikersdagboek

The screenshot shows a Microsoft Internet Explorer browser window displaying a blog page. The browser's address bar shows the URL <http://www.eccr.info/blog/01/>. The page title is "Blog Anne van Campus".

The main content area features three blog entries:

- kerstvakantie en toch uitzendend dankzij radioswap!**
Monday, December 27, 2004, 17:14
1
gezien het vakantie is en ik naar barcelona ga, zoek ik een oplossing voor de komende 2 uitzendingen.
2
eindelijk maak ik volledig gebruik van radioswap: ik zoek 2 eigen uitzendingen op op de server om ze heruit te zenden, en stuur de info in een mail naar radio campus. julien zal ze van het net plukken en uitzenden. nice.
bij het opzoeken was ik blij verrast dat er een heel goed bije naast het downloaden staat dat de mensen op hun verantwoordelijkheid wijst om de contributor te mailen bij gebruik tekort komt er geen message met mijn adres op bij een klik, en wanneer ik op de boot-veblink klik opert er geen nieuw venster maar ben ik de radioswap-site kwijt.
- vlotte woensdag 22 dec**
Monday, December 27, 2004, 17:03
1
donderdag woensdag liep alles supervol, een schitterend gesprek van laurent met een vrouw uit schaarbeek om uit te zenden, een muziekje via Microbook om het gesprek te ondersteunen, lag op tijd klaar, vrouw op tijd veruitigd... a dream!
wat mij altijd verbaast is, dat niemand ooit per telefoon of mail reageert op de uitzending, maar dat ik maandelijks wel iemand ontmoet die me zegt dat hij/zij vaak luistert.
2
ook radioswap probleempjes, behalve het begin van de opname van Grazia's uitzending (inkero ouwert, nu RNA-BBOT) geniet omdat de server bij campus te traag werkt.
- afgelopen 2 weken**
Wednesday, December 22, 2004, 12:03
1
sorry sorry onderzoekers, het is gewoon te druk, de radio-uitzending wordt gemaakt tussen de soep en de petaten want de ans-boat-coördinatoren moeten zich weerom bezighouden met de licht op aard, met keltinertoneel werkers overtuigen, dossiers.

On the right side of the page, there is a sidebar with the following sections:

- Links**
[Home](#)
- Archives**
2005
[March \(2\)](#)
[February \(1\)](#)
2004
[December \(4\)](#)
[November \(1\)](#)
- Search:**
- Login**

The browser's status bar at the bottom shows "Blog Anne van Campus" and "Internet".

Bijlage 5: Executive Summary – evaluation phase July / August 2005

Nico Carpentier – 22 September 2005

A series of interviews were conducted with the six radio station coordinators (the so-called administrators) in October 2004. Three 'ordinary' RadioSwap users filled out diaries for four months (from November 2004 to February 2005), describing the use they made of RadioSwap and were then interviewed. In July and August 2005, 16 'ordinary' RadioSwap users were also interviewed. This summary is based on a qualitative SWOT analysis of these interviews and diaries. It is written to give an illustrated overview of the strengths, weaknesses, opportunities and threats **as defined by the administrators and users**. For a more in-depth analysis, see the academic paper 'Beyond the confinements of locality. The on-line community media database RadioSwap as a translocal tool to broaden the communicative rizome.' (N. Carpentier, 2005)

Student-researchers that worked on this project are Andries Fluit, Nathalie Gonzalez, Nathalie Col soul, Laura Schuerwegen en Jozefien Vanhaverbeke.

1. Interviews with the administrators (at the end of 2004)

Strengths

Generally speaking user-friendly enough and efficient, and use of metadata and mailing list is ok

je hebt de mogelijkheid om programma's te uploaden, downloaden, programma's beluisteren, je kan kijken wie allemaal programma's geupload heeft, er is informatie over het project, je hebt de mogelijkheid om in contact te komen met de mensen achter het project, zo een beetje allemaal algemene dingen om die programma's uiteindelijk te kunnen uitwisselen.

Network building important

D'un point de vue relationnel, ça permet aussi de mettre en contact des radios, même si les relations ne sont pas extraordinaires, ni récurrentes, ben il y a quand même des carnets d'adresse qui sont échangés et, et de ce point de vue là, je crois qu'il y a toute, toute une série de, de périphérique très positif.

Weaknesses

Look of website is also described as depressing and might create problems for new users, needs to be more user-oriented, needs manuals and more information on eg copyright

Le projet Swap c'est également tout un travail de recherche sur les droits d'auteurs, mais il n'y a aucune information sur les droits d'auteur sur le site.

Uploading too difficult, metadata still a lot of work, suggestion: to work with presets, need to include more audio fragments

dat dingen vooringesteld zijn, dat het systeem zoveel mogelijk dingen onthoudt, dat ook alle inscanningen die je moet doen, dat je ook liefst maar een keer moet doen.

Omdat de meeste programma's die iets uploaden, die zullen toch steeds hetzelfde genre van gegevens, genre van programma uploaden.

Downloading less problems, interesting to know who is downloading what (to inform the owner), avoid having to start from scratch when looking for an audio file, search engine needs improvement

Une fois, qu'on est abonné entre guillemets à une émission, ben toutes les semaines il y a un système automatique qui permet de la récupérer sans... qui a besoin d'avoir une intervention.

Need to have Swap material broadcast more

Still a project in evolution

ça c'est un peu la difficulté de RadioSwap, c'est un projet qui est en fait un projet qui a évolué, s'est développé en même temps qu'on découvrait.

Needs more interaction, more events

Communication between project coordination and radio stations / administrators needs improvement

Opportunities

Opening Swap for the public: positive evolution, but problems with copyright

Including more radio stations: positive evolution, needs to increase the number within each language group, need to exclude commercial broadcasters

Los van onze financiële situatie nu of vorig jaar of wat dan ook, vind ik het wel belangrijk dat als men onze fragmenten gaat uitzenden, dat men er geen geld mee verdient. (...) als er een uitzending van ons wordt overgenomen en ervoor en erna hangt er een reclameblok... dan, bon, dan moeten wij dat geld van dat reclameblok eigenlijk krijgen, omdat wij voor de productiekosten hebben ingestaan, ook al is die miniem hé.

Enlarging and strengthening the network: 'political' structure and content-related collaboration

ça pourrait être le point de départ aussi de coproduction, de collaboration, de création d'évènements communs, (...)

Threats

Motivational problems with users

Project still seen as exterior to partners

(...), ça c'est un, un problème quand on a un projet qui vient de l'extérieur, ce n'est pas un projet dans lequel la radio était partie prenante au niveau de la situation des objectifs, donc c'est un projet qu'il a fallu (...) accepter comme tel.

Financial resources in the future

Opening to the public: how about copyright? Need for gate-keeping

Lack of continuity with radio station staff

2. Interviews with the users (summer 2005)

Strengths

Access to content and network of users

Les point forts, d'abord c'est l'aspect matériel de la chose, c'est-à-dire la possibilité de s'échanger facilement des contenus. Le deuxième aspect c'est la mise en contact des différents acteurs... ces contacts ça va bien au delà de parler, de s'échanger des programmes quoi ... On a envoyé des représentants à des réunions internationales etc et donc on a décidé de mettre en place un nombre d'outils de lobbying au niveau européen qui n'existaient pas avant.

Content needs to have surplus value (and sometimes has)

La possibilité que RadioSwap offre nous oblige à nous demander si ce qu'on fait ne pourrait pas servir à d'autres, ne pourrait pas être fait en collaboration avec d'autres et si oui, comment etc. Donc c'est toute une réflexion qui permet de re-inventer le contenu de la radio.

Advantage of 'global' distribution

Nu krijg je zo de mogelijkheid dat uw programma wordt uitgezonden in Londen of Praag of Berlijn of weet ik veel, in Rotterdam zelfs, dat het gebeurd is, toch wel heel grappig is. Want hier zitten we dan bezig met die zendfrequentie en –vermogens die veel te laag zijn, mensen die op 3km afstand wonen problemen hebben om een zuivere ontvangst te hebben, terwijl mogelijk mensen die dan honderden kilometers verder wonen perfecte ontvangst kunnen hebben van het programma.

The importance of support for the copyleft discourse

Ik vind het een heel goed initiatief, omdat het ook heel veel doet aan de verspreiding van euh niet geregistreerde muziek, dus die copyleftidee, en ook het verspreiden van de reportages, dat is toch ook altijd heel interessant.

Importance of staying underground and affirming the radio stations

Même le look de Rs, je le trouve assez bien. Il y a un sous-marin, avec un périscope. C'est quand même une référence à ça, l'underground. Je pense, on va quand même rester underground, même si on peut s'affirmer.

Weaknesses

Lack of systematic and regular use, lack of uniformity in the provided metadata

Need to adapt to specific usage patterns:

In a limited number of cases entire broadcasts are regularly re-broadcast

The idea of creating a RadioSwap slot in the programming schedule

Specific thematic needs of projects or festivals

Individual radio producers' practices ≠ using fragments of downloaded material

Language differences (although sometimes seen as an advantage)

Required time-investment

Il y a toujours des contraintes techniques assez lourdes, puisque on enregistre le programme en temps réel, on le numérise en temps réel sur un ordinateur qui se trouve à la régie et après malheureusement il faut, il n'y a pas moyen de le faire en même temps, pour des raisons que j'ignore, on doit le recompresser, ce qui prends toujours quand-même un certain temps, (...) une fois que ça c'est fait, il faut le télécharger sur le site et remplir toute une série de formulaires qui ne sont pas toujours des plus ergonomiques, pour pouvoir le diffuser.

Problems with technology

I think the weakness is that you can only access it with a certain technology and that it's also like one of the big very normal ftp programs that you work with on an apple Macintosh is not

working on it, and then you have to download another, which is ok, and then I think the most difficult thing is that you don't have, or you cannot use mp3 files on it, you have to use ogg.

Use limited to downloading, creating a demotivating vicious circle, lack of possibilities of integrating in 'individual' programmes

Je crois que ça tient principalement au fait que moi j'ai juste une émission, qu'on la fait régulièrement et donc qu'il n'y a pas vraiment besoin à la remplir et qu'elle n'a jamais été faite pour être ouverte à une autre émission.

Metadata too complex; overlapping categories, not all categories included (eg Portuguese as a language), need for profiles and presets, need to inform and assist users better:

Het zou misschien handig zijn dat je een profiel hebt, onmiddellijk telkens alles al, een voorkeur hebt ingevuld.'

Expensive technological investment for new partners

Difficult to force community, technology-oriented strategy doesn't work for community-building, need for more human interaction: meetings, newsletters, news, forum discussions, a who's who with pictures, ...

* Une newsletter, de temps en temps, comme le fait Pierre parfois... avec l'actualité, non pas de RadioSwap mais de chaque une des radios au niveau de ce qu'elle pourrait mettre sur RadioSwap, ça serait peut-être bien.

* Mais moi ce que je dit que si il y aurait un peu plus d'information au niveau de RadioSwap, je pense que ça nous donnerait un peu plus envie d'aller au-delà du upload ou du download. Se serait vraiment bien qu'ils essaient de nous faire passer de Newsletter, ou de nous tenir informés, de toutes les possibilités qu'on pourrait avoir pour véhiculer tout ce qui se passe dans RadioSwap. Je pense que ça nous motiverait un peu plus.

Need for more information about the future; fear that archive will disappear or old material will be erased.

Opportunities

Opening to the public, keeping an eye on legal and practical problems, need to know more, and need for good PR

* (...) BNA-BBOT mag dat gebruiken in het kader van zijn eigen filosofie, van de dingen die wij beloven die ermee kunnen gebeuren en de dingen die wij beloven die er niet mee kunnen gebeuren. Dus moeten wij daarover waken. Wij hebben ons daartoe verbonden in een contract met al die mensen. Dus moeten wij ook ergens een zicht blijven hebben op wat er allemaal mee kan gebeuren. Want als er dan opeens een politieke partij komt en die maken daar gebruik van of een, een publiciteitsbureau, dat staat leterlijk in onze statuten, dat dat niet kan. (...) Ik wil heel graag dat dat ook publiek wordt, (...), ik wil alleen dat daar een juridisch slot opengaat, (...) ge moogt hier naar luisteren en ge kunt er eventueel van gebruik maken als ge daarvoor de toestemming vraagt aan het bureau van BNA-BBOT. En dan moeten zij ons contacteren.

* C'est très très complexe, mais par exemple le CRID nous a fait un petit dossier en expliquant qu'est-ce qui est libre de droit, qu'est-ce qu'il n'est pas. C'est un petit dossier qui fait déjà 20 pages. C'est difficile de l'expliquer mais en même temps, c'est difficile à citer au niveau théorique, mais au niveau pratique c'est très facile. Il suffit de mettre soit du contenu qu'on a produit soi-même, soit si on a mis de musique ou des contenus qui ont été produits par d'autres, il faut s'assurer qui sont Creative Commons.

* [de lancering van de database zou ook goed] gekaderd moeten worden, want anders komt er denk ik niks, niemand, niemand naartoe, of niemand enthousiast genoeg naartoe.

Swapcasting – to broadcast more material from RadioSwap

To have an impact on policy

Si nous ont peut trouver, grâce à Swap, avoir le ciment, le lien pour se retrouver 10-15 radios et former une association de radios alternatives fortes, pour qu'on ait un pouvoir contre ses réseaux commerciaux. Parce que si on a un pouvoir contre les réseaux commerciaux, on peut aussi avoir un pouvoir à la Communauté française et dire voilà on est 10, on est 15, on a RadioSwap, on veut être plus puissant au niveau fréquences p ex Donc si Swap peut servir, peut devenir un outil politique, que ça devienne un truc, alter-radiophonique.

Include more independent producers

To use RadioSwap as a tool to make a first demo or programme

Threats

Lack of continuity

Never-ending test phase

Lack of visibility of RadioSwap

Risk of creating competition between radio stations

Bijlage 6: Interviews met RadioSwap gewone gebruikers: vragenlijst

Introductie

Eerst en vooral wil ik je bedanken voor dit interview, dat ongeveer 1 uur zal duren. Daarnaast moet ik heel even uitleggen waarom ik hier ben. Ik werk als jobstudent voor het onderzoekscentrum 'Communicatie voor Sociale Verandering' van de KUB, dat een onderzoek voert naar het RadioSwap project. De verantwoordelijke van dit onderzoeksproject is Nico Carpentier. Met dit onderzoek willen we proberen een beeld te krijgen van deze radio's en hun gebruik van RadioSwap. Dit onderzoek verloopt in alle onafhankelijkheid.

Dit interview bestaat uit drie delen, een eerste kort gedeelte over uw radio, een tweede gedeelte over het RadioSwap project, en een derde deel over de het dagboek.

DEEL 1: context en geschiedenis eigen radio

Algemene schets

Kun je kort de ontstaansgeschiedenis van deze radio schetsen?

Wat was jouw rol daarin? Vanaf wanneer was je bij deze radio betrokken en in welke hoedanigheid?

Wat is je huidige rol in deze radio?

DEEL 2: RadioSwap

Algemene schets

Kun je kort het RadioSwap project schetsen?

Vanaf wanneer was je bij dit project betrokken en in welke hoedanigheid? Wat is jouw rol momenteel?

Hoe zou je de huidige situatie van dit project omschrijven?

Hoe ziet de huidige versie van de website eruit, kun je daar een beknopte beschrijving van geven?

Wat zie je als de sterke kanten van (de huidige versie van) dit project?

Wat zie je als de belangrijkste gebreken van dit project? Hoe zou het verbeterd kunnen worden?

Standpunten van de blogger

Waarvoor en wanneer gebruik je RadioSwap?

a. Uploaden

Gebruik je RadioSwap om programma's te uploaden? Hoe vaak doe je dat?

Wat voor soort materiaal is dan dat, zijn dat volledige programma's, hele series van programma's, fragmenten of ruw materiaal? Welke soorten materiaal wordt het meest frequent door jou ge-upload?

Wat vind je van het toevoegen van metadata bij het uploaden? [Opm. Metadata zijn extra gegevens over de audio, zoals de naam van het programma, de taal ervan, enz., die tegelijk verstrekt moeten worden.]? Is dat te veel werk? Kun je daar genoeg informatie kwijt? Wat vind je van de upload-procedure? Hoe veel tijd investeer je daarin? Vind je dat erg?

Hoe heb je dit geleerd? Krijg je nog hulp? Heb je nog hulp nodig?

Maak je er anderen attent op dat je iets op RadioSwap geplaatst heb?

Heb je weet van andere RadioSwap-gebruikers die jou programma dan weer downloaden?

Zo ja, spreek je met hen over het programma? Over wat dan juist?

Heb je technische probleem (gehad) met het uploaden naar RadioSwap?

Kun je goed het onderscheid maken tussen het materiaal dat wel en niet door copyright beschermd wordt? Is dat belangrijk?

b. Downloaden

Gebruik je RadioSwap om programma's te downloaden? Hoe vaak doe je dat?

Wat voor soort materiaal is dan dat, zijn dat volledige programma's, hele series van programma's, fragmenten of ruw materiaal? Welke soorten materiaal wordt het meest frequent door jou ge-download?

Zend je die programma's dan ook uit? Of luister je er zelf alleen naar?

Verwittig je de makers? Zo ja, wat zeg je hen dan?

Zoek je gericht naar bepaalde soorten programma's, of zoek je de database af?

Wat vind je van de download-procedure? Hoe veel tijd investeer je daarin? Vind je dat erg?

Hoe heb je dit geleerd? Krijg je nog hulp? Heb je nog hulp nodig?

Wat vind je van de zoekfuncties? Wat zou daar moeten veranderen?

Zijn de metadata behulpzaam bij het downloaden? Is dat te veel of te weinig informatie?

Heb je technische probleem (gehad) met het downloaden van RadioSwap?

Hou je bij het downloaden rekening met het onderscheid tussen het materiaal dat wel en niet door copyright beschermd wordt? Is dat belangrijk?

c. Algemeen gebruik

Hoe belangrijk is RadioSwap voor je programma? En voor je radio?

Hoe gebruiksvriendelijk is de website van RadioSwap? Wat zou er daar verbeterd moeten worden?

Is de technologie (om de converteren, te uploaden of te downloaden) nog op een andere manier binnen de radio (maar buiten RadioSwap) gebruikt?

Wat vind je van de idee om een deel van het RadioSwap-archief publiek toegankelijk te maken?

Als dat effectief zou gebeuren, dan zal dat alleen kunnen voor materiaal wat niet door copyright beschermd wordt, wat vind je daarvan? Denk je dat de medewerkers van je radio die RadioSwap gebruiken, dat onderscheid [opm. tussen copyright-protected en non-protected of copyleft materiaal] zullen kunnen maken?

Is het voor jou belangrijk dat er andere en nieuwe radio's bij het RadioSwap project bijkomen?

Zo ja, wat voor soort radio's zie je er dan graag bijkomen?

Gebruik door anderen

Hoeveel programmamakers van je radio maken gebruik van RadioSwap (om te uploaden OF om te downloaden)?

Wordt er bij jouw weten veel materiaal door programmamakers van je eigen radio ge-upload naar de RadioSwap server? Wat voor soort materiaal is dan dat?

Hoe gaan de medewerkers van je radio om met het invullen van de metadata bij het uploaden?

Wordt er bij jouw weten veel materiaal door programmamakers van je eigen radio ge-download van de RadioSwap server? Wat voor soort materiaal is dan dat?

Wordt het ge-downloade materiaal ook effectief uitgezonden? Zijn er programma's die van RadioSwap komen en die een vaste plaats in het programmarooster hebben gekregen?

Zo ja, over welke programma's gaat het?

Standpunten van de andere medewerkers van de radio

Hoe wordt in je radio naar dit hele RadioSwap-project gekeken? Zijn er mensen bij die RadioSwap maar niets vinden? Waarom vinden ze dat?

Hoe kan het gebruik van RadioSwap in je radio vergroot worden? Is dat voor jou belangrijk (dat het gebruik van RadioSwap vergroot)?

Afsluiter deel 2

Is er nog iets belangrijks te vertellen over RadioSwap, dat je hier nog wilt vermelden?

Voila, dit was het einde van het interview. Nogmaals onze dank voor het invullen van de dagboeken, en voor het interview.
